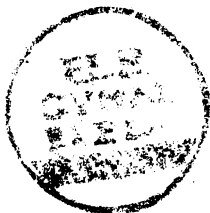
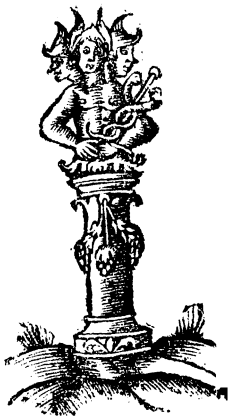

ACHILLIS STATII
ALEXANDRINI DE CLIP
tophontis & Leucippes amo
rib. Libri VIII,

7
B.7.

E Græcis Latini facti à L. Anné
bale Cruceio.

BASILEAE, PER IOANNEM
Heruagium, anno 1554.

539

Ob. 6. 11. 3348

L. ANNIBAL CRUCEIVS PETRO

Francisco Palaucino Episcopo

Alerie S. D.

ANNO ab hinc nono Achilæ
lis Statij partem alterā è græ
co in latinū à me conuersam,
absq; auctoris nomine, ita e-
nim in manus meas peruene-
rat, diuulgauit. Ac non ita multo post Roma
pars altera cum auctoris nomine à Philippo
Archinto Salutiensi episcopo, quem honoris
causa nomino, ad me missa fuit. Quod ut ini-
tiò magnam mihi uoluptatem attulit, ita no-
uum etiam imposuit laborē. Multi enim cum
primū id rescitum est, & hortari & efflagi-
tare cœperunt, ut, quibus dimidiatum opus
latinum legere per me licuerat, ijs integrum
quoq; liceret. Ac quanquam omnes, quibus-
cum de prima mea editione sermonem habe-
ri contigit, illam & se ualde probare, & ab a-
lijs magnopere probari audiuisse contende-
bant: ipsis tamen ut assentirer, mihi persuade-
ri nunquam potuit. Quin multa esse intelli-
gens, in quibus tunc mihi minus satisfecerā,
ab eo labore abstinendum prorsus esse cense-
bam. Abstinuissēmq; profectò libenter, nisi

a a quo

EPISTOLA

quorundam reprehensiones uitare satius dixissem : qui aut superbix, quòd honesta peccantibus assentiri pernegassem : aut imprudentix, quòd à mutilato libro edendo non temperans, integrũ edere detrectassem, damnaturi me fortasse fuerant. Totũ itaq; tandem opus conuerti: & nunc publicè legendũ propono. Tantum uerò abest, ut crimine omnĩ carere me posse credam, ut illud ipse sponte agnoscere uelim: quod in primis obiectum iri mihi certò sciam. Nam cum duo sint, mea quidem sententia, latina ex græcis facientium uitia (alteri enim fideles haberi cupientes, uerbum pro uerbo reddere student : quod ineptissimum est: alteri uitare ineptias, & splendorem orationis assequi posse putantes, liberriore quadam licentia utuntur: quod à sententijs eos plerunque abducit) mihiq; in altero peccandum erat, quia quod horum medium est, extra culpam positum, ipse certè mihi nõ arrogo, in hoc postremo malui: præsertim cum licentia huiusmodi periculi nihil creatura esset. neq; enim de sapientum aliquorum placitis hic agitur, in quibus minimũ quoduis erratum difficilimas quæstiones parere cõsuevit. Omitto, græci exemplaris deprauatione coactum fuisse me aliquando diuinare, ac nonnul-

NVNCVPATORIA.

nōnulla ex ingenio emendare, ne totus asteri-
 scis liber deformaretur. Id quod cūm alibi,
 tum in fistulæ descriptione tentavi: quā cum
 priore editione, utpote deprauatam & muti-
 lam præterissem, nunc latinam feci, uel arbi-
 tratu potius meo descripsi. Quanquam au-
 tem quo tempore integrū librum edere con-
 stitui, pariter & illud constitui, nemini ut no-
 minatim inscriptum emitterem: tamen obla-
 ta mihi paulo pōst occasio, minimè illa qui-
 dem contemnenda, sententiam mutare com-
 pulit. Nam cum tu proxima superiore æstate
 parua quadam aura rumoris commotus, me
 nondum de facie notum amare cœpisses, atq;
 adeò ut amoris significationē non solum per
 nobilissimos uiros absens absenti fieri cura-
 res, uerūm etiā præsens præsentī dare uelles:
 qui potui nō ipse omneis animi mei conatus
 ad te, ut ita dicam, redamandum transferre?
 sane postea quàm tu me domi tuæ tam ma-
 gnificè tāq; humaniter Ticini accepisti, tuāq;
 omnia mihi patēre iussisti: non potui non
 omne meum studium, diligentiam, operam,
 nedum amorem atq; obseruantiam, tibi per-
 petuò debere. Quoniam uerò ingenui animi
 est, cui multum debeas, ei plurimum uelle de-
 bere: in beneficij loco à te peto, ut laborē hūc

EPISTOLA.

meum in nomine tuo apparere moleste ne feras. Non sum nescius, ineptè atq; intèpestiue me facere, qui leuissimas nugas homini grauiissimo nuncupare in animū induxi: sed cum in eo semper elaborauerim, bonum ut nomē existimarer, ab rebusq; alijs omnibus imparatus nuuc sim, munusculum hoc pro ijs quæ debeo arraboni tibi datum uolui. Tu pro tuā incredibili humanitate, qualecunque illud est, boni consule: & quem semel apud te mihi locum dedisti, eum perpetuò ut obtineam, cura. Vale. Mediolani XII. Calend.

Januar. M. D. LII.

ACHILLIS STATII ALEXANDRINI de Clitophontis & Leucippes amoribus Liber primus.

SIDON Phœnicia princeps ciuitas, Thebanorumq; generis origo, in Assyrij maris litore posita est. geminum ea portum amplo admodum sinu, uerum aditu angusto, maris aquam sensim accipiente, completitur, ubi enim dexterum sinus latus curuatur, additus illic alter patet: per quem aqua rursum illabitur: itaq; portus portui adiungitur, ut in illo hyeme, æstate in hoc tutam naues habeant stationem. Eò cum ex alto tempestate reiectus fuisscm, Phœnicum deæ (Sidonij Astarten, Venerem latinorum pleriq; uocant) quæ pro recepta salute consueuerunt, sacra feci. Deinceps cum alta ciuitatis loca perlustrarem, ac in deorum templis mœnibus a tholis suspensa contemplerer, tabulam animaduerti pictam, terram ac mare, necnon Europæ fabulam continentem: ac mare Phœnicum, Sidoniorum terra esse dignoscebatur. in terra pratium erat uirginibus refertum: in mari taurus natabat, formosamq; humeris puellam sustinens Cretam uersus cursum tenebat. pratium multa florũ uarietate distinctum, arborumq; et fruticũ copia intersitum erat: quarum rami atq; frondes mutuo

ACHILLIS STATII

complexu ita sese neſcebāt, ut tecti uſum floribus
 præſtarent. umbram quin etiam ſub frondibus pi-
 ctor effinxerat eo artificio, ut locis aliquot radij
 ſolis modicè pratum illuſtrarent, tantum ſcilicet
 quantum quidem contextas frondes patère uoluit
 pictor. Cæterum harundinum corona pratum u-
 niuerſum undiq; munierat. ſub plantis narcifſo, ro-
 ſa, myrtoq; ordinatim ſati puluini cernebantur.
 ſed & ima ex terra ſcatebat fons, qui medium
 pratum, floresq; ac plantas, hac illac diſcurrẽs,
 irrigabat. nec deerat qui ſumpto ligone riuulo
 imminens, aquæ uiam patefaceret. In ea prati par-
 te quæ mare attingebat, uirgines pictor expreſſe
 rat, uultu cum hilaritatem, tum mœrorem indi-
 cantes. corollæ ijs in capite erant: crines per hu-
 meros effuſi, pedes uinculis exuti, crura uestibus
 zona genutenus ſuccinctis nudata, os pallidũ, ge-
 næ contractæ, oculi mare intuentes, labia tan-
 quam uocem præ metu emittentium nonnihil hi-
 ſulca, manus taurum uerſus protentæ. ad mare au-
 tem eoſq; proceſſerant, ut pedis partẽ ſuperiorẽ
 aqua pertingeret. corporis totius ſtatus is erat, ut
 & ad taurum contendere uelle, & undis crede-
 re ſe uereri uiderentur. mari color inerat duplex.
 terræ enim propinquior pars ſubrubebat, remo-
 tior uerò & profundior cærulea erat. illic ſco-
 puli etiã è terra proiecti extabant: quos è tume-
 ſcentibus,

scantibus & saxo allisis fluctibus facta spuma de-
albabat. Medio in mari pictus taurus ab undis ue-
hebatur, montis instar attollente se unda, qua bo-
uis crura flectebatur. tauri dorso uirgo insidebat,
non equitum more, sed utrisq; dexterum in latus
pedibus aptè demissis, laeuq; cornu, quomodo ha-
benas aurigæ solent, tenebat: manum enim taurus
sequebatur. Virginis pectus ad pudenda usq; alba
tunica, corpus reliquum purpurea læna contege-
batur: omnia tamen per uestem cernere licebat.
nam & profundus umbilicus, & planus uenter,
& angusta ilia, uerùm amplos in lumbos desinen-
tia perspiciebantur. papillæ modicè tumbant, zo-
naq; adducta unà cum tunica, quæ corporis spe-
culum erat, succingebantur. manu altera cornu,
caudam altera uirgo apprehenderat, & utrisq;
etiam capitis tegmen utrinq; circū humeros effu-
sum sustinebat: cuius sinum depictus uentus ita
implebat, ut omni ex parte intumesceret. puella
tauro insidens nauis instar ferebatur, peplo ueli-
usum præbente. tauro delphini assultabant, illu-
debant amores; quorum quidem motus etiam illic
pictos esse diceres. sanè paruulus infans taurum
trahebat, alas interim expandens, pharetram ge-
stans, faces retinens, atq; ad Iouem conuersus ri-
debat, quasi eum, quòd sui causa in taurum mu-
tatus esset, irrideret. Ego igitur cùm alias picturæ

parteis laudabam, tum Cupidinem taurum trahentem accuratius intuens, ita mecum loquebar: En ut infantis iussa coelū, terra, mare faciūt? cum adolefcens, qui tum sortē aderat, meaq; uerba intellexerat, Huius equidem, inquit, ego quoq; rei testis esse possum, cui tot amoris causa incommoda euenerunt. Tum ego, Cuius nam modi sunt, inquam, ô bone uir, quæ perpessus fuisti? tuus enim aspectus ab huius dei mysterijs te non abhorrentem declarat. Tum ille: Ad permistam, inquit, confusamq; rerum seriem commemorandam me reuocas: fabulis enim ea omnia similia sunt. Tum ego: Ne per Iouem, perq; Amorem ipsum, inquam, molestum tibi sit, hac me ratione magis iuuare, tametsi fabulosa uideantur. Hæc cum dixissem, manu prehensum hominem uicinum quoddam in nemus per duxi: ubi permultæ atq; opacæ platani succreuerant, perspicuaq; ac tanquam nuper liquefacta niue, frigida aqua dimanabat. illic cum humili quodam in loco sedere hominem iussissem, ipseq; pariter assedissem: Tempus est, inquam, initium narrandi ut facias. delectationis omnino locus hic plenus, amatorijsq; fabellis planè dignus est. Tum ille ab hoc principio exorsus est dicere: Gentis mihi origo è Phœnicia est, patria Tyrus, nomen Clitophon, pater Hippiæ, patris frater Sostratus, quod quidem ad patrē attinet: nam matres

tres duæ fuerunt, Sostrata Bysantia, Hippia Tyria, Sostratus Bysantij, propterea quod inibi matris hereditatem sanè non exiguam creuerat, semper comoratus est: pater meus Tyri. matrem ipse meam nunquam uidi, ut quæ suum infante me obierit diem: itaque alteram sibi pater uxorem adiunxit: ex qua sororem mihi nomine Calligonem genuit, quam mihi uxorem dare decreuerat. sed potèntiora hominibus fata mihi aliam seruabāt. FREQUENTER autem dei mortalibus futura in somnis prænunciare consueuerunt, non quo mala præcauendo euitent (neque enim fato iri obuiam potest) sed quo æquiore, cum euenierint, animo ferant. repentina enim et inexpectata percussam improviso aduentu mentem frangunt atque prosternunt: præuisa uerò, et præcauta, dum ad eorum cogitationem animus pedetentim deducitur, longè minus affligunt. Itaque cum nonum et decimum agerem annum, nuptiasque non ita multo post pater facturum esset, fabulam fortunæ inceptauit. nam cum me quieti dedissem, uisus sum ita cum uirgine coniungi, ut à capite ad umbilicum usque duo corpora essemus, deinceps uerò in unum coaluissemus: mulieremque aspectu horribili, magna statura, uultu agresti, sanguineis oculis, genis asperis, uipereis crinibus, falcem dextera, læua faculam tenentem nobis imminere: atque iratam extenta falce plagam, qua duo in unum corpora

corpora coierant, imponere, uirginemq; à me abscindere. quam ob rem timore percussus, ac ex somno excitatus, mala hæc nemini palàm feci: sed in eorum cogitatione solus uersabar. interea Byzantio literæ ab eo, quem dixi, patris mei fratre hoc exemplo allatæ sunt.

SOSTRATVS HIPPIAE FRATRI S. D.

Leucippe filia, & Panthia uxor mea proficiscūtur ad te: bellum enim à Thracibus Byzantijs infertur. tu charissima pignora nobis ad belli exitum usq; custodi. Vale.

Cognita literarū sententia consurrexit pater, statimq; ad mare se cōtulit: atq; haud multo post, magna cum seruorū, ancillarumq;, quas cum uxorē ac filia Sostratus miserat, turba sequente reuersus est. inter eas mulier erat procera, preciosamq; stolam induta: in quam simul atq; oculos conieci, sedentis in tauri tergo Europæ mihi uenit in mentem. erant ei quadam cum iucunditate truces oculi, crines flaui crispiq;, supercilia puro nigrore delibuta, genæ candidæ: nisi quòd earum medium rubore purpuram, qua Lydiæ mulieres ebur inficiunt, imitante suffusum erat: os rosæ foliorum labra aperire incipienti persimile. itaque statim, ut eam contemplatus sum, occidi. FORMAM enim ad inferendum uulnus telo acutior est,
per

per oculosq; amatorio uulneri aditum patefaciēs
in animum penetrat: temporisq; momento eodem
& proceritatem laudare, & pulchritudine ob-
stupefieri, & corde tremere, & oculis lasciuus
intueri, ac ne deprehenderer uereri coactus sum:
saneq; oculos à uirgine auertere conabar: sed illi
repugnabant, formæq; suauitate plecti eò sese
referebant, & uictoria tandem potiti sunt. cete-
rùm mulieribus intrò ad nos ductis, domusq; par-
te quadam eis attributa, pater cœnam parari ius-
sit, ac quoniam tempus eius uenerat, bini singulis
mensis accubimus, huiusmodi ab Hippia ordine
adhibito, ut ipse & ego mediam, matres sinistra,
dexteram uirgines obtinerent. quod cum ipse ani-
maduertissem, parum absuit, quin ad patrem, pro-
pterea quòd uirginem exaduersum oculis meis col-
locauerat, osculandum procederem. uerum enim-
uero quid in ea cœna comederim, ita me Dijs a-
ment, dicere haud sciam, ijs nimirum similis, qui
cœnare sese somniant, sed cubito mensæ innixus,
ac toto capite inclinatus puellam contemplabar,
illius interim obtutus suffurans: atq; hoc mihi cœ-
na erat. postea quàm finis edendi factus est, è pue-
ris domesticis unus cum cithara processit, ac pri-
mùm nudis manibus fides tentans, exilem quen-
dam sonum, digitis murmur adiuuantibus, edidit:
deinde sumpto plectro, cum aliquantulum chor-
das

das percussisset, citharæ sono uocem ipse suam addidit, concinuitq; ut fugientem Daphnen Apollo incusaret simulq; persequeretur, ut iam iam comprehensurus esset, ut puella in arborē mutaretur: cuius ille frōdib. coronā sibi demū fingeret quæ sanè cātilena meo ardentiores faces amori subiecit.

A M A T O R I V S enim sermo uehemens quædam cupiditatis incitatio est. ac quāquam ad temperantiam aliquis comparatus est, exemp' o tamen ad imitandum trahitur, eoq; facilius, quo nobilius proponitur exemplum. nam pudor, qui à peccando reuocabat, præstantioris alicuius dignitate loco pulsus, in licentiam commutatur. hisce itaq; uerbis memet alloquebar: Annon Apollinem amore captum esse? et pudorem abiecissee? ut uirginē palām sequi uides? quid tu igitur desidia torpes, et pudore uictus alieno tempore continentiam præ te fers? num tu Deo præstantior es? Cæterū tum aduesperasset, primæ cubitum iuere mulieres, nec multo post nos, alij quidem cœnæ uoluptatem uentri, ego uerò oculis largitus: nam puellæ imagine, merisq; obtutibus exaturatus, ac planè amore ipso ebrius, intra cubiculū, in quo cubare consueuerā, me recepi: ubi somnū nulla unquā ratione capere quui. N A T V R A equidē ita fert, ut cum alij morbi, tū corporis uulnera noctu molestiora sint, et quiescentib. nobis uehementius intēdan-

datur, et maiores efficiat dolores: quiete enim capientibus membris, uulneri ocium datur saeuēdi: nec sanē alia est uulnerati animi conditio. nam dum motu corpus uacat, saucius ille maiorē in modum excruciat. oculi enim atq; aures multis in rebus inter diu occupat, solitudinum aculeos minus sentiunt, animumq; distrahūt, ut dolendi tempus non supersit. quod si ocio membra detineantur, animus se ipse colligens, assiduis malorū procellis iactatur: quae enim consq; sopita iacuerant, exuscitantur, & praesto sunt omnia, in luctu uidelicet constitutis mœrores, aliqua de re sollicitis cogitationes, in periculo uersantibus metus, amore ardentibus ignes. tandem appropinquante auro-
ra misertus mei somnus leuationis aliquantulum mihi attulit: nec tamen meo ex animo puella tunc abiit: sed omnia mihi de Leucippe somnia erant, cum illa loquebar, ludebam, coenabam, ac maiora quidē tum, q̄ inter diu, bona conseq̄uebar. osculabar enim, ueraq; osculatio erat. itaq; cū me famulus excitasset, importunitatē illius, quod tam dulci me in somno interpellauisset, maledictis persecutus sum. ac è stratis surgens, puellae domum de industria ingressus, in eius cōspectu deambulatione contuli, allatūq; mecū eo tēpore librū demissa fronte legebā ita, ut quotiescūq; forib. app̄p̄inqua-
ueram, oculorū aciem in eam cōuerterem. factis
deniq;

deniq; aliquot spacijs, amorē uidendo hauriēs p̄
 lām disceſſi, animo miſerè affecto. hūc in modum
 tres mihi dies conſumpti ſunt. Erat conſanguineus
 meus, utroq; parente orbatuſ, cui Clinia nomen
 fuit. is duobus annis me natu maior, adoleſcentuli
 amore tenebatur: tantaq; erga illum liberalita-
 re uſus fuerat, ut cum equum emiſſet, uiſumq; ado-
 leſcēs laudaſſet, eum illi ſtatim ſit elargituſ. hunc
 ego conuicijs inſectari non ceſſabam, quòd tan-
 tum ſibi à re ſua ocij eſſet, ut amori operam da-
 ret, euſq; illecebris irretituſ teneretur. ille autem
 me irridens, & caput quaſſans, Futurum aliquan-
 do eſt, inquit, ut tu quoq; irretiaris. ad eum igitur
 ſtatim cum ueniſſem, ac data ſalute aſſediſſem:
 Iactatorum in te nunc, inquam, Clinia conuicio-
 rum tibi poenas luo, captuſ enim ego quoq; ſum.
 tum ille iactatiſ manibus plaudens, in riſum ſeſe
 effudit: cōſurgensq; amatorias uigilijs indicantē
 faciem mihi ſuauiatuſ eſt: ac, Reuera, inquit, amo-
 re captuſ eſ: tui enim id oculi declarant. hęc uix
 protulerat, cum Charicles (id erat adoleſcenti no-
 men) introijt: ac, Vehementer cōturbatuſ adſum,
 inquit, ô Clinia, certioſem te ut faciam: atq; hic
 unā cum eo ſuſpirans, Clinia, tanquam ex adole-
 ſcentuli anima penderet, lingua titubante, perdis
 me tuo, inquit, iſto cum ſilentio. quid eſt quod te
 excruciat? aut quicum pugnandum erit? tum Cha-
 ricles

ricles, Vxorem, inquit, mihi pater dare studet, tamq̄; deformem, duplici ut malo mul̄ter. nam cum magnū malū sit formosa mul̄ter, qui poterit deformis non dup̄lo maius esse: sed pater meus diuitij: inhians affinitatem istam affectat. me miserum, qui pecuniæ trador, ut uxoris mancipium sim. Quæ Clinia cum audiisset, expalluit: atq; in mul̄terum genus acerbius inuectus adolescentē à re uxoria dehorattus est: Tibi ergo uxorē iā dat pater? quidnam commeruisti, ut in uincula conijciaris? annon louem audis ita canentem?

His ego surrepti preciū ignis ab aethere pestē

Demittam: læta cuncti quam mente sequatur. eiusmodi est quæ malis è rebus percipitur uoluptas Seirenū scilicet naturæ persimilis: illæ enim cantus iuauitate mortale. perdūt. mali autem magnitudinem ipso ex nuptiarū apparatu, tibiarum uidelicet clangore, crepitu uauarū, funeralium incendio intueri tibi licet. i. m quis tantos tumultus uidens, non eum miserum uocet, qui uxorem sit ducturus? mihi quidem certè in pugnam is mitti uidetur. si ab humaniorum literarum studijs abhorres, meritò tu quidem mulierum facta ignorare posses: uerū cum in ijs tantum profeceris, ut alijs etiam, quot illæ scenis argumenta suppeditauerint, commemorare queas. quid est quod Eriphyles monile, Philomelæ mensam, calumniam

Stheno-

Sthenobææ, Aeropes incestum, Progenes in iugulando filio immanitatem obliuioni tradidisse uideris? quòd si Agamënonem Chryseidis, Achillem Briseidis forma pellexit aliquando, ambæ utiq; in causa fuere, ut alterius exercitus pestilentia consumeretur, alter in squalore ac luctu diutissimè iaceret. formosam Hercule Candaules uxorè duxit: sed ab ea etiam necatus fuit. nuptiales Helenæ faeces Troiam cremauerunt. Penelopes castitas innumeros procos leto affecit. ac Phædra quidem Hippolytum, cuius amore flagrabat: Clytemnestra uerò Agamemnonem, quem oderat, è medio tolli curauit. O mulieres ad omne semper flagitium paratas: quæ ijs quos diligunt, æque perniciosæ sunt, atq; ijs quos oderunt. quid uerò causæ fuit, quam obrem Agamemnonem interfici oporteret, cuius pulchritudo cœlestis erat,

Et caput, atque oculi similes magno altitonanti? & tamen uiro huiusmodi, proh Iupiter, caput mulier abscidit. ac de formosis quidem mulieribus commemorari hæc possint: in quarum consuetudine mediocris infelicitas inest: pulchritudo enim calmitatem aliqua ex parte leuat, unumque ipsa in malo bonum est. uerùm si, ut tu ais, deformis sit, duplo quidem certè maius malum fit. ac quo pacto quis ferre queat, tali præsertim ætate & forma tam bonas
ne te

nè te, per deos, ô Charicle, in seruitutem tradas, neu florem ætatis tuæ ante tempus perditum eas. ad alia, quæ in nuptijs mala sunt, id etiam accedit, ætatis robur ut absument.

Noli, amabo te Charicle, noli, inquam, temet conficere, aut uenustam rosam inuenusto agricolæ colligendam præbere. Tum Charicles, Hoc dijs, inquit, & mihi curæ fuerit: non enim nisi post dies aliquot, nuptiæ fient. multa uerò & noctu agi possunt: ac nos per ocium considerabimus. nunc quod superest, ad equestre certamen abeo: neque enim equo à te mihi donato hæctenus usus sum: exercitatio hæc animi mœrorem leuabit. ita ille abijt, primum ac postremum curriculum confecturus. Ego uerò Clinia, uti res meæ sese haberent, ut in amorem prolapsus essem, ut uidendi mihi copia esset, narrare pergo: addo etiam diuersorium, coenam, puellæ pulchritudinem. tandem absurda loqui me sentiens, Dolori ô Clinia par, inquã, esse nequeo. Amor enim suum in me furorem omnem effundit, nullum somno locum omnino ut relinquat. Leucippe mihi perpetuò in oculis, animoq; uersatur: nec quisquam est, cui calamitas huiusmodi euenerit, malum enim mihi domi est. tum Clinia, Insani quidem certè hæc, inquit, oratio est, cum tam felici amore fruaris: neq; enim alienæ tibi fores ade

undæ, aut internuncij adhibendi sunt. ipsam tibi amicam fortuna nedum dedit, sed etiam in domo statuit. alteri quidem amanti satis esset, amatae uirginis aspectu frui: maximaq; illi uoluptas putaretur, si oculos uidendo exaturare posset. beatissimi uerò illi existimantur, quibus colloquendi facultas tributa sit. tu autem & uides & audis semper, unaque & es, & potas: & quanquam tam beatus es, conquereris tamen, atque ingrati in amorem animi crimine laboras. an nescis maiorem in exoptata uirgine contemplanda uoluptatem esse, quàm in cōtrectanda? N A M dum sese oculi mutuò respectant, imagines corporum, speculorum instar, suscipiunt. pulchritudinis autem simulacra ipsis à corporibus missa, & oculorum ministerio in animam illabentia, nescio quam, seiunctis etiam corporibus ipsis, permistionem fortuantur, corporum congressu, qui certè inanis est, longè iucundior. tibi uerò ego rem breui ex sententia processuram prænuncio: maximū enim ad persuadendum momentum habet continuus usus: conciliatores enim amoris oculi sunt: atq; ad gratiam comparandam assidua consuetudo maximum in modum conducit: cuius quidem tanta uis est ut feras, nedum mulieres, mansuefaciat. iam uerò aliquid etiam ad uirginem illicitendam æqualis amantis ætas potest. quod præterea
in ipso

in ipso ætatis flore ad ea impellit, ad quæ natura ferimur, si id etiam addatur, ut amari quæpiam se intelligat, mutuuum amorem gignit: uirginum enim unaquæq; formosam se esse credi uult, atq; amari gaudet, amatoremq; tanquam formæ testem laudibus extollit. ac si qua est, quæ nondum se à quopiam diligenti sentiat, sese minimè formosam arbitratur. illud unū ergo in primis te hortor, ut omni studio enitare, quo se à te amari credat: ita enim te quamprimū imitabitur. at quonā pacto ea, inquam, fient, quæ prænuncias? agedum tu, quid agā, me mone: Amoris enim sacris ante me initiatu es, maioreq; usu polles. quibus dictis, factis ueutar? quo modo amatæ uirginis compos cuadam? rationem enim inire ipse nescio. tum Clinia, Minimè, inquit, opus est, ut id ex alijs discere labores. Deus hic ipse sibi præceptor est. ac quemadmodū infantes comesse nemo docet, sed per se ipsi discunt, paratumq; sibi esse in mamillis nutrimentus intelligunt: sic adolescentes amore tū primū prægnantes, haudquaquam magistro ad parandum indigent. Si te dolor stimulauerit, ac dies necessitatem afferat, quamuis primus hic tibi partus futurus sit, non tamen errabis: sed pariendi tibi facultatem Deus ipse dabit. quæ autem uulgaria sunt, nec temporis opportunitate aliqua opus habent, ea percipe. uirginem in primis ne de stupro

appelles, caueto: sed ut negocium re ipsa conficiatur, silentio curato: pari enim uerecundia pueri sunt, & puellæ. ac quanquam uenerorum cupiditate teneantur, nõ tamẽ de ijs quæ perpetiuntur sermonem secum haberi uolunt, turpitudinem in uerbis collocatam existimantes. quæ uiros expertæ sunt, uerbis etiam delectantur. uirgines uerò amantium præludia tentandi gratia adhibita ferunt, nutibusq; uelle sese statim significant. Itaq; si ad uenerẽ uerbis inuites, aures eius oratione illa offendes, erubescet, auersabitur tua dicta, cõuiciũ sibi fieri putabit: ac quominus uel cupiens promittat, pudore præpedietur: tunc enim ipsi se rei operam dare arbitratur, cum maioribus uerborum illecebris ad eam inuitari se audit. Sin uerò conatu aliquo alio sensim adhibito morigeram illã reddens promptẽ accesseris, multo tu quidem, seclusis ut in sacris fieri solet, silentio utitor, ac paulatim appropinquans osculum dato. AMANTIS enim uiri osculatio apud uolentem puellam tacitæ petitionis, apud nolentem precationis obtinet locum. iam uerò etsi compacto, ac sæpe etiam sponte aliquæ obsequantur, uim tamen uideri sibi allatam uolunt, quo necessitatis opinione uoluntariã turpitudinem excusent. licet itaq; repugnantem uideas, detineri tamen noli: sed quõnam modo in repugnãdo se habeat, obserua: prudẽtia enim hac

quoq;

quoq; in re opus est. ac si perstare in sententia cognoueris, uim ne adhibeto, sed nondum persuasam esse scito. tractabiliorē autē cam reddi si uolles, d. simulato: neque tute tibi rem tuā perditū ito. tum ego, Magna mihi, ô Clinia, inquā, adiumenta supeditasti: neq; dubito, quin è sententia res procedat. uerū enim uero metuo, ne maiorum felicitas hęc mihi malorū initiū sit, atq; ardentiorē me in flammā cōijciat: quā ob rē si morbus hic incrementum capiat, quid mihi agendū erit? hanc quidem uxorem ducere non possim, propterea quod altera mihi auctore ac suasore patre non iniusta uolente, desponsa est, minimē illa quidem peregrina deformisue. nec uerò me illi, quod de Charicle fit, pater uenundat: sed filiam mihi suam dat omnium, excepta Leucippe, formosissimā. uerū ego nunc, quod quidem ad illius formam spectandam attinet, oculis captus sum: neq; omnino quicquam præter Leucippem cerno. sanēq; inter duo contraria uersor. amoris uehementia, et patris pudor animum meū diuerse trahunt. quī controuersia hanc dijudicabo? necessitas cū natura pugnat. mihi quidem secundum te pater sententiā dicere in animo est. Sed aduersarij potentia obstat. is tormenta iudici adhibet, adest cū sagitis. faces tenens causam dicit. parebo illi pater: flammis enim circūuenior. hęc de amore Deo inter nos philosophabamur,

b 4 cum

cum repente familiariū Chariclis unus ingressus est, aduersum nuncium uultu ipso præseferens, ita ut eo uiso Clinia uocem hanc statim miserit: Charicli certe mali aliquid euenit. quæ uerba proferre nondum finierat, cum ille, Charicles, inquit, mortuus est. quo nuncio ita percussus est Clinia, ut tanquam fulmine ictum uox eum motusq; desererint. puer narrare pergens, Ascēderat, inquit, Charicles tuum in equum Clinia, & leuiter primò eum impulit: dein uerò cum duos trēs ue cursus confecisset iu inuit, ac sudantem retraxit. ecce autem dum dimissis habenis in eo sedens madidā sudore sellam detergit, strepitum à tergo fieri quo perterritus equus, ac sese in altū saltu dans, huc illuc incerto cursu ferri cœpit: frenum enim mordens collam intorquens, iubas quatiens, ac pauore stimulatus in aerem sustollebatur: anteriores pedes sal. ebant. posteriores primos assequi festinantes cursum accelerabant, eumq; propellebant: qui huiusmodi pedum contentione sublatus sursum, deorsumq; pro modo celeritatis eorum, instar fluctuantis nauis dorso agitabatur. succussu hoc compulsus infelix Charicles nunc ad caudam, nunc ad collum reijciebatur, fluctuationeq; huiusmodi miserum in modum uexabatur. tandem cum habenas moderari amplius nequiret, fortunæ se flatibus totum permisit. tum uerò equus uehementer

ter incitatus, atq; à recto tramite deflectēs, in syl-
uam se coniecit miserumq; adolescentulum arbori
statim illisit: qui tanquam tormento emissus, è sel-
la deturbatus est: facie tot vulneribus deformata,
quot ramorū cuspide. eiectum exceperunt, ipsum
uerò corpus habentis implicitū in mortis semitam
raptatum fuit. illius enim lapsu perterrefactus e-
quus, & ne currere posset, impeditus, quod fugæ
obstabat, calcibus conculcavit, ut iam nemo illum
agnoscat. his cognitis rebus Clinia stupore oppres-
sus aliquādiu tacuit: deinde tanq̄ impetrata à do-
lore uenia, maximos edidit eiulatus, ac summa cū
celeritate ad cadauer se contulit: quem ipse quoq;
quibus poteram uerbis consolando secutus sum.
interea Charicles allatus est, luctuosum sanè ac
miserabile spectaculum præbens: totus enim con-
cisus erat, ac lacer, adeò ut eorum, qui aderant,
nemo lachrymas contineret. porrò illius pater la-
mentationem huiusmodi magno cum gemitu ac
ac plāgore cœpit: Qualis à me abisti fili? qualis re-
uerteris? ô diram equitandi artem. tu Hercule con-
suetam morte mihi ereptam non fuisti: sed nec quæ
mortuo conueniat, imago tibi relicta est. alijs in
cadaueribus, siue lineamentorum uestigia depe-
reant, siue uultus decor abeat, effigies ipsa tamen
seruatur: quæ dormientem imitata dolentiū mœ-
vorem leuet. animā quidē certè homini mors adi-

mit:uerū in corpore hominis formā relinquit. sed tibi hæc etiam à fortuna fuit erepta. morte igitur duplici affectus es, corporis uidelicet, atq; animæ. ita imaginis quoq; umbra commortua est. spiritus ipse quidem tuus auolauit: nec tamen in corpore te inuenio. ecquando fili mihi uxorem duces? ecquando imperfectè atque infelix eques nuptialia tibi sacra celebrabo? tibi Hercule nunc pro cubili sepulchrum, pro nuptijs mors, pro hymenæo neniæ, pro nuptiali cantu lamentationes paratæ sunt. alius modi tibi ego ignes, fili, accendere sperabam: sed inuida illos unà tecum fortuna extinxit, funebresq; pro ijs faces excitauit. ô diras faces. nuptialis flamma in sepulchralem tibi commutata est. ad hunc sanè modum pater conquebatur. Clinia uero contrà (lugendo enim pater, atque amator certabant) secum ipse solus, ego quidem, inquit, hero meo periculum istud creauit. nam quid ego illi munus eiusmodi misi? annō mihi aureū poculū erat, quo sacra faciēs biberet, meoq; munere frui gauderet? ego miser belluam formoso adolescenti dono dedi, eamq; argenteis phaleris, aureis habenis, alijsq; cum frontis, tum pectoris ornamentis cōmuniui. ego, me miserū, qui te, Charicle, perderet, auro insigniui. ô ferarum omnium immanissima bellua, scelestā, ingrata, à pulchritudinis cognitione abhorrens hic tibi sudorē abster-

sit,

sit, largum pabulum promisit, cursum laudauit: tu
 uerò laudibus affectus cum peremisti. tu nō solū
 eiusmodi equitis onere non es lætatus, sed etiā a-
 moris sensu carens pulchritudinē humi deiecisti.
 ô me infelicem: qui eum, à quo interficereris, emi.
 posteaquàm funeri iusta soluta sunt, ad Leucippē,
 quæ nostro in hortulo tum morabatur, cōuolau-
 nemus illic creuerat aspectu iucundissimo, mace-
 riaq; iustæ altitudinis circūcingente: cuius latera
 quatuor, tot enim omnino erant, tecto columnis
 imminēte operta uisebātur. pars interior plātariū
 multitudine cōsita erat, ramis florentib. et sesemu-
 tuò cōplicantib. folijs aut fructibusq; inter se per-
 missis: tāta erat plantarū dēsitas. Porro maiorib.
 quibusdā arborib. hedera et smilax adnatæ erāt.
 atq; hæc quidē è platano molli, ac densa coma pē-
 debat, illa uerò piceæ adhærens truncū amplexu
 teneriorē efficiebat. hoc pacto arbor hedera ue-
 hiculū, hedera arbori corona erat. ex utraq; arbo-
 ris parte luxuriabāt harūdinib. alligatæ uices qua-
 rū racemi tēpestiuos flores ab ipsis harundinū sō-
 ramib. tanq̄ arboris cincinnos quosdā penden-
 tes ostendebant. terra aut, quā superimpēdentes
 frondes opacabāt, modò hic modò illic illustraba-
 tur, dum eæ ipsæ frōdes uēto impulsæ uariantib.
 solis radijs aditū præberēt. ad hæc uarij suā q̄sq;
 pulchritudinem flores certatim cōmonstrabant,

purpu-

purpureamq; narcissus ac rosa terram efficiebāt,
 quorum calathi, quod ad formam attinet, persimi-
 les erant, plantæq; calicis uicem præstabant. fo-
 liorum rosæ pars superior, quæ scilicet calathus
 extabat, sanguinis, ac uiolæ. inferior uerò lactis
 colorem præseferbat. narcissus nihil omnino ab
 ima rosæ parte colore distabat. uiolæ nullus qui-
 dem calathus erat, uerùm color is, quem tranquil-
 li maris aquam habere cernimus. in florum medio
 scaturiens fons quadrato alueo, riuoq; manufacto
 excipiebatur, speculiq; instar efficiebat, horti ut
 illic duo, alter re, alter umbra esse uiderentur. in
 nemore aues aliæ domesticæ, humanoq; cibo man-
 suefactæ pascebantur: aliæ liberæ in arborum
 sacuminibus ludebant, partim quidem proprio
 cantu insignes, cicadæ uidelicet, atq; hirundines:
 partim uerò pennarum fulgore præstantes, nem-
 pe pauo, cygnus, & psittacus. cicadæ Auroræ cu-
 bile, hirundines Terei mensam canebant: cygnus
 prope fontis exortum pascebat, psittacum pen-
 dens ab arbore cauea continebat: pauo inter flo-
 res pennas explicans, cum florum ipsorum aspe-
 ctu, cumq; uolucrum colore splendore contende-
 bat: quinimo pennæ ipsæ flores erant. puellam i-
 gitur in amoris sensum inducere cupiens initium
 loquendi cum Satyro, sumpto à pauone sermonis
 argumēto feci: forte fortuna enim cum Clione deā
 bulans

bulans aduersus eum constiterat, caudæ ornatum casu quodam pendentem : atq; non equidem sine arte hoc, inquam, à pauone fit: sed cum ad amandum pronus sit, dilectam à se foeminam allicere cupiens, hoc sese pacto exornat, uidesne (& manu indicaui) iuxta platanum foeminam illam? eñ nunc hic pulchritudinem suam, pennarum uidelicet pratam, spectandam proponit. saneq; pauonis pratam hoc alio quouis longè floridius est: in eius enim pennis oculorum serie distinctis aurum omni ex parte purpura æqualiter cõuescitur. tum Satyrus cognita orationis meæ sententia, quo mihi esset, unde coeptum sermonem longius producerem, tam latène patet, inquit, amoris uis, ut auibus etiam ignem immittat? atqui non auibus solum, inquam, sed etiam serpentibus, et quadrupedibus, & plantis, atq; ut mihi quidem uidetur, etiam saxi: ferrum enim magnes amat, & si modò uideat, tangát ue, ad se trahit, quasi amatoriã in se flammam contineat. id uerò annon est amantis saxi, atque amati ferri osculatio? quòd ad plantas attinet, philosophorum sententia est, quam planè fabulosam putarem, nisi ei agricolæ subscriberent, plantas alteram alterius amore capi: atq; ex ijs molestiorem eum palmam sentire: aiunt enim earum alterum marem, foeminam alteram esse. marem igitur foeminæ desiderio teneri. ac si contin-

gat fœminā procul ab eo conseri, marē amantem
arescere quam ob rem agricolam plantæ deside-
riū intelligentem editiore loco inscensō dispicere
quā in pariem sese inclinet (inclinatur enim ama-
tam fœminam uersus) & cognitæ illius ægritudi-
ni medelam adhibere: fœminæ enim surculo sum-
pto in maris cor inserere, itaq; eius animum recrea-
ri, corpusq; mouens excitari, ac reuiuiscere ama-
tæ complexu delectatum. atq; hæ nuptiæ planta-
rum sunt aliud etiam est aquarum Alpei fluiuij
amantis, & Arehuse fontis amatæ connubium.
fluuius per mare non aliter, quàm per terras iter
facit: nec dulcem eius aquam salso fluctu mare im-
buit: sed discedit, ac præterlabenti fluuiio disces-
sus ille aluei usum præstat, eoq; pacto ad Arehu-
sam Alpheus deducitur. in quinquennali aut O-
lympiæ, celebritate multi, alius alias res, in flu-
uij uertices immittunt: quas ille ad amatam statim
disfert, ea; fluuij nuptialia dona sunt. in serpen-
tibus non solum eiusdem, sed etiam diuersi gene-
ris, aliud amoris arcanum inuenitur. nam uiperæ
terrestris serpens murenæ in mari degentis amo-
re deflagrat. est aut murena forma quidē serpens,
usu uerò piscis. ij cum congregari uolunt, mas in li-
tore consistens, ac mare uersus sibilans, murenæ
signū dat. illa eo cognito ex undis egreditur: nō ta-
men ad sponsum, cuius dentes mortiferos esse co-
gnoscit,

gnoscit, statim pperat: uerū scopulo aliquo cōscēso, illic tantisper expectat, dū ille ore uenenū eiecerit. interim cōtinentis incola amator, & insulae habitatrix amata mutuò sese cōtemplantur. cum primum igitur amans metu sponsam liberauit, illaq; uenenum humi proiectum uidet, è scopulo in continentem delabitur, amantemq; complectitur, osculationes eius minimè amplius uerita. hæc dū commemorarem, quò nam modo Leucippe amatoriam hanc narrationem audiendo afficeretur, obseruabam: quæ sanè non illibenter audire se subin dicauit. Cæterum pauonis eximiam illam formā Leucippes uultus longè superare mihi uisus est: quippe cuius pulchritudo cum prati floribus certabat: narcissi enim in fronte, rosarum in genis color renidebat, oculorum fulgor uolarum splendorem imitabatur. capillorum cincinni hederæ contortionibus implicatiores cernebantur. ac tale erat, quod illius facies pratum referebat. non multo autem post illa illinc abiit: pulsandæ enim citharæ tempus eam inuitauerat: nec tamen mihi non adesse uidebatur, utpote quæ meis in oculis imaginem suam discedens reliquerat. Satyrus autem, atq; ego nosmet ea ratione mutuò commendabamus, quòd ipse fabulas narrassem, ille narrandi occasionem præbisset. paulo post cœnæ di tēpus uenit. priorem itaq; in modum rursus accutuiuius.

Liber

ACHILLIS STATII
Liber secundus.

INTEREA dum nostrum alter
alterum laudaret, ad puellæ thala-
mum peruenimus, eam uidelicet ci-
thara canentem audituri, à qua cõ-
templanda ne minimum quidem continere ipse
me poteram. Illa descriptam ab Homero suis cum
leone pugnam primum, aliud deinde mollius e-
tiam, rosæ scilicet laudes, cecinit. ac si quis uerba
sine numeris referre uelit, huiusmodi propemodũ
essent: Si regem floribus constituere Iupiter uoluis-
set, non alium certè, quàm rosam eiusmodi hono-
re dignatus esset. hæc terræ ornamentũ est, plan-
tarum splendor, oculus florum, prati rubor, flos
omnium pulcherrimus. hæc amorem spirat, uene-
rem conciliat, odoratis folijs luxuriat, tremulis
frondibus, ac zephyri afflatu ridentibus delectat.
huiusmodi sane cantus illius erat. mihi uerò in ip-
sius labris rosam uidere uidebar, ut si quis cala-
mbitum corporis forma terminet. uix autem ca-
nendi finem fecerat, cum cœnæ tempus uenit. ac
tum fortè Protrygæi Dionysij festi dies celebrabã-
tur: quem deum Tyrii sibi ipsi præesse uolũt: nam
& Cadmi fabulam canunt, & celebritatis eius in-
stituendæ originem huiusmodi quandam tradunt,
nullum uidelicet olim uinum mortales habuisse:
nondum enim nigram, quod Anthosmiam uocãt,

non Biblinum, non Maroneum, non Chium, non Icarium repertum fuerat: sed à Tyrijs ea omnia manasse: primamq; illius procreatricem apud se exitisse. Fuisse enim illic pastorem quendam, hospitalem, qualem Icarium Athenienses memorant, qui fabulæ auctor fuerit, ab Attica sanè non dissimilis. ad eum diuertisse aliquando Dionysium: cui quidem ille quæcunq; terra gignit, ac bouum plaustrum, apposuerit. potum uero ipsis non alium quam qui bobus est communis fuisse, quod uiteus nōdum apparuisset. pastoris benignitatem Dionysium laudauisse, hominemq; poculo uini pleno beneuolentiæ ergo inuitasse: illam cum hausisset, præ uoluntate gestire coepisse, atq; ad Deum conuersum dixisse, Vndēnā tibi hospes purpurea hæc aqua est? aut ubi gentium tam dulcem sanguinē reperisti? non enim ex eo est, qui per terram labitur. ille enim minima cum uoluptate in pectus descēdit, hic autem nares prius quam os delectat: cumq; tactu frigidus sit, in uentrem delapsus iucundū calorem excitat. Tum Dionysium respondisse: Aqua hæc ex uua, et sanguis è racemis prouenit: pastoremq; ad uitē duxisse, acceptisq; ac simul pressis commonstrata uitis racemis, dixisse: Hæc aqua est, hi aut fontes hæc pæcto uinū mortalibus, ut Tyriorū sermo habet, datum fuit. Deo igitur illi sacer ac solēnis ille dies institutus fuit. Quæ cum pater meus celebrare uellet ma-

gnificam ac lautam cœnā imperauit, Deiq; sacrū,
 & à Glauci Chij cratere alterū poculū adhibuit. è
 cœlato id uitro erat, eiusq; orā uites in eo ipso na-
 tæ coronabant: à quib. racemi passim pendebant,
 sicco omnes poculo acerbi, immisso aut uino paula-
 tim rubentes, & maturi: quos inter Dionysius, ut
 uitem coleret, effectus erat. Cæterum gliscēte potu,
 puellam impudēter intuebar. A M O R enim ac Li-
 ber uiolenti dij animam inuadentes, eousq; incen-
 dunt, ut pudoris obliuisci cogant, dū alter consuetū
 ignē adhibet, alter igni materiā uino subministrat:
 uinum enim amoris pabulū est. Ex illo puella quo-
 que accuratius intueri me ausa est. atq; ad eum mo-
 dum dies nobis decem consumpti sunt: quibus nihil
 aliud, præter oculorū coniectus alter ab altero re-
 cepimus, aut attentare ausi fuimus. Tandem Sa-
 tyro rem omnem patefeci: atq; ut mihi opem ferret,
 obsecraui. ille autem, Omnia, inquit, prius, quàm
 ex te intelligerem, cognoui: sed indicium facere di-
 stuli, quia id nescire credi uolebam. CLANDE-
 STINVS enim amās, si quis eius amorē indicet,
 indicē quasi maledicū aliquē conuicatorē odio p
 sequi consueuit. Cæterum nostri curā fortuna spon-
 tē suscepit. etenim Clio, cui puellæ thalamus credi-
 tus est, me in amicitiam recepit, atq; amantis loco
 habet. ego breui rem inter uos ita componam, ut
 ad negociū conficiendū ipsa opem præstet. uerūm
 de

de puellæ uoluntate solis oculis periculū facere satis nō est: sed efficacius aliquid loqui oportet, ibiq; machinam etiam alteram adhibere. itaq; manū tan-
ge, digitos cōstringe, atq; inter constringendū sus-
spira. si hæc agentē æquo te animo feret, neq; facta huiusmodi aspernabitur, tum uerò dominam ap-
pella, eiusq; collū suauiare. Appositè tu quidē, in-
quam, ita me seruet Pallas, ad eam me rem instituis.
sed uereor ne, qua sum animi imbecillitate, minus
strenuus amoris miles sim. Tum Satyrus, Ignauia,
ô generose uir, Cupido, inquit, non sustinet. annon
tu illū militari ornatu incedere, sagittasq; phare-
tram, iaculum, ignem, uirilia & audaciæ plena om-
nia esse prospicis? an tu tali Deo plenus obtorpeas
& expauescas? caue ne falsò te amantem prædi-
ces. ego tibi rem inceptam dabo. Clionem enim si-
mul ac tempus ad puellam remotis arbitris conue-
niendam idoneum perspexero, aliò dimittā. Quæ
cum dixisset, abiit. Ipse autem solus relictus, ac Sa-
tyri uerbis extimulatus, ita me componere cona-
bar, ut ne in puellæ conspectū ueniens animo de-
ficerem, mecumque, Quousq; inquam, effœminate
obmutesces? quid tam potentis Dei miles tamope-
re obtorpescis? ueniamne ad te illam expectas?
non multo aut post contrariam in sententiam hæc
addebam: Atqui cur nō respicis infelix? quin illā
potius, quam par est, uirginem diligis? aliam domi

c 2 . babes

habes non deformem, illam ama, illam contempla
 re, illam te in uxorē habere ius est. itaq; mihi per
 suasus esse uidebar. uerūm contrā tanquam ex imo
 cordis Amor respondebat: An tu igitur tantum ti-
 bi sumis, ut contra me arma feras, mihiq; resistere
 audeas? mihi ad uolandum pennæ, ad uulneran-
 dum sagittæ, ad exirendum faces datæ sunt. Quō
 nam te modo euasurum speras? ut sagittarum ictus
 declines, faces tu quidem certē nunquam euitabis.
 Quòd si earum flammis temperantiæ scutum op-
 ponas, uolatu profectò te comprehendā. Hæc dum
 mecum solus loquerer, puellæ me obuiam improui-
 so factum animaduerti, eaq; uisa statim expallui:
 mox rubore perfusus sum. Illa tum sola erat. recess-
 serat enim etiam Clio. Quamquam igitur animo
 percusso & abiecto, quid dicere non habebam: ta-
 men, Salue, inquam, hera. Tum illa suauiter ridēs,
 & risu, quorsum ea salutatio spectaret, intellexis-
 se significans, Tuā ne ego, inquit, hera? ah non æ-
 quum dicis: at qui Deus me, inquam, nescio quis ti-
 ti quemadmodum Herculem Omphalæ uendidit.
 Tum illa, Mercurian' ne, inquit, ais? Siquidem ei
 auctorem Iupiter demandauit: simulq; risit. Quem
 Mercurium, inquam, ais? quas nugas agis, cum pro-
 bē quid dixerim, perceperis? interea dum sermones
 sermonibus texeremus, auxilio mihi casus quidam
 fuit. forte fortuna pridie eius diei circiter meridiem
Leucippe

Leucippe citharam pulsabat (aderam uerò & ipse) Cliòq; illi asidebat. ibi tū me deambulante apicula quaedā aliūde improuisò aduolans Clionis manum pupugit: quæ cum eiulasset, puella surrexit, depositaq; cithara uulnus inspexit, ac bono animo esse iussit, dolorem se inquiens duobus uerbis abstersuram: didicisse enim ab Aegyptia quadam muliere, uesperū apumq; morsib. mederi: ac subito excantauit: meliusculeq; sibi esse paulo post Clio confessa est. Tunc igitur casus attulit, ut apis, fortè uerò etiam uespa quædam susurrans faciē meam uolūtādo circumiret. Occasione itaq; inde arrepta, manuq; ori admotā, uulnus accepisse, & dolorē sentire mefunxi. Quā ob rem accurrēs uirgo manū remouit, & quæ pars læsa esset, rogauit. ego uerò, labra, respondit: tu autē charissima Leucippe cur non excantas? tū illa tanquā excātatura os admouit. et labiorum meorū extrema contingēs nescio quid immurmurauit. Interea ipse oscula furtim nullo edito sono dabam. sed & puella dum in ponuncianda cantione labra nūc aperiret, nūc clauderet, efficiebat ut cantio in basia cōmutaretur. itaq; tum ego eam cōplectens palām suauiatu sum: illa uerò retrocedens, Quid, inquit, agis? num tu etiam excantas? at qui, Cantionem, inquam, exosculor, quoniam ea tu dolorem mihi omnem cripuisti. Quæ cum intellexisset, subrisissetq; animus mihi accessit: ac subito,

Hei mihi charissima Leucippe, inquam, rursus,
 atq; acerbius pungor: aculeus enim ad cor usq; pe-
 netrauit, excantationemq; tuam exposcit. apem
 certè tu quoq; in ore gestas: nam & mellis plena
 es, & basia tua uulnus imponuit. quare iterum,
 quæso, excanta: sed tam citò cantionem absoluerè
 noli, ne uulnus recrudescat. atq; inter loquendum
 manum inieci, liberiusq; osculatus sum: illa tamen
 si repugnare uideretur, sustinuit tamen. interea
 procul uenientè ancillam conspicati, alius aliò se-
 cessimus, ego quidem perinuitus, ac tristis: illa ue-
 rò qua mente, haud sanè scio. ex illo melius mihi
 esse ac spes augeri cœpit: planeq; basium in labris
 meis, quasi corporeū aliquid relictum residere sen-
 tiebam, & dulcedinem eius ceu thesaurum quod-
 piam diligenter custodiebam. id enim est quod pri-
 mùm amanti dulce accidit, cum à formosissima,
 & præstantissima corporis parte procreetur. Os
 enim instrumentum uocis est: uox autem animi um-
 bra. labiorum porrò contactus dum uoluptatem
 in præcordijs ferunt, animos ad sese mutuò sua-
 uiandum trahunt. Nec uerò talem unquam antea
 sensibus meis motum allatum fuisse, nec me quic-
 quam aliud, quod cum amatorio suauio dulcedine
 cõtenderet, cognouisse memini. posteaquam cœnã
 di tēpus redijt, rursus accubuimus: Satyrusq;, qui
 nobis uinū miscebat, amatoriuū nescio quid tū præ-
 stuit.

stitit. nam poculū Leucippes cum meo, dum utriq;
 ministraret, cōmutabat. ego qua parte bibens Leu-
 cippe labra scypho admouerat, obseruans, eamq;
 ori meo inserens, ac missum ad me osculum confin-
 gens, bibebam, simulq; poculū suauibar. id quod
 animaduertens puella. suorum etiam me labiorum
 uestigia osculari iudicauit: cumq; administrator
 pocula nobis rursum commutasset, illam factum
 meum imitantem, eodemq; modo bibentē animad-
 uerti: eōq; maiorem etiam uoluptatem capi. nec
 uerò semel factum id à nobis fuit: sed tertio etiā,
 ac quarto, deincepsq; diei reliquū alter alteri ba-
 sia uicissim propinantes consumpsimus. Absoluta
 cœna cōueniens me Satyrus, Nunc tempus est, in-
 quit, uirū ut te ostendas. puellæ mater, ut nosti, mi-
 nus bellè habet, ac sola cubitum iuit. puella prius,
 q̄ in lecto se collocet, unā tantūmodo cum Clione,
 quo uentris causa consueuit, se conferet, uerū e-
 go eam colloquendo abducam. sub hæc uerba ille
 Clionem, ego Leucippen obseruabamus, resq; e-
 sententia processit: nam & Clio abducta est, &
 Leucippe in ambulatione remāsit. ergo uespertini
 temporis aduentu obseruato, priore successu audē-
 tior factus, ad eam quasi miles iam uictor, & pu-
 gnæ pericula nihil: faciens me contuli: multa enim
 erāt: q̄b. armatus cōfidebā, nē p̄ uinū, amor, s̄tes,
 solitudo: tacitusq; quasi ex cōpacto ita res agerēi,

puellam circumplexus basiaui: cūq; præstabilius aliquid etiā facere aggressus essem, strepitus quidam post nos auditus fuit. quā ob rē perturbati dissilimus. Leucippeq; intra cubiculū suū, ego aliam in partē me recepi. sanè, q̄ tristis, tam præclara occasione amissa, strepitūq; detestatus sum. intera læto uultu fit mihi obuiam Satyrus: qui mihi quæ à nobis acta fuerant, omnia uidisse uidebatur, dum sub arbore quadam, ne quis nobis superueniret, obseruabat: quinimmo ille ipse uenientem nescio quem conspiciatus, strepitum ediderat. lapsis paucis post dieb. pater, citius quidē omnino quā cōstituerat, nuptijs meis operam dare coepit. multa enim hominem insomnia perterrebant. namque illas adornare sibi uisus est, ignemq; dum nuptiales faces accendisset, extingui, et nos, quæ res uehementius etiam illum angebat, abduci. nuptijs igitur, quæ tum secutura erat, dicta est dies. iam in sponsæ ornatum necessaria omnia comparata fuerant. monile scilicet uarijs lapillis distinctū, uestis purpurea tota, nisi quòd ea pars quæ in alijs purpura constat, ex auro texta erat. porrò lapilli de pulchritudine inter se contendebant. hyacinthus lapidea quodammodo rosa erat: amethystus purpurascens, ad auri propè colorem uergebat. in medio lapilli tres uisebantur ita collocati, ut alterius colorem alter exciperet: in unum quippe omnes coaluerant: parsq;

parsq; ima nigra erat: summa, quæ in cuspidē sur-
 gebat, rubra: media alba cum esset, hinc nigrori,
 rubori illinc candorem cōmunicabat, lapis ipse au-
 ro inclusus aureū oculū imitabatur. nec uerò uul-
 gari purpura, sed ea quā à pastoris cane inuentam
 Tyrij fabulantur, quaq; nunc etiam Veneris pe-
 plū tingi consuevit, uestis illius color constabat. ac
 fuit quidem aliquando tempus, cum purpuræ de-
 cus mortales nesciebant, utpote quod intra paruæ
 testæ cauum occultebatur. prædam huiusmodi pi-
 scator quidam cæperat, & pisces esse crediderat:
 uerum testæ asperitate perspecta, prædā detesta-
 tus est, ac tanquam maris fecem abiicit: quam canis
 cum adinuenisset, dentibus comminuit: sanguinisq;
 illius flos ab ore manans rictum infecit, & purpu-
 reum labris colorem induxit. Tum pastor canis os
 sanguinolentum cernens, uulnus illum accepisse ra-
 tus est: atq; ad mare profectus, aqua consperfit. ibi
 uerò sanguis ille splēdidior euadebat, manusq; e-
 ius cōtrectando purpurascebāt. hinc eā esse testæ
 naturam pastor intellexit, ut innatum pulchritudi-
 nis medicamētū in se cōtineret, atq; ut rei totius ar-
 cana exploraret, accepto lanæ glomere in eius la-
 tebras demersit. lana, quomodo etiam canis rictus,
 sanguine infecta est: ac tum purpuræ imaginem di-
 dicit, contritaq; saxis quibusdam medicamēti illius
 crusta purpuræ penetrantia referant, sullonicaq;

thesaurū adinuenit. quam igitur ante nuptias fieri mos est, rem diuinā pater faciebat. quod simulatq; ipse persensi, periisse me iudicauit: cogitabāq; quonāmodo aliud omnia in tempus reijci possent. qua in cogitatione defixus dum essem, repentinus quidam strepitus à uirorū diuersorio exauditus est, resq; ita habuit. Cū uictimā fortè pater mactauisset, arisq; imposuisset, delapsa cælo aquilla eam rapuit, nihil ijs qui submouere conabātur pficientib. auolauit enim cū præda. omē id bonū nō esse iudicatū est: atq; à nuptijs eo die cessatum. Accersitis aut̄ auspiciis. et conectorib. rē pater exposuit: atq; illi ad mare proficisci, ac Ioui hospitali sub mediā noctē sacra facere oportere dixerunt: eò enim aquilā uolatū tenuisse. itaq; statim cecidit res: nā uolucris cursum mare uersus dirigēs nusquā amplius apparuit. ego euentu hoc delectatus, aquilā mirum in modū cōmendauit, autumq; reginā meritò esse dixi. Quod aut̄ omine portendebatur, breui tēpore post euenit. Callisthenes Byzantius adolescens, parentibus orbat, diues, luxu perditus, ac sumptuosus fuit. is formosam Sostrato filiam esse audiens, eam quanquā nō uiderat, uxorē tamen habere optauit, ac sola auditione illius amore ardebat. Ea enim hominum intemperantiū libido est, ut etiā fama ad amandū cōpellantur: et audientes æquē afficiantur, atq; uidentes. igitur ante q̄ Byzantijs bellū inferretur,

tur, Sostratam puellā ut sibi despoñderet, rogauit. ille aut̄ intemperantē hominis uitā minimē pbans nō daturā se respondit. Quam ob rem Callisthenes à Sostrato contēni se ratus, iracundia exarsit: atq; alioqui amans, puellæq; pulchritudinē sibi ipse cōfingens, & quæ oculis nondum aspexerat, mente agitans, quam animo maximam conceperat, indignationem dissimulauit: & quo modo acceptam à Sostrato iniuriam ulcisci, ac suam ipsius cupiditatem eplere posset, excogitauit. nam cum Byzantijs lex esset, ut si quis uirginē rapuisset, uimq; illi attulisset, is alia nulla pœna teneretur, quàm ut eam matrimonio sibi adiungeret. Legi huic animo intentus Callisthenes, opportunū ad eam rē tēpus querebat. quanquam autem bellum ardere, puellam' que domi nostræ commorari didicerat, non tamen insidijs moliri destitit. in quo huiusmodi quiddam homini auxilium tulit. editum fuerat Byzantijs oraculum hoc:

Est ortum ducens plantæ à cognomine terra
 Insula: telluri quæ tranſite iungitur arcto,
 Atq; eadem magno latè circumdata ponto est,
 Iungi ubi Vulcano gaudet Tritonia Pallas:
 Amphitryoniadæ hîc solennia reddite magno.
 dubitantib. aut̄ ipsis quæ ab oraculo insula designa
 retur, Sostratus (is enim, ut dixi, belli princeps e-
 rat) tempus, inquit, est ut Tyrū Herculi sacrificatū
 mitta-

mittamus: nam ei loca singula oraculo edita conueniunt: plantæ enim cognominē eam Deus uocauit, quoniam Phœnicū insula est: Phœnix autē (ea uox palmā significat) planta est. de illa etiam mare ac terra cōtendunt: atq; hæc quidē ad se trahit, illud uerò utrinq; abluit: in mari enim iacet, nec tamē à terra dissiūgitur: sed angustī cuiusdā callis beneficio continenti adnectitur, qui quasi collum insulæ est, & maris fundo minimē adhærescēs, sed aqua subterlabēte sustētatus, nouū prorsus spectaculū exhibet, urbē scilicet in mari, & insulā in terra. q̄ autē ad Palladē Vulcano adiunctā attinet, de olea et igne intelligi debet: quæ duo apud nos cōiuncta habentur: sacer enim ac muro circumdatus locus est: ubi olea latē sese diffundenti ignis adnascitur, & magnam circū illius ramos flammam exuscitat: ex cuius cinere letior etiā olea ipsa euadit. hæc ratio ne ignis & planta in anticitiam conspirant: Vulcanumq; Minerva nō auersatur. tum Chærephon Sostrati collega in bello, Sostrato ipso maior, quoniam patria Tyro erat, hominem miris laudibus extollens: Pulchrē tu quidem, inquit, Dei responsum interpretatus es: uerūm ne solam ignis naturam admiratione dignā arbitrare: sunt enim sua etiam ipsius aquæ miracula, egoq; arcana huiusmodi uidi. fons in Sicilia reperitur permistum aquæ ignem continens: in quo salientem ab imo ad summum

*num flammam conspicias. aquam uerò si tangas, niuis instar, frigidam inuenias: neq; tamen ignem aqua extinguit, neq; aquam ignis calefacit: sed alteri cum altera parte illic inducia sunt. in Hispania quoq; fluuius est, quem primo aspectu nihil à fluminibus alijs differre iudicabis. At uerò si paulo attentius auscultes, aquam resonantem audias: ubi enim uel modicus uentus uortices impulerit, aqua fidis in morem sonum edit: plectri siquidem uentus, citharæ uerò aqua usum præstat. sed & in Libya palus habetur Indicæ similem arenam continens. ac Libycæ ipsæ uirgines aquam eius diuitē esse norunt. Porrò diuitiæ sub aqua limo permixtæ adseruātur, auri fonte inibi scaturiente. illitam igitur pice perticam in aquam demittunt, ac fluminis obijces remouent: quod autē pisci hamus, id auro pertica est. illud enim apprehendit, dum escæ officio pix fungitur: nam quicquid auri ab ea cōtingitur, adhærescit, atq; in litore exponitur, eoq; pacto aurum ex fluuiio Libyco extrahitur. hæc cum dixisset Chærephon, Tyrum, qui sacrificarent, misit, factum id ciuitate comprobante. Callisthenes igitur è sacrificij curatoribus unum se fingens, Tyrum quamprimum ad nauigauit: è-
 biq; patris mei domo cognita, mulierib. quæ sacrificij pompam spectatū prodierant, insidias tetendit. magnifico enim apparatu, ingenti uidelicet
 suffi-*

suffimentorū copia, magnaq; florum uarietate in-
 structa fuerat. in suffimentis, castia, thus, crocus:
 in floribus, narcissus, rosa, myrtus erant: suauitasq;
 è floribus afflata cum suffimentorum odore certa-
 bat: sublatusq; cum aere uapor odores confunde-
 bat, & uentum suauitate complebat. Sed & mul-
 te ac uariæ uictimæ sequebātur: inter quas princi-
 pem locum nilotici boues obtinebant. non solū au-
 tem magnitudinæ, uerū etiam colore animal hu-
 iusmodi præstat. statura est eximia, ceruice crassa,
 humeris amplis, uentre magno, cornibus non ut Si-
 culi boues depressis, neq; ut Cyprij deformibus, sed
 quæ à temporibus altè cōsurgentia sensim utrinq;
 curuentur ita, ut summæ illorum partes tantum si-
 bi mutuò appropinquent, quantum principia eo-
 rum inter se distant, et plenæ lunæ imaginē prope
 modum referre uideantur: colore tali qualem in
 Thracijs equis Homerus laudat. incedit autē tau-
 rus is ceruice sublata sic, ut aliorum se regem esse
 ostendat. quòd si uera sunt quæ de Europa tradun-
 tur, in Aegyptium taurum iupiter sese commuta-
 uit eo porrò tempore accidit ut nouerca mea in-
 comoda ualetudine esset. Leucippe uerò morbū
 cauata, conuenerat enim inter nos, ut ita fieret,
 quousq; alij exiussent) domi remansit. ex quo fa-
 ctum fuit, ut soror mea cum Leucippes matre
 tantum prodirent. Calliætheas, qui nondum Leu-
 cip-

eippen uiderat, cum primum Calligonem sororem meam obuiam habuit, eam Leucippen esse credidit: Sostrati enim uxorem probè norat: ac nemine appellato, quippe qui aspectu iam captus erat, famulorum uni, cui quàm maximè fidebat, puellam ostendit, latronesq; ad eam rapiendam conuocare iubet, rapiendiq; modum præscribit, celebritatem instare, inquiens, qua uirgines omnes ad mare profecturas esse audierat. quæ cum locutus esset, curandi sacrificij munere neglecto, abiit. erat ei priuata nauis: quam priusquam domo exiret, instruxerat, si fortè quod animo iam agitabat, perficere posset. iam uerò alij rei diuinæ faciendæ curatores in altum inuesti erant: Callisthenes autem non admodum à litore abscedebat, simul ut multitudinem sequi uideret, simul ut ne cum Tyro uicina esset nauis, post raptum deprehenderetur. ac cum primum Saraptam Tyrionum uicum in mari situm peruenit, illic lembū instruit, ac Zenoni tradit: id illi nominis erat: cui rapiendæ puellæ prouinciam demandauerat. is cum alioqui robusto esset corpore, piraticamq; à teneris facere didicisset, piratas in uico illo piscandi etiam peritos confestim adinuenit, ac Tyrum applicuit. est urbi Tyro proxima parua insula (Tyriæ illic naues stationem habent) quam Orodopes tumulum uocant. eo in loco lembum Zeno in insidijs

collo-

collocauit. antequam autem celebritatis eius, quæ Callisthenes expectabat, dies aduenisset, quæ aquila portenderat, et quæ diuinatores responderant, omnia consequuta sunt. nos ut postridie Deo sacrum faceremus, noctu nosmet adornaueramus: nec eorum quidquam Zenonem latuit. ad multam igitur noctem soluentes prouehabamur, cum ille consequutus est. cōmodum autem exieramus, atq; in extremo litore abluebamur. cum is, uti constituerat, signum sustulit, lembusq; statim litori propior factus est. erant in eo iuuenes decem: expectabant in terra octo alij in insidijs collocati, muliebri ornatu, mento raso. hi omnes gladium sub ueste clam gestabant: atq; ut quàm minimam in suspicionem uenirent, iactis comitabamur, ita ut foeminas illos esse arbitraremur. postea quàm pyram extruximus, ij clamore sublato repente impetum fecerunt, nostrasq; faces extinxerunt: cumq; nos subito metu percussi nullo ordine seruato terga daremus, illi nudatis gladijs sororem meam rapuerunt, nauiq; cum ea insensa, uolucrum instar, confestim auolauerunt. è nobis alij ea re neq; uisa, neq; audita, fugæ sese mandarunt. nonnulli & uiderunt, & uocē hanc simul miserunt, Calligonē piratæ auexerunt. iā mediū lēbus mare tranauerat, Saraptaq; appropinquauerat, cū Callisthenes agnito pculsi gno processit obuiam, susceptaq; puella in altū se rece.

recepit. mihi uerò disturbatis tam præter opinionē
 meam nuptijs animus redijt, tametsi sororē tantā
 in calamitatem incidisse non poterā non dolere.
 paucis post diebus, quā hęc acta sunt, Leucippē
 ijs uerbis affatus sum. Quousq; tandem charissima
 Leucippe basijs insistemus? Speciosa quidem certē
 initia hęc sūt, uerū aliquid aliud etiā ex ijs q̄ ab
 amātib. expetūtur, addamus. agē fidei necessitatē
 mutuò nobis imponamus. nam si Veneris sacris ini-
 tiabimur, Deum alium nullum ea meliorem inue-
 niemus. his cautionibus sæpius repetitis, eam, ut
 me noctu thalamo susciperet, induxi, Clione etiam
 quæ cubiculi eius curā sustinebat, adiuuante. por-
 rō thalamus ita ædificatus fuērat. ingens aderat
 spacium, thalamos duos dexterā, sinistra totidē cō-
 tinens, media interiacente semita quadā angusta:
 qua ad eos iri posset. semitæ huius limē ualuas, qui-
 bus occluderetur, habebat. inibi degeban mulie-
 res. nam thalamos interiores, mutuò sibi opposi-
 tos, uirgo, & eius mater obtinuerant. ex alijs, qui
 Leucippes thalamo coniungebatur, Clioni oblige-
 rat. ultimus penui asseruando destinatus fuerat.
 Leucippen mater cubitum semper comitabatur:
 ac non solum ualuas ipsa intus claudebat, uerū
 etiam foris per aliū claudi, custodiendasq; sibi per
 foramen clauas reddi curabat. mane autē circiter
 auroræ ortum aduocato eo cui hoc oneris impo-
 d fuerat,

fuerat, ac redditis clauib. aperire ostiū iubebat: ijs
 igitur similes alias quasdā cū Satyrus fabricari cu-
 rasset, aperiēdi periculū fecit: atq; ut rē è semētia
 procedere animaduertit, Clioni, puella etiā cōscia
 persuasit, ne illi quoquo modo impedimēto esset: id
 quod arte minimē carebat. erat ijs famulus qdam,
 uir curiosus, loquax, uētri deditus, ac quouis alio si-
 mili nomine dignus: quē Cynopē uocabant. is mihi
 quaecunq; ageremus, procul obseruare uidebatur:
 maximē uerò suspicans, ne noctu aliquid tentare-
 mus, ad multā noctē cubiculi forib. apertis uigila-
 bat ita, ut eum latēre perdifficile esset: quamobrē
 Satyrus hominē ad amicitiam attrahere uolens, cū
 eo sepe iocabatur, & Conopē, quæ uox culicē de-
 notat, appellabat, eiusq; nomē cauillabatur. ille Sa-
 tyri arte cognita, contrā iocari quidē fingebat, ue-
 rū infidū animū gerebat. itaq; ad eū cōuersus,
 Agedū, inquit, quoniā nomen meū irrides, fabulā
 quam de culice sum narraturus, audi. Prometheum
 leo multoties incusauit, quòd, cum se magnū &
 formosum effinxisset, maxillasq; densibus, ungui-
 bus pedes armauisset, ac feris alijs robustiorē ef-
 fecisset, tamen dotibus tot præditus gallum gallina-
 ceum timeret. cui respondens Prometheus. Quid
 temere, inquit, me accusas? ego quæ præstare po-
 tui, omnia tibi cōcessi: uerum animus ipse tuus hac
 una in re infirmus est. Quocirca flebat leo, seq;

timi.

timiditatis dānans; mori omnino decreuerat. quæ in cogitatione dū esset, in elephantem incidit. quocum, post datam salutē, in sermonem delapsus, ubi aureis perpetuò mouentē illū uidit: Quid hoc, inquit, rei est? cur ne punctū quidem temporis auribus quietem das? tum elephas, cuius circū caput culex tum fortē uolitabat, Bestiolam, inquit, hanc susurrantem cerno: quæ si aureis modò meas ingrederetur, de me actum esset. Leo uerò, Quid me igitur, inquit, mori oportet? qui talissim, tantoq; elephante beatior, quanto culici gallus gallinæus antecellit. uides ne quantum culici roboris insit, quantum elephantem etiam terret? Satyrus autem doli plenam illius orationem cognoscens leniter arrisit: Ac meam tu quoque, inquit, de culice ac leone historiam à philosopho quopiam relata audi. Habeo uerò tibi gratiam, quod elephanti me fabulam edocueris. Confidenter igitur plenus aliquando culex leonem allocutus, Ne tu, inquit, uehementer erras, si mihi etiam, quemadmodum cæteris animalibus, prepositum te credis, cum neque pulchrior, neque fortior, neque melior sis, tametsi robore quodam antecellas. Tu quidem unguibus laceras, & dentibus mordes: at quæ muliercula pugnans non hoc facit? quæ uerò magnitudo te ornat? quæ pulchritudo? amplum tibi pectus est, & latihud

d 2 meri:

meri: collū etiam densis inhorrescit pilis: at quanta posteriorū partiū turpitude sit, nō uides. magnitudo mea est aer totus, quā uū quidē alis circuire possum: pulchritudo pratorū uiriditas, quæ uestis etiā loco mihi est: quam, cū à uolatu quiescere lubet, in duo. neq; uerò dictu ridiculum fuerit robur meum: totus enim bellicum instrumentum sum, nec sine tuba unquam in pugnam prodco. mihi enim os & tuba et iaculum est, eoq; & tubicen, & iaculator sum. sagittam quietiam atq; arcum memet facio: per aerem enim alæ me uibrant. uibratus ipse, tanquam telum aliquod, uulnus infero: quod qui accipit, subitum clamorē edit, uulnerisq; auctorē ut inueniat, circumspicit. ego u. rō et absūm, et adsum, eodemq; momento & fugio, & remaneo, alisq; hominem obequito, atque ob uulnera saltantem cernens rideo. Sed quid uerbis opus est? agedum pugnam ineamus. atque inter loquendum in leonem impetum fecit. oculos, aliasq; omnes capitis partes pilis carētes appetens, interimq; susurrans. irascebatur leo, seq; huc illuc conuertens, aerē modò uorabat. Culex maiorem ex illius ira uoluptatem capiens, ipsa etiam labra inuadebat. atq; ille quidem ad partem dolentem, quæ scilicet uulnus acceperat, sese incuruans, declinabat: hic uerò luctatoris uice, contracto corpore per medios leonis dentes, os etiam clausum pertransiens, elabebatur.

tur. itaque præda frustrati dentes illius mutuo cursu resonabant. tandem inani pugna defatigatus, iraq; deuictus leo quicuerat, cum eius comam uolitando circuens culex, uictoriæ signum cecinit. inde cum ampliore gyro uolatum nimia insolentia elatus produceret, in aranei telam improuiso incidit: atque ab eo statim deprehensus est. quamobrem ubi nullum fugiendi locum sibi relictum cognouit, suam ipsius dementiam detestatus, Me miserum, inquit, qui leonem prouocare ausus, tenuem aranei telam euadere non possum. Quæ Satyrus cum dixisset, Vnde, inquit, ô Conops, aranei tibi quoque telas esse timendas: ac simul cachinnum sustulit. paucis autem diebus post, cum uentri deditum Satyrus Conopem animaduertisset, soporifera potione comparata, hominem ad cœnâ uocauit. Ille mali aliquid suspicans primùm detrectauit: sed postea quàm suajor optimus uenter pellexit, morē gessit. cumq; ad Satyrū uenisset, ac cœnatus abire uellet, potionem ei Satyrus postremo in poculo miscuit: qua ille hausta non amplius moratus, quàm quantum ad se intra cubiculum recipiendum satis esset, potione cogente arctè dormire coepit. me uerò conueniens statim Satyrus, Dormit, inquit, Cynops: itaq; Ulyssis exemplo strenuus fac sis. quo dicto, ad Leucippes thalamum subito profecti, ille pro-

foribus remansit, ego me furtim excipiente Clione introij, obiecto cum gaudio, tum pauore tremens: nam periculi metus animi spem conturbabat: assequendi autem spes metum uoluptate perfundebat. ita quæ pars animi spirabat, timore anguebatur: quæ dolebat, gaudio gestiebat. Cæterum paulo ante, quæ puellæ cubiculum ingrederer, matri eius horribile nescio quid in somnis oblatum est. latronem enim quendam districto gladio armatum uidere uisa est: qui filiã abduceret, ac supinam statuens, uterum eius facto à pudendis initio gladio secaret. quã ob rem ut erat, metu percussa profiliit, Leucippesq; thalamum (propere enim erat) citato gradu ingressa rectam ad cubile perrexit, me uix in lecto collocato. tum uero ego cardinum strepitu audito statim exsurrexi: et quo in periculo uersarer intelligens, extra thalamum quæ ocyssime cucurri. Satyrus tremetum perturbatumq; me accepit: ambo deinde per tenebras eua dentes, suum quisq; intra cubiculum se recepit. puellæ mater uertigine primum correpta decidit: mox recreata Clioni faciem totis uiribus pugnis contudit: ac suos sibi capillos conuellens, unquamq; ingemiscens ita filiã allocuta est: Leucippe tu spes meas omnes percidisti. heu miseram meam! Sostrate: tu Byzantium per alienis nuptiis bellum geris, Tyri autem filiam tuam cubile nescio quis expugnauit, ac polluit. hei mei! O Leucippe, non ego taleis ut nuptias tuas uiderem, expecta.

*Et abā. utinā Byzantij remansisses. utinā belli lege
 contumeliā hanc passa esses : utinam te uel Thrax
 aliquis hostis uel etor iniuria affecisset : faceret enim
 uis illa, ut infortuniū istud de decore careret. nūc
 (ô te infelicē) eius rei, q̄ te miserā reddit, ad te in-
 famia redundat, qui nocturna etiā uisa me sefelle-
 runt: neq; qđ uerius erat, in somniū uidi. nūc certe
 crudelē in modū dissectus tibi uterus fuit, atq; a-
 deo, ut ne ferro quidem crudelius diuidi potuerit.
 quid, quod neq; iniuriæ tibi factæ, neq; iniusti mihi
 doloris auctorem cognoui. ô infortunia. nunquid
 uerò seruus iste aliquis fuit? tum Leucippe animo
 confirmato, quod fuga elapsus essem, At tum mater
 uirginitatem, inquit, meam probris incessere noli:
 neq; enim sermone isto tuo dignum quicquam ad-
 misi, neq; illum, quisquis tandem siue Deus, siue he-
 ros, seu etiam latro fuerit, agnoui. perterrita enim
 iacebam; ut neque uocem præ timore mittere
 possem: linguæ enim uinculum timor est. hoc tan-
 tum scio, uirginitatem à nemine meam uiolatam
 fuisse. Itaq; collapsa iterū Pania ingemiscebat.
 inerea nos, quid fieri à nobis oporteret, soli ment
 te agitabamus: illudq; optimū iudicatū est, ut pri-
 usquā illucesceret, ac tormētis coacta Clio rē pate-
 faceret, solū uerticemus. hac sententia cōprobata,
 cū ianitore ita egimus, ut ad amicas nostras ituros
 nos crederet: atq; ad Cliniam rectā peruenimus. e-*

rat tū media nox, ideoq; nō nisi difficiliter à ianitore impetrauimus, ut fores aperiret. Clinia, q; in editiore domus parte cubare cōsueuisset, colloquētes nos audiuit, perturbatusq; omni cū festinatione obuiā nobis processit. atq; haud ita multo pōst Clione nos secuta est. fugere enim ipsa quoq; decreuerat. eodem igitur tempore Clinia quid nobis euenisset, intellexit. & nos Clionis, Clione aut nostrū consiliū cognouit: domum enim ingressi nos primū Clinia, quæ acta fuerant, & quemadmodū è patria excedere statueramus, exposuimus. deinde Clione, Ego quoq; inquit, uobiscum unā proficiscar. nam si quousq; illucescat, tormentis coactū iri me ad confitendum scio. at mihi mortem oppetere, quā tortorum manus experiri, leuius futurum est. tum Clinia manu prehensum me procul à Clione abducit: mihiq; optimum, inquit, consilium reperisse me uideor, hanc scilicet ut hinc amoueamus, nos dies paucos expectemus: deinde, si è re ita fuerit, unā abscedamus: quem enim deprenderit puellæ mater, nondum, ut uos dicitis, cognouit: nec qui indicet, submota Clione, quisquam reperietur. ac fortè fiet, ut uirgo ad fugiendum pelliciatur. seq; ipse etiam fugæ nostræ socium futurum pollicitus est. Huic sententiæ assensum fuit, & Clione famulorum uni tradita, qui nauicula impositam auheret: nos illic remansimus, quæ agenda supererant, procurames.

yantes. tandem puellam tentare placuit, eo consi-
 lio, ut si nobiscum proficisci uellet, eam abducere-
 mus: sin minus, illic nos quoq; remaneremus fortu-
 nae arbitrio nosmet permittentes. quantum itaq; no-
 ctis supererat, somno cōcessimus: ac summo mane
 domum reuenimus. tum uerò exurgens Panthia
 Clionem, ut de ea questionem haberet, uocari ius-
 sit: quam cum nusquam inueniri cognouit, rursum
 ad filiam reuersa, Quid, inquit, causæ est, quam
 ob rem facti huius seriem mihi non explicas? ecce
 ipsa etiam Clio cuanuit. Tum Leucippe audentior
 etiam facta, Quidnam, inquit, tibi amplius dicam?
 aut quam aliam ueritatis fidem maiorem afferam?
 si uirginitatis periculum modo aliquo fieri potest,
 fiat. scilicet id etiam restat, inquit Panthia, ut in-
 fortunij nostri testes adsciscamus. atq; hæc cum di-
 xisset, statim exiuit. Leucippe sola relicta, mater-
 nisq; uerbis satiata, uarias in partes distraheba-
 tur. dolebat, q; deprehēsa fuisset: erubescibat, q; se
 mater probris affecisset: irascebatur, quòd sibi fi-
 des non haberetur. PORRÒ autem uerecundia,
 mœror, ira, tres sunt animi fluctus. uerecundia e-
 nim in oculos illabens, eis libertatem adimit. mœ-
 ror in pectus diffusus, animi ardorem extinguit.
 ira circum cor adlatrans, rationem insanix spu-
 ma obruit. horum omnium procreator est sermo:
 qui tanquã telũ ad metam dirigens, atq; collineãs,

uarijs animū uulneribus afficit. nam cum tria sint illius tela, nempe conuiciū, calamitatis inuulgatio, & erratorum exprobratio, uulnera quoq; tria esse oportet, iram scilicet, mœrorē, uerecundiam. hisce omnibus telis peculiare est ut profundas, at non cruentas plagas imponant: quarum medicina est eadem in ferientē tela retorquere. sermo enim, qui lingue telum est, sermone, lingue scilicet alterius telo, retunditur: eoq; pacto animi concitata pars sedatur, & mœrore confecta exhilaratur. Quòd si cui res cum potentiore sit, ita ut nec cōtra loqui, nec referre audeat, tum uerò profundiora tacendo uulnera fiunt. nam sermonis alicuius aestu concitati dolores, nisi spumam eiecerint, sua ipsorum mole magis ingrauescunt. His molestijs confictata Leucippe, animum despondebat. interea Satyrum ad eam, an fugere uellet, sciscitatum misi: quæ sermonem illius anteuertens, Per externos, inquit, atque indigenas deos, quæso, è matris oculis ereptam me, quò uultis abducite: nam si me relicta discesseritis, laqueo mihi met animam intercludam. quæ cum mihi relata fuerunt, magna ex parte animi mei molestiam absterferunt. Biduum itaque commorati, siquidem domo aberat pater, quæ ad fugam opus erant, parauimus. eius autem potionis, qua Cynops confopitus fueras, reliquum Satyrus cum asseruasset, id, dum no
bis mi-

bis ministrat, postremo in poculo Pauthia clam
 miscuit. quam ob rem illa mensa relicta suum se
 intra cubiculum contulit, statimq; dormire cœ-
 pit. erat uirgini alia etiam cubicularia: cui cum po-
 tionis eiusdem Satyrus partem dedisset, (illam enim
 ex quo thalamo præfecta fuit, ad amare sinxe-
 rat) ad ianitorē circiter horam tertiā uenit, eumq;
 medicamento eodem dormire compulit. interea
 curru instructo Clinia pro forib. præstolabatur, ac
 iam nos anteuertens conscenderat. posteaq; sopiti
 omnes iacuerūt, circiter primā noctis uigiliā sum-
 mo cum silentio discessimus, Satyro Leucippen ma-
 no ducēte: fortē enim eo die Conops, qui nos obser-
 uare cōsueuerat, heræ causa domo abscesserat. a-
 perta igitur à Satyro ianua, exiimus: uehiculūq;
 numero sex. ego scilicet, Leucippe, Satyrus, Cli-
 nia, & famili Clinia duo, conscendimus, ac Sido-
 nem cursum direximus. noctisq; parte altera exa-
 cta eam ad urbem, mox Berytum, nulla interiecta
 mora, peruenimus, nauem illic aliquam solutam
 inuenire credentes. neq; nos opinio fefellit. nam si-
 mul ac Berytiorum portum intrauimus, nauē iam
 iam solutam comperimus, in eamq; prius, quā
 quō cursum teneret, sciscitaremur, nostra omnia
 contulimus, & paulò ante lucem ascendimus: ac
 tum demum Alexandriam Aegypti urbem cele-
 berrimā petere illam cognouimus. ibi uerò ego ma-
 re tunc

re tunc primum aspiciens gaudio exultabam, non dum abrepta in altum, sed in portu adhuc quiescente nauī. Postea uerò, quàm idoneus ad exeundum uentus flare uisus est, ingens in nauī discurrentium nautarū, attractorum rudentum, gubernatoris hortantis strepitus exortus: antenna obuersa, uelum factum, nauis in altum abrepta, sublata anchora, portus relictus est. terra à nauī quasi ipsa nauī garet, recedere paulatim uidebatur. ibi tum plausus excitatus, multæq; deis seruatoribus, quo prospera nauigatione uti liceret, preces effuse sunt. interea uenti uis augebatur, uelumq; implebat, ac nauim propellebat. fortè autem ea ipsa in nauī prope nos iuuenis quidam sedebat: qui, quoniam cibi capiendi tempus uenerat, perhumanè nos, ut unà essemus, rogauit. Quam ob rem cum Satyrus quæ nobis parauerat, iam promere coepisset, ea omnia in commune conferentes, prandio, colloquioq; nos mutuo participauimus. atque ego prior, Cuiastu, inquam, adolescens es, quod uè tibi nomen est? tum ille, Aegyptius, inquit, sum, ac Menelao mihi nomē est. de uobis autem ecquid mihi respondetis? cui ego, Clitophon, inquam, uocor, hic autem Clinia, Phœnices ambo. si tu nauigationis tuæ causam nobis recensueris, nos nostræ contra tibi aperiemus. tum Menelaus, Meæ, inquit, nauigationis summa est, amor ingratus, & uenatio infelix. formosi enim
 adole.

adoleſcentuli amore ardebam. adoleſcentulus uenationi deditus erat : à qua tametsi eum plerunq; reuocabam, abducere tamen omnino nequibam. itaq; cum non obtemperaret, uenantem ipse quoq; ſequabar. ac cum equeſtres ambo uenatum ſemel exiuiſſemus, quamdiu quidem minutas ſeras perſecuti fuimus, res è ſententia proceſſit: ſed cum tandem aper improuiſo è ſylua prodiſſet, adoleſcens tantum abeſt ut obuiam prodeuntem extimuerit, ut in eum ultrò ſeſe intulerit, me etiam reclamante, atq; ut equum ſuſtineret, habenasq; adduceret, quoniam immanis bellua eſſet, admonente. aper in adoleſcētem magna ui curſum direxit, amboq; alter in alterum impetum fecerunt. quod ſimul ac uidi, e quidem cohorrui, ueritusq; ne bellua eum aſſequeretur, & equum proſterneret, iaculum, quod gerebam, minimè quò intenderē, præuidens, conieci: factumq; eſt, ut dum prætercurrit adoleſcens, ipſe uulnus exceperit. quē uerò mihi animū fuiſſe tum putas? ſi modò animi quicquam mihi omnino relictum fuit, tale utiq; fuit, quale in uno aliquo animam efflante eſſe conſueuit. quod autem omnium luſtuoſiſſimum fuit, manus mihi ſpirans adhuc porrigebat, amplexabaturq;: tantumq; abeſt ut, à quo interfectus fuerat, me ſontem odio haberet, ut dexteram etiam uulneris auctorem tenens animam efflaret. hac me de cauſa in ius adoleſcentis

tis parentes uocarunt, sanè non inuitum: sistens enim non solū excusatione aliqua usus non sum, sed etiam morte dignum ipse me censui. uerū tamen misericordia commotii iudices annos treis exulare me iusserunt. quod tempus cum effluerit, nunc in patriam reuertor. hæc dum Menelaus commemoraret à Patrocli casu non abhorrentia, Clinia Chariclis recordatus non potuit quin lachrymaretur. Quam ab rem Menelaus, Meâne, inquit, causa lachrymas istas profundis, an uerò similis te quoque casus aliquis exulare cogit? tum Clinia non sine multis suspirijs Chariclis & equi euentum narrauit: post quem meum ipse quoque pensum absolui: dem uerò cum Menelaum rerum suarum recornatione ualde tristem, Cliniam uerò ob Chariclis memoriam etiam lachrymantem uidiissem, moerorem amborum abstergere cupiens, sermonem amatoria uoluptate perfusum excitauit: aberat enim tum Leucippe in occultiore nauis parte somnum capiens. ac conuersus ad eos, subridens que, Me quidem, inquam, Clinia plerunque uincit: & id nunc etiam (in mulieres enim, uti mos suus est, inuehi peroptat) eo facilius faciet, quòd amoris socium inuenit. Quid autem in causa sit, quam ob rem tam multi puerorum amoribus delectentur, ipse sanè non uideo. Tum Menelaus, An non hic, inquit, muliebri longè præstantior est mulieribus.

liberibus enim simpliciores pueri sunt, eorumque forma ad mouendos iucunditate sensus uehementior. At quo pacto, inquam ego, uehementior? an quia, simul atque apparuit, euanescit, nec amanti suis perfruendæ potestatem facit? sed Tantali poculo similis uidetur? sæpe enim etiam inter bibendum auolat, amans que nihil, quod hauriat, amplius inueniens, abire cogitur. atque id etiã quod iam haustum est, prius eripitur, quàm qui bibit, exaturetur. quid, quod fieri nequit, à puero amans ut discedat, quin mœrore delibutam uoluptatem sentiat: utpote qui sitiens adhuc desaturatur. tum Menelaus, At tu, inquit, nescis, ô Clitophon, quid in uoluptate summum sit. illud quidem certè optandum est semper, quod nullam satietatem habet. nam quæ ad fruendum nobis diuturniora sunt, ea delectationem satietatis, fastidio tollunt. quæ uerò eripiuntur nonnunquam, recentia semper fiunt, & indies efflorescunt: eorum enim uoluptas nunquam senescit: sed quantum ijs temporis breuitate demitur, tantum desiderij magnitudine accedit: proptereaque plantis alijs rosa formosior iudicatur, quòd pulchritudo eius breui deflorescit. sanè uerò duas ego inter mortales pulchritudines uagari censeo, cœlestem alteram, alteram uulgarem: quæ quasi formæ largitricæ deæ sunt, cœlestis mortali formæ adiungi molestè fert,

fert, eoque ad cœlum quamprimum euolare nititur: uulgaris humi serpit, corporibusque adheret. quod si pulchritudinis ad cœlum uolantis testem poetam adhibere oporteat, Hœmeri uersus hosce audi:
 Incensi forma quem dii rapuere, Tonanti
 Pocula ut ambrosio misceret plena liquore:
 Exigeretque suum dijs cum immortalibus æuum.
 nulla uerò mulier pulchritudinis gratia in cœlum unquam ascendit, quamuis cum mulieribus consueuerit Iupiter: sed Alcmena in luctum incidit, ac fugere coacta est: Danaen arca et mare suscepit: Semelen ignis absumpsit: cum autem Phrygij adolescentis amore captus esset, in cœlum eum sustulit, quod et unam secum habitaret, et nectar misceret, priore administratore, mulierem enim fuisse putato, abdicato. Tum ego sermone arrepto, Atqui cœlesti, inquam, mulierum genus mihi esse uidetur, ea potissimum ratione, quod earum forma non admodum citò interit: propè enim ad diuinitatem accedit, quod ab interitu longè abest. contra, non cœlesti, sed terrenum uocari debet quicquid interitui proximum est, dum mortalem imitatur naturam. Phrygium quidem adolescentem dilexit Iupiter, atque in cœlum sustulit: sed idem etiam de cœlo à muliebri forma detractus est. saneque mulieris causa in taurum quondam se commutauit. eadem de re satyri formam induit, atque in aurum
 se con-

se conuertit. misceat sanè dijs uinum *Ganymedes*, dum cum ijs *Iuno* quoq; accumbat, quò etiam mulier adolescentē habeat administratorem. me uerò raptus quoq; illius miseret: crudiuora enim auis eum rapuit: cõtumeliãq; affecit non admodum ab ea diuersa, quam tyrannide oppressi perpetiuntur: cum alioqui aspectu etiam foedum sit adolescentē ex unguibus pendentem spectare. Semclen non crudiuora uolucris, sed flamma in coelum sustulit, nec uerò mirum tibi uideatur, aliquos ab igne sublato in coelum ascendisse: neq; enim *Hercules* alio pacto ascendit. quòd si *Danaes* arcam rides, cur *Persei* mentionem non facis? *Alcmenæ* illud unum munus satis fuit, *Iouē* tres integros eius causa dies mundo eripuisse. ac si fabulis omissis ueræ uoluptatis, quæ muliebri ex usu percipitur, mentionem facere opus est, ego mulieres primum modò expertus, quantum quidem cum ijs quæ preeo prostant, licuit (fortè enim experientior aliquis plura dicere queat) ego, inquam, tametsi huius rei modicus mihi usus adsit, dicam tamen, corpus amplexatu tenerum, labra basiatu mollia esse. atque hac de causa mulier cum uulnibus, tum carnem ad id omnino aptè conformata sortita est. sanè qui ad mulierem sese applicat, is uerè uoluptatem amplectitur, labrisque oscula tanquam qui signa in epistolis apponit, imprimat. illa uerò ar-

rò artificiose osculatur, maioreq; condita suauitate basia præbet: non solum enim labris suauari sat habet, sed etiam dentibus confligit, et circum basiantis ora depascitur, ac basia ipsa mandit. iam uerò etiam in mammarum attrectatu non aspernanda quædam inest iucunditas. in ipso autem ueneri complexus calore uoluptate, quasi cæstro, concitata, & basians mordet, & insanit. tum lingue mutuo concurrunt, ac se ipsas, quoad eius fieri potest, osculari nituntur. tu uerò basia in apertū proferens uoluptatem reddis maiorem. sub ipsum congressus finem dulcedinis ardore quodam uicta mulier anhelare consuevit, anhelitus autem huiusmodi amatorio spiritu comitatus ad summa labra peruenit, errantiq; osculo, & ad imas pectoris partem descendere querenti obuam fit. tunc basium ipso cum anhelitu regreditur, amboq; in unum cocuntes cor pulsant: quod basio conturbatum salit: ac, nisi uisceribus nexum hæreret, sequeretur utique, & cum basijs ascenderet. Pucrorum oscula rudia sunt, complexus indocti, uenus languida, omniq; prorsus iucunditate destituta. Tum Menelaus: Tu quidem certè, inquit, non Venerem nunc primum attigisse, uerum in ea consenuisse mihi uideris, ita multas nobis mulierum curiositates enumerasti. Sed uicissim tu quoq; audi, quæ nam è pucrorum amoribus uoluptas percipiatur. In muliere

cum

cum uerba, tum reliqua omnia fucis plena sunt: ac si qua formosa uideatur, ea est operosa pigmentorum moles: cuius forma omnis alia nulla ex re, quæ aut unguentis, aut tinctis capillis, aut basiat. onibus constat: è quibus fucum si detraxeris, næ gracculo pennis, ut habetur in fabulis, denudato similem iudicabis. puerorum autem forma non pigmentorum fucis illinitur, non adulterinis aut externis perfri- catur odoribus. omnibus autem mulierum omnium unguentis è puerorum sudore afflatus odor ante- cellit. iam uerò etiam ante uenereos congressus palaestra cum ijs decertare, palamque, ac sine rubore amplecti licet: neque ulla est carnis teneritas quæ complexuum tactioni cedat: sed corpora sibi mutuo resistunt, ac de uoluptate cõtendunt. basia quo que muliebre illam diligentiam minimè sapiunt, nec stulto errore labris illito decipiunt. Puer quem admodum quidem nouit, suauia dat, iam non ab arte aliqua, sed à natura ipsa proficiscencia. sanèque basij puerilis imago eiusmodi est, ut si quis concretum atque in labra commutatū nectar oscularetur. ex quo fieri modo ullo nequit, ut aliqua basiandi tibi satietas oriatur: quinimmo quo plus haurias, hoc uehementiore siti labores: neque os inde abstrahere possis, donec præ uoluptate basia ipse refugias.

Liber tertius.

Tertio die cū serenissimo caelo na-
uis cursum teneret, obortæ im-
prouisò tenebræ omnia obscura
uerunt: uentusq; ab imo mari na-
ui aduersus exortus est. quā obrē
gubernator antennā obuerti iussit. itaq; nauæ cōse-
stim fecerūt collecto per uim ab altera tantū par-
te uelocitā cū uehemētius flaret uentus, impedimē-
toq; esset quo minus ab altera cōtrahi posset, illud
eo statu, quo prius fuerat, relinquere coacti sunt
ex quo accidit, ut maior ea obuersione uētus ingru-
eret. iā nauis pars altera deprimebatur, altera ele-
uabat, ita ut præceps omnino ageretur, et nostrūm
pleriq; mutandū locū penitus censerent. increbre-
scēte itaq; uēto ad altiorē omnes nauis partē ascē-
dinus, simul ut demersam aliā alleuaremus, simul
ut æqualiter distributo onere tota æqualis ferret:
sed hoc frustra fuit. tantum enim absuit, ut nauis à
nobis fundus deprimeretur, ut ab eo ipsi magis etiā
attolleremur. nos quidē fluctuātem nauim æquilibrē
aliquandiu tenere conati fuimus, uerū in alterā
eius partem mutatus improuisò uentus incubuit:
parumq; absuit, quin eam demergeret, depressam
scilicet antea partem magno impetu sustollendo,
et sublatam deprimendo. quocirca ingens in na-
ui luctus obortus est, omnesq; priorem ad locum,

non

non sine cursu & clamore redire cogebamur: ac deinceps tertio, & quarto, ac sæpius etiam eundem casum experti, eodem cum nam errore ducebamur: prius enim quàm primum cursum cõsecissemus, nos secundus excipiebat. comportantes igitur totum diem sarcinas, idem curriculum millies, quasi duplex uno cursu stadium curremus, cõsecimus, mortem semper expectantes: quæ sanè, uti credi par est, non longè aberat. nam post meridiem sol nobis omnino creptus fuit: neque alter alterum cernebamus, nisi ut fit luna lucente. flamma inter nubes coruscabat, cœlum tonitru mugiebat, aer strepitu implebatur. surgentes ab imo, ac mutuò sese collidentes fluctus adstrepebant, inter cœlum & mare diuersorum uentorum murmura resonabant, aerq; tubæ instar clangorem fundebat: attriti ac disrupti à uelo funes decidebant. illud etiam timebatur, ne comminutis tabulis, & conuulsis clauis, nauis solueretur. iam uerò tecta eius omnia undis, quæ innumeræ influebant, operiebantur: quam ob rem ea ipsa subeuntes tanquam in spelunca aliqua morabamur, fortunæ arbitrio, nulla salutis retenta spe, nosmet dedemes. crebri autem cum à prora, tum à puppi surgentes fluctus inter se concurrebant, assurgente fluctu nauis attollebatur, præterlabente uerò & subsidente deprimebatur. è fluctibus alij mon-

tibus, alij uoraginibus similes erant: sed ij mole-
 stiores, qui ab utraq; sponda obliqui surgebant. na-
 uis enim tecta subiens aqua conuoluebatur, totaq;
 obruebat. porro aqua in sublime acta, nubesq; pe-
 nē contingens, dum quidem ante prorā procul cer-
 nebatur, miræ cuiusdam magnitudinis esse uideba-
 tur: at si tu propius factam spectauisses, nauim ab-
 sorpturā fuisse iudicasses. uēti cum fluctib. pugna-
 bant. nos ob nauis iactationē nullibi consistere qui-
 bamus. cōfusæ erant omniū uoces. murmurabat un-
 da, perstrepebat uentus, mulierū eiulatus, uirorū
 clamor, nautarū hortatio eodem tempore audiebā-
 tur: luctuq; ac gemitu plena erant omnia. tum gu-
 bernator deiici onera iussit. nec ullum inter aurū,
 argentum ue, ac uilia quæq; discrimen fiebat: sed
 omnia æquē in mare deturbabantur, ijs ipsis etiam
 mercatoribus merces omneis suas, in quibus spem
 posuerant, deiicientibus. iam nauis penitus exhau-
 sta erat: nec tamen tempestas commutabatur, tan-
 dem fessus gubernator temone abiecto, maris arbi-
 trio nauem permisit, scaphamq; instruxit, ac nau-
 tis descendere iussis, prior ipse, deinde illi uestigia
 eius statim secuti desilierunt. ibi tum maius ortum
 est malū, manib. q; pugnari coeptū: nautæ enim iā
 funem, quo scapha naui alligabatur, præcidebant.
 uectores aut gubernatorē funē trahentē cernentes
 omnē, ut & ipsi desilirent, operā dabant. illi con-
 trā

trā minimè pati, sed cum secures, gladiosq; haberent, intentatis plagis quencunq; ingredi uolētē perterrere: hi, ut cuiq; fors obtulerat, alius uetustū remi partē, alius nauis tabulā aliquā arripientes repugnare. pro lege enim in mare utebatur, naualisq; pugne modus non antea uisus illic apparuit. nam qui in scapha erant, ueriti ne ob descendentium multitudinem mergerentur. securib. & gladijs feriebant: ij autē sudibus ac remis inter desiliē dum plagas referebant. alij uix scaplae summū attingentes corrucebant. nonnulli etiam ingressi, cum ijs qui prius descenderāt, luētabātur: pudoris enim atq; amicitiae lex omnis sublata fuerat, ac suae quisque saluti intentus alienam contemnebat. ITA periculorum magnitudo uel amicitiae leges soluit. interea uectorum unus, iuuenis, robustus arrepto fune scapham prope nauim pene pertraxerat, paratiq; alij omnes expectabant, ut in eam simul ac appropinquasset, transilirent: ac duobus tantum tribusue cecidit, ut optato, non tamen sine sanguine, perfruerentur: nam multi alij hoc idem conati, in mare deturbati fuerunt: nauis enim praeciso statim securibus fune scapham soluerunt, ac quō uentus uoluit, abire permisissent, uectoribus eam mergere conantibus. nauis autem ipsa undis iactata in gyrum agebatur, ac tandem ad aquis contactum saxum imprudenter delata, illisa, solutaq;

tota est: malòque alteram in partem collabente partim quidem fracta, partim uerò submersa. sanè quotquot epota maris aqua confestim obierunt, cum ijs, ut tunc res erat, mitius actum fuit, ut qui in mortis metu non admodum diu immorati sint. PROCRASTINANS enim in mari mors prius interimit quàm sentiatur, nam oculi maris immensitate pleni metum afferunt nullis terminis circumscriptum: eoque miserior est mors, quanta enim maris est amplitudo, tantus etiam mortis est pauor, quidam enatare conati, ab unda saxo allisi perierunt. multi disiectas nauis tabulas nacti piscium more nabant. nonnulli semimortui ferebantur. fracta eo pacto naui, prore partem bonus quidam genius nobis conseruauit; in qua sedentes ego, & Leucippe, secundum maris aestum uehebamur. Menelaus, & Satyrus, alijq; uectores cum in malum incidissent, eo apprehenso natabant. Cliniam uerò circum antennam nantem non procul aspeximus, atque audiuimus etiam: me enim, ut ligno hererem, adhortabatur: intereaque superueniens à tergo fluctus loquentem, quæ sanè res lachrymas nobis excussit, primùm adobruit: deinde nobis etiam incubuit: sed fato quodam propior factus infra nos præterlapsus est ita, ut lignum tantummodo altè sublatum in ipso fluctus summo, & Cliniam rursum uideremus. multis itaq;

itaq; cum lachrymis ego, *Here, in quã, Neptune mi
 serere, ac naufragij reliquijs parce: unus ipse me-
 tus multas nobis mortes attulit. aut si tibi omnino
 in animo est ut pereamus, ne nostrã mortẽ diuide:
 sed idem fac ut nos fluctus absorbeat, sin uerò fata
 etiam uolunt, ut belluarum esca simus, unus tantũ
 nos piscis deglutiat: unã tantũ nos alius hauriat:
 ut eodem à piscibus etiam uorati sepulchro con-
 damur. paulo post, quã has preces effudi, uen-
 ti uis undiq; sedata est, fluctusq; subsiderunt, &
 cadaueribus plenum mare apparuit. Menelaum
 ad Aegypti quã uocant paralia fluctus reiecit: e-
 am autem regionem omnem latrones incolebant.
 nos circiter uesperam casu quodam Pelusium ap-
 plicuimus: peroptatãq; in terram egressi gra-
 tias dijs egimus: Cliniam deinde, ac Satyrum,
 quos obiisse putabamus, defleuimus. Pelusij sta-
 tua est Iouis Cassij, iuuenili etate, atque ad eò
 ut Apollini quã simillima sit, dextera manu,
 qua punicum malum sustinebat, extensa: cuius
 rei significatio minimè uulgata est. huic Deo
 supplicaturi, ac de Clinia, Satyro que (futura e-
 nim prædicere illum aiunt) percunctaturi tem-
 plum circuibamus: duas que in eius interiore
 parte tabulas Euanthæ pictoris, cuius illic etiam
 imago depicta fuerat, uidimus. in quarum alte-
 ra Andromeda, in altera Prometheus uincu-*

lis constricti cernebantur. atque ambos ea de cau-
 sa pictorem coniunxisse puto, tametsi alia etiam
 inter se communia haberent. Saxa enim
 utrique pro carcere erant. fera utrique, ac-
 ria huic, marina illi, tanquam carnifices, immine-
 bant. Argiui etiam utrique ex eadem gente auxi-
 liatores aderant, Hercules scilicet, atque Perseus:
 quorum alter Iouis uolucrem aquilam in terrâ
 stans sagittis appetebat: alter Neptuni belluam
 cete pennis in aere sustentatus adoriebatur. Sanè
 pro puellæ magnitudine saxum excauatum erat
 ita, ut non arte aliqua fabrefactum, sed sponte na-
 tum cauum pictura testari uideretur: illud enim
 asperum, quo modo quidem terra producere so-
 let, pictor effinxerat. in illo sedebat puella eo a-
 spectu, ut si pulchritudinem tantum cōsiderare uo-
 luisset, admiratione dignam imaginem: sin uerò
 uinculis etiam, & cete, rude & inconditum se-
 pulchrum spectandum tibi propositum existima-
 turus fueris. in uultu pulchritudini pallor admi-
 stus erat, hic genas occupans, illa ex oculis afful-
 gens: non tamen eousque genæ pallebant, ut suus
 eis rubor deesset: nec oculorum fulgor adeò coru-
 scabat, quin languore quodā, qualem in uiolis pau-
 lo antè succisis conspiciamus, dehonestaretur, ita
 pulchro timore pictor puellam decorauerat. ma-
 nus extentæ, ac altè saxo alligatæ nō aliter è bra-
 chijs,

chijs, quàm racemi è uite, pendebant. brachiorum autem ipsorum candor ad liuorem uergebat, et digiti mori uidebantur. hæc erat mortem expectantis puellæ facies. atqui sponsarum etiam more, quasiq; Plutoni nuptum traderetur, stolam induerat, nec non talarem tunicam, albam quidem illam, atque araneolæ reti subtilitate parem, contextamque, non quo modo ouium uellera, sed uolucrum plumæ, quales Indæ ab arboribus mulieres depestant, consueuerunt. aduersus puellam cetus ab imo mari emergens undas capite, quo uno extabat, sindebat: nam corporis maior pars aqua contegebatur, non tamen ad eò, quin humerorum umbra, squamarum ordines, dorso curuatura, spinarum summitas, caudæ flexiones prospicerentur. fanna ingenti, & profundo hiatu ad humeros usque patebat, statimque à uentre excipiebatur, inter cetum ac puellam Perseus è cælo deuolans in belluam scirebatur nudo corpore, nisi quòd chlamyde humeros cooperuerat, & calceos alis similes pedibus aptauerat, pileumq; Ditis galeam imitantem capiti imposuerat. leua manu Gorgonis caput sustinebat, et pro scuto proiebat, horribili sanè aspectu: nam & toruè intueri, & comã concutere, & serpentis uibrare, ac minitari etiam è pictura uidebatur. dextera ferro eiusmodi armata erat, ut & falx et gladius simul esset.

esset. à capulo enim ad medium usque gladij formam referebat: inde duas in partes sectum altera in mucronem protendebatur, itaque in gladium, sicut initio esse cœperat, desinebat: altera in unicum flectebatur, atque in falcem euadebat, eodem ut ictu & uulneraret, & attraheret. atq; ita quidem Andromedæ se res habebant. sequebatur altera deinceps pictura huiusmodi. Prometheus ferreis catenis saxo adalligatus erat. Hercules arcum & sagittam tenebat. aquila Promethei pectus depascebatur: quippe in aperiendo illam iam aperto perstabat, rostrum que in uulnus demittebat, infodere que, ac iecur querere uidebatur: cuius pars tanta sese ostendebat, quantam pistor per uulnus patere uoluerat. alteri Promethei coxæ aquila summis unguibus innitcbatur: quapropter ille in mœrore totus erat, & latus retrahens, eam ipsam coxam in suam ipsius perniciem eleuabat: ita enim uolucrem iecori propiorem faciebat. Altera coxa contemnos nervos ad imos usque pedes monstrabat, indigotos que acuebatur. Quin alio etiam habitu dolorem indicabat: curuabat enim supercilia, labra contraherat, exerebat dentes. ipse sanè picturam quasi doloris sensum habentem miseratus fuisset, ijs malis onerato Prometheo suppeditas prebat Hercules, impositam arcui sagittam

tam in eius tortorem intendens: quippe arcum sinistra manus extensa impellebat, dextrâ uerò neruo unâ adducto mammæ admouebatur, cubito interim post se curuato. eodem' que omnia hæc tempore fiebant. arcus cornua neruo adducebantur, neruus manu flectebatur, manus mammæ adhærebat. Prometheus ipse spe metu' que plenus erat, ac partim quidem uulnus, partim uerò Herculem intuebatur: quem sanè totis oculis contemplari uolebat. sed obtutus partem alteram dolor ad se rapiebat. Cæterum cum duos illic dies commorati, ac ex malis recreati essemus, Aegyptia nauî conductâ (nonnihil enim auri nobis fortè superfuerat) Alexandriam uersus Nilo amne cursum direximus, hoc consilio, ætatem ut illic degeremus, fieri etiam posse putantes, ut eo fortè delatos amicos inueniremus. cum autem ad opmidum quoddam peruenissemus, ingens nobis clamor subitò auditus est. ac nauta exclamans, Ecce pastor, nauem tanquam retrò cessurus conuertit, statimq; ripa feris atque agrestibus uiris completa est. magna ij omnes statura erant, colore non quidem, ut Indi, summe, sed ut non ueri Aethiopes, remisse nigro, capitibus apertis, paruis pedibus, corpore crasso, ac barbaro sermone. itaq; gubernator perijsse nos omnes affirmans nauem sistit: angusti, Simus enim illic

illic fluuius erat. & latrones quatuor nauim con-
 scendentes quidquid in ea inerat, unâ cum pecu-
 nia nostra abstulerunt, nobisq; uinctis atq; in custo-
 diam datis abierunt, ut postridie ad regem (ita e-
 nim latronum principem appellant) ducerent. a-
 berat autem ille duorum dierum itinere, uti de
 illis, qui nobiscum capti fuerant, accepimus. in-
 terea cum nox aduentasset, nôsque, ut eramus,
 uincti iaceremus, ac custodes dormitarent, ego,
 quo modo mihi sanè tum licuit, Leucippes ca-
 lamitatem lugere coepi: & quòd eam in mala
 coniecissem, tacitus mecum reputans, animòque
 uehementer ingemiscens. Nec enim eiulatus in
 apertum proferre audebam: ô dijs demonés-
 que, inquam, sicubi estis, & auditis, tan-
 tum' ne deliquimus, ut tam breui tot malis ob-
 rui meruerimus? Atqui nos latronibus Aegy-
 ptijs etiam tradidistis, quo misericordiam impe-
 trare nequeamus. Græcum Hercules latro-
 nem & uox commouisset, & ad misericordiam
 preces allexissent. O R A T I O enim sæ-
 pe ad lenitatem reuocat, & lingua pro a-
 nimi egritudine deprecatrix iratas audientium
 mentes flectit. nos uerò quânam uoce precabimur?
 quòdnam iusiurandum dabimus? ut enim Seire-
 num cantu dulciorem ad persuadendum oratio-
 nem quis adhibeat, non tamen à parricidis intelli-

getur. nutu tantum rogare, ac manuum gestu precari me oportebit. \hat{o} calamitatem. luctum ego iam saltando exprimam. sed infortunia mea quanquam opinione omnium maiora sunt, minus tamen certe doleo. Tua uero Leucippe quo ore conquerar? quibus oculis lachrymabor? \hat{o} constantem in amoris fide conseruanda, \hat{o} benignam erga infelicem amantem Leucippen. en magnificos nuptiarum tuarum apparatus, carcerem scilicet pro cubiculo, pro puluiniis terram, pro monilibus atque armillis funes & laqueos. atqui etiam deductoris loco latro tibi assidet, Hymenæique uicem lamentationes implent. nos quidem \hat{o} mare frustra tibi gratias egimus. Benignitatem ego tuam non possum non reprehendere, utpote quod mitius in eos fueris quos perdidisti: nam dum nos seruasti, crudelius occidisti, omnemque mortem, quæ non à latronibus afferretur, nobis inuidisti. hoc sanè pacto mecum tacitus lamentabatur: uerùm lachrymas, quod in ingentibus malis uaximè proprium est, profundere nequibã. ENIMVERO mediocrib. in malis lachrymæ abũde manant, ac precandi munere pro ijs qui in calamitate degunt, apud infortunij auctores funguntur, doloremque minuunt, ut ulcerũ tumores cum disrumpuntur, in exuperantibus autem refugiunt, oculosque deserunt: moeror enim exire parantibus obuiam factus earum uim

retardat, & una secum ad imas pectoris partes rapit. quam ob rē de oculorum uia deflectentes animum pulsant, illiusq; angorem mirum in modū augent. deinde ad Leucippeniam prorsus obmutescentem conuersus, Qua de causa, inquā, Leucippe suauiſſima taces? nec quicquam mihi dicis? tum illa, Quia uox me, inquit, ō Clitiphoni prius, quā spiritus defecit. Hęc dum loqueremur, dies nobis haud aduertemibus illuxit: ac tum nescio quis inculta & promissa coma introgressus est equo aduectus maximē iubato, nudoq; nullis nec stratis, nec phaleris. eiusmodi enim latronum sunt equi. erat is à latronum principe missus, & si qua inter captuos, inquit, uirgo adest, eam abducere me oportet, Dei uictimam ad exercitum expiandum futuram. Tum custodes oculos in Leucippen statim coniecerunt. illa uerò me complexa, & mihi adhærens lamentari ac eiulare coepit. è latronibus alij eam abstrahebant, alij me cedebant. tandem sublimem raptam asportauerunt, uinctos nos interim per ocium secum ducentes. postea quā stadia duo à pago processimus, ingens nobis clamor tubæ sono permixtus exaudiri coepit, deinde militum etiam grauis armaturæ manus in conspectum se dedit: quam simulatque latrones uiderunt, nobis in eorum medio conclusis, ad resistendum parati sub-

stite-

stiterunt: atque haud ita multo post uiri quinquaginta armis tecti omnes, quorum alij longis ad pedes usque, alij breuioribus scutis utebantur, processerunt. Latrones, quorum numerus maior erat, sublatas glebas in eos proieciabant. Aegyptia porro gleba telo quouis perniciosior est: duritia enim & pondere atque asperitate longè antecellit: atque asperitatem prominentes hinc inde cuspides gignunt. ea de re fit, ut coniecta bifariam lædat: tumorem enim ceu lapis, & uulnus ceu iaculum, efficit. uerùm milites glebas scutis excipientes iaculatores nihili faciebant. posteaquam hi conijciendo defatigati fuerunt, illi agmen aperuerunt: & qui leuiter armati erant, statim procurrerunt: quorum singuli missic ac gladium gestabant. ij primum iaculati omnes sunt, neq; uanus cuiusquam iactus fuit. deinde grauis armatura sese effudit. pugnatum est confertim, plagæq; ac cædes & uulnera ultro citroq; illata. quod militum numero deerat, usus explebat. nos quotquot captiui eramus, latronum aciem inclinare uidentes, facto simul agmine, eorumq; ordinibus perruptis ad hostes transiimus: qui uti se res haberet, ignari nos primò interficere uoluerunt: sed cum postea nudos ac uinctos aspexissent, cognita ueritate, intra ordines susceptos post extremum agmen,

f ut

ut illic quiesceremus, collocauerunt. interea super uenerunt equites, acieq; utrinque effusa latrones circuire, in angustumq; coactos trucidare coeperunt: ex quibus alij mortui procubuerunt, nonnulli semimortui adhuc pugnabant, reliqui in militum potestatem uiui deuenerunt. Ceterum inclinata iam die militum eorum ductor, cui Charmidi nomen fuerat, unumquemq; nostrum singillatim et qui essemus, & quo pacto in praedonum manus intideramus, interrogauit: cui quidem alij alia, ego uero quae mihi euenerant, commemorauit. atq; ille, ubi omnia edidicit, se ut sequeremur, iussit, arma que nobis praebere pollicitus est: decreuerat enim, cum primum copiae, quas expectabat, aduentassent, magnum latronum, qui ad decem millia esse ferebantur, receptaculum aggredi. ac tunc ego equum dari mihi poposci: eo enim studio ualde gaudebam: qui simul atque adductus fuit, illum circum agens pugnantium ordinatim equitum exemplum edidi, ita ut me Charmides magnopere commendaret. itaque die illo suis è contiuis unum esse me uoluit: atque à coena, casus meos ut enarrarem, postulauit: quae dum audiret, misericordia mouebatur. FERRE enim fit, ut qui aliena mala audit, unà quodam modo patiantur. beneuolentiam autem misericordia saepe uero gignit: animus enim eorum quos audit,

macro-

mœrore delentus, & malorum auditione in eun-
 dem fere sensum pertractus, tristitiam in mise-
 ricordiam, misericordia uerò in benevolentiam
 commutat. Ego uerò narrando Charmidem
 eousque commoui, ut lachrymas tenere nequie-
 uerit: nam quod amplius facerem, nihil erat, cum
 Leucippe in latronum potestate remansisset. At-
 qui Aegyptium etiam seruum mei curam habe-
 re iussit. Postridie ad prodeundum se compara-
 uit, & fossam quæ impedimento erat, complere
 aggressus est: magnum etenim latronum nume-
 rum in armis esse trans fossam illam cernebamus.
 ij aram quandam è luto, iuxtaque sepulchrum ex
 tempore construxerant. ac uiri duo puellam mani-
 bus post tergum reuinctis eò adduxerunt. quos ui-
 ros propterea quòd armis tecti erant, haudqua-
 quam cognoui: sed puella Leucippe erat.
 ij ergo tum capiti eius libamina infundentes,
 circum aram in orbem illam duxerunt, sa-
 cerdote quodam Aegyptium, uti uerisimile est,
 carmen ei accinente. Oris etenim figura &
 uultus distortio canere illum subindicabat. de-
 incepto dato signo, ab ara omnes procul rece-
 sere. Tum adolescens alter ex ijs qui ad-
 duxerant eam reclinans paxillis terræ infixis
 supinam alligauit, quo maximè modo figuli
 Marsyam arbori alligatum effingunt, gladiumq;

iuxta cor infixum ad ima uentris usque traxit, sic ut uiscera omnia statim exiluerim : quæ illi manibus corripientes aræ imposuerunt ; cocta quæ dissecuerunt , ac inter se partiti omnes deuorant . Hæc milites , ductor quæ cernentes , non potuerunt , quum ad eorum unum quodque factum exclamarent , multosq; auerterent . ipse autem ea sine ulla prorsus mente , ac sine ullo sensu , stupore scilicet oppressus spectabam : mali enim modum exuperantis magnitudo à mentis sensu me abstraxerat . ac fortè quæ de Niobe fabulis traduntur , falsa minimè fuerunt : sed huiusmodi quiddam illa quoque ob natorum cædem in se experta fabulæ locum fecit , existimantibus alijs eam , propterea quòd immota cõstitisset , in lapidem conuersam . postea quàm ea res finem , sicuti mihi uidebatur , sortita est , latrones cadauere in sepulchro condito , probequæ coniecto aram demoliti sunt , ac nunquam respicientes , ita enim fieri debere sacerdos præceperat , discesserunt . Sub uesperam fossa omnis repleta fuit , milites quæ prætergressi paulò supra fossam castra posuerunt , deinde cibum ceperunt . & Charmides ægro me animo esse cernens , consolationem mihi adhibere conabatur : uerùm ego circiter primam noctis uigiliam dormienteis omnes tandem conspiciatus ad tumulum , ut memetipsum super

eo immolare, accepto gladio perrexi: ac sepulchro propior factus eo educto, ò misera, inquam, Leucippe, mortalium: que omnium infelicissima, ego quidem certè non mortem istam tuam, non quòd procul à domo tua, non quòd uiolenta morte obieris, non quòd tam sæui de te ludi facti sint, fleo: sed illud miserrimum omnium me facit, quòd impurissimorum latronum expiatio fueris, quòd ij te uiuam (me miserum) gladijs que mucronem in te defigi uidentem dissecuerint, quòd occultiores uteri tui partes diuiserint, quòd execrabilem aram, ac tumulum in sepulchrum tibi erexerint. Atque hic quidem corpus tuum iacet, uiscera uerò quem locum obtinent? si ea igni consumpta fuisssem, leuior utique calamitas hæc existimari deberet: sed cum eorum sepulchrum latronum ingluuies facta sit, quæ malo huic infelicitas comparari potest? ò diras altaris faces. ò ciborum inauditum genus. & dii sacrificia huiusmodi è cælo spectarunt, & ignis extinctus non est, sed fœdatus ascendit, nidorem que dijs attulit. tu uerò Leucippe te dignas à me inferias cape. Hæc cum dixissem, gladium que, ut in iugulum mihi met ipse demitterem, sustulisssem, duos quosdam ex aduersum mihi, luna enim splendebat, ad me quàm ocysimè curren-

70 ACHILLIS STATIONI
tes prospexi . Continui me igitur, latrones
illos esse ratus, ut ab ijs interficerer . interea
propiores ambo facti sunt, & magna uoce in-
clamarunt . Erant ij Satyrus, & Menelaus.
ego tametsi mihi amicos homines uiuos inspe-
rato uiderem, tamen tantum absuit ut illos am-
plexarer, ut nullam etiam ex eorum aspectu
uoluptatem caperem, ita me de statu mentis
deieccrat acerbitas infortuniorum . Illi de-
xtera manu mihi apprehensa gladium eripere
tentauerunt. Verum ego, Ne per Deos, inquam,
præclaram hanc mihi mortem, aut malorum
potius medelam inuideatis : neque enim Leu-
cippe hoc pacto amissa, & si nunc me maxi-
mè cogatis, uiuere amplius queam . Gladium
certè hunc ipsi è manibus meis euelletis : sed
mœroris aculeus intus ad uiuum desedit, ac
nonnihil iam penetravit . Immortali ne uul-
neratione uos mori me uultis ? Tum Mene-
laus, Si nullam, inquit, aliam ob causam
mortem tibi consciscere uis, gladium Hercules
abijcere potes : nam Leucippe uiua nunc nuncti
ibi aderit . Ipse autem coniectis in eum ocu-
lis, Atqui tu quoque, inquam, tantis consti-
tatum malis irrides ? Ah saltem hospitalis
tibi Iouis in mentem ueniat . Tum ille im-
pulsio tumulto, Agedum tu, inquit, Leucip-
pe

pe an uiuas , testare : quandoquidem nullam
 Clitophon mihi fidem habet . Vix autem lo-
 qui desierat , cum urnam bis , tēre percussit,
 exilis ' que admodum ab ea proueniens uox
 mihi audita est . Itaque subito tremore occu-
 patus , oculos in Menelaum conieci , magicæ
 artis peritum cum ratus . Ille urnam dete-
 xit , ac statim Leucippe quàm terribili sanè,
 horrendo'que affeetu : (à summo enim ad imum
 dissectus , ac uisceribus uacuis ei uenter erat)
 prociijt , sese . que in me reijciens , me comple-
 xa est , & ego illam contrà : itaque ambo con-
 cidimus . Vix autem me ipse collegeram ,
 cum ad Menelaum conuersus , Quid cause ,
 inquam , est , quam ob rem mihi , quo modo
 hæc se habeant , non expedis ? Nōme quam
 uideo , quam teneo , quam loquentem audio ,
 Leucippe est ? Cuiusmodi ergo fuerunt , que
 hesterna die prospexi ? Sanè aut illud , aut
 hoc somnium est : sed osculum & uerum est ,
 & uiuum , & , quale à Leucippe olim da-
 batur , suaue . Tum ille , Atqui uiscera
 quoque , inquit , iamiam recuperabit , pe-
 ctoris' que uulnus coalescet , omni prorsus eua-
 nescente cicatrice . Tu faciem uela : Proserpi-
 nam enim ad id inuoco . Itaque fidem homini
 habens , feci . Ille autem inaudita quedam

f 4 facere

facere & loqui cœpit : atque inter loquendum, quæ Leucippes ueniri ad fallendos latrones adaptauerant, detraxit, priorem que illi formam reddidit, deinde respicere me iussit. tum ego, uix quidem, ac sanè magno cum timore: Proserpinam enim uerè adesse putabam: faciem reuelauit. Leucippenque inuulneratam uidi: eoque maiorem etiam in modum admiratus, si Dei alicuius Menelae charissime, inquam, administer es, ubinam, rogo te, gentium sumus? quid sibi hæc uolunt quæ cerno? Leucippe quoque, Hominem, inquit, Menelae frustrari amplius noli: sed quo pacto latronibus imposueris, iam tandem expone.

Tum Menelaus, Aegyptium, inquit, me Clitophon esse non ignoras: id quod ex me non antea, in nauis cum essemus, audiuisti.

Prædiorum meorum pars maior prope urbem hanc est; cuius cum præfectis nonnullus mihi usus intercedit. Cum igitur naufragium fecissemus, ad Aegypti litora me tandem fluctus eiecit, qui latrones ei urbi præsidio fuerant, me cum Satyro ceperunt. perductum autem ad eorum ducem nonnulli ex eis mei cognitores uinculis detractis soluerunt, & bono animo esse, sibi que, uti amicam, in eorum rebus agendis auxilium fer-

re iusserunt. tunc ego Satyrum quasi meum reddi mihi poposci. at illi, Strenuū, inquit, nobis te primum ostende. interea responsum ijs ab oraculo redditum fuit, ut uirginem immolarent, & suum ipsorū receptaculum expiarent, immolatæque iocinore degustato, ac reliquo corpore humanato recederent: ut sacrificij genus hostium aduentum retardaret. quæ reliqua sunt, tu Satyre commemorato. ac tum Satyrus, Cum ad exercitum captiuus, inquit, ductus, & de Leucippes infortunio certior factus essem, uicem illius dolens, ô herere flebam, Menelaumq; ut eam omnino seruaret, obtestabar. qua in re propitius nescio quis Deus nobis auxilio fuit: pridie enim, quàm sacrificium fieret, in littore mœroris pleni, atq; ijs de rebus solliciti confederamus. Ianes autem aliquot nauem locorum inscitia errantem conspicati in eam impetum fecerunt. qui in ea erant, cognitis latronibus, retrocedere tentauerunt: sed cum post abeundi facultatem ab ijs iam sibi præceptam intelligerent, ad resistendum sese conuerterunt. ea porro nauis unus quidam ex ijs qui Homeri poemata in theatris recitant, uehebatur. is cū se, tum eos quos secum ducebat eo habitu quo in edendis Homeri poematis uti consueuerat, adornans pugnandi initium fecit, primisq; crassatoribus perquam strenuè restitit. Sed cum plures alij latronum myopar-

rones superuenissent, & nauis demersa est & e-
 gressi ex ea uiri interempti: tum uerò cistam quan-
 dam inscijs illis elapsam unà cum fractæ nauis
 parte fluctus ad nos detulerunt. eam Menelaus
 sustulit, ac nescio quò secedens, me præsen-
 te, qui non uulgare aliquid in ea contineri pu-
 tabam, aperuit: chlamydémque ac cultrum, cuius
 manubrium palmos quatuor, ferrum uerò digi-
 tos non amplius treis longum erat, inuenimus.
 cultrum hunc Menelaus cum inscien-ter torsisset, è
 capulo, tanquam ex anro, ferri pars tanta pro-
 diit, quanta capuli longitudo fuerat: cùmque in
 contrariam rursus partem torsisset, ferrum pa-
 riter intus occultatum est. eiusmodi ferro mise-
 rum illum hominem in theatris ad fictas uulne-
 rationes uti confucuisse credibile est. quam ob-
 rem ad Menelaum conuersus, Si strenuam, in-
 quam ego, nunc operam nauare uolueris, auxi-
 lium nobis Deus feret: nos que puellam serua-
 re, & à latronibus minimè deprehendi poterim-
 us. quo autem id pacto fieri possit, accipe. O-
 uillum corium quàm subtilissimum in sacculi for-
 mam pro humani uentris magnitudine consue-
 mus, & fere alicuius extis, ac sanguine refer-
 tum ad eius uterum accommodabimus ita, ut
 exta non facile delabantur. hunc in modum
 adornata puella, stolâque superimposita, mitris
 dein-

deinde ac uittis additis apparatus istum oculatibimus. cui sanè rei percommodum oraculum est: à quo responsum fuit, ut puella adornata cum ueste ipsa per medium secetur. tunc hunc ea fabrefactum arte uides, ut, si quis aliquod in corpus defigere uelit, eius ferrum intra capulum, tanquam intra uaginam, recurrat. ijs qui spectant, in corpus illud mergi existimantibus, cum tamen in manubrij latebra recondatur, nec amplius extet, quam quantum satis sit ad fictitium uterum secandum. Sed pellem capulus ipse contingat. quod si quis è uulnere gladium extrahat, tantum pariter ferri excurret, quantum sublatus capulus emit: illòque modo spectantium oculos fallit, arbitrantibus ijs illud totum, quod è manubrio extabat, in corpus defixum fuisse. hæc si fiant, latrones artificium cognoscere nequibunt: nam & corium tectum erit, & exta factio uulnere desiliens: quæ nos excipientes aræ imponemus. nec uerò ad cadauer eo tempore latrones accedent: uerum nos in tumultu collocabimus. latronum sanè principem paulo antè ipse dicentem audiisti, audacter factum aliquid sibi à nobis ostendi oportere. licet itaque hominem te adire, paratimque

ad

ad id esse te polliceri. quæ cum dixissem, preces etiam addidi, hospitalem Iouem inuocans, communisq; & mensæ & naufragij mentionem faciens. tum uerò bonus hic uir, Magnū, id inquit, facinus est: sed amici causa mortem subire iucundum est. atq; ego rursus Clitophontem quidem, inquam, uiuere adhuc existimo: roganti enim mihi Leucippe illum inter captiuos uinctum reliquisse affirmavit: duci præterea suo à latronibus fuga elapsis renunciatum est, captiuos omnes, dum pugnaretur, ad hostes transiisse. magnam itaq; ab eo gratiam inibi, ac miseram hanc puellam tot ex malis eripies. hac oratione hominem persuasi: nec fortunæ deinceps fauor defuit. enimuero ego in ijs quæ ad nostrum hunc cogitatum perficiendum opus erant, comparandis occupabar. Menelaus autem cum iam latrones, ut de sacrificio cum ijs uerba faceret conuenisset, eorum princeps ita uolente Deo, anteuertit: Atq; nostris, inquit, legibus cauetur, ut qui primarius sacerdos est, is sacrificium auspicietur, præsertim cum hominē immolare oportet. itaque diuinam ad rem faciendam te in crastinum comparato, seruum uerò etiam tuum instrui, tecum que operari necessarium erit. tum Menelaus, Enitemur, inquit, ut nos quoquam è uobis inferiores non esse intelligatis. at qui muneris quoq; inquit ille, uestri erit, puellā ita constituere, ut aptè secari possit.

possit. Leucippen igitur soli ipsi, quemadmodum antea propositum fuerat, adornaui, bonoq; animo esse iubentes de omnibus praeuimus, oportere scilicet se tumultum ingredi, atq; in eo interdium etiam quamuis somno solueretur, permanere: in idq; animum intendere, ut si nostrum aliquis recessisset, ad latronum hostes transitione facta seipsam seruaret. Quae cum dixissemus, puellam ad aram duximus. reliqua tumet uidiisti. Hac oratione uarias mihi animus in partibus distrahebatur: neq; quid agerem, quò Menelao parem collatis in me beneficijs gratiam referrem, sciebam. itaq; quod uulgò fieri solet, ad illius pedes prostratus, hominẽ amplectebam, & ueluti numen quoddam adorabam, cum inexhausta interim uoluptas animum meum perfudisset. posteaquam rem, quod Leucippen attingebat, in tuto esse uidi, quid de Clinia factum esset, rogavi. Menelaus autem fracta illum nauis antennae adhaerentem uidisse. uerum quò deinceps delatus fuisset, ignorare omnino se respondit. Quam ob rem in ipso latitiae medio non potui non contristari (forte autem solidum hoc mihi gaudium euenire Deus aliquis noluit) mea causa euenisse, ut quem secundum Leucippen maximè omnium obseruabam, is nullibi reperiretur, sed solus ex omnibus maris seuitiam expertus fuisset, quo non modò spiritu, uerum etiam sepulchro careret. *o infidum mare,*

te, tu integrum nobis benignitatis tue fructum inuidisti. Cæterum inde digressi ad exercitum unâ profecti sumus, meoq; in tentorio noctis reliquum transeginus. facti autem illius fama latè disseminata est. Vbi dies illuxit, Menelaum ad Charmidem duxi, réinque omnem exposui: qui ea delectatus Menelaum in amicitiam recepit, ac de aduersariorum numero percunctatus est. Menelaus uicinum illum pagum improbis hominibus plenum esse, latronésque perquàm frequentes, u. iam decem millium numerum implerent, conuenisse dixit. Tum Charmides: Atqui millia quinque hæc nostra, inquit, uiginti eorum facile obsistere poterunt: quanquam non ita multo post alia duo aderunt ex ijs qui regionem quam Delta uocant, ac Heliopolim, à barbarorum excursionibus tuentur. Interea dum Charmides hæc narraret, puer nescio quis ingressus nuncium exercitus à regione Delta adesse significauit, referentem ea militum millia duo quinque adhuc dies tardatura. barbaros quidem certè incursionibus modum fecisse: uerum cum iter cohortes facturæ essent, sacriam uolucrem patris sepulchrum ferentem ijs appropinquasset ac propterea tantum temporis profectioem differre coactus fuisse. Tum ego, Quisnam hic, inquam,

inquam, uolucris est, cui honoris tantum tribuetur? aut quódnam sepulchrum gestat? uolucris nomen, inquit, Phœnix est. atque apud Aethiopes nascitur, pauonis magnitudinis, atque colore: sed pulchritudine, pauoni secundus. pennas auro & purpura interpectas habet, solisque se auem esse gloriatur: id quod caput eius testatum facit. nam ingeniosissimè factam coronam sustinet, cuius orbis imaginem Solis refert. colore cæruleo est, rosea facie, aspectu iucundo, radijs proiectis: pennæ enim extensæ radios imitantur. Ea uerò conditione est, ut uiuo Aethiopes, mortuo Aegyptij potiantur. Cum primum enim uitam cum morte commutauit (quæ res non nisi longum post tempus fit) eum filius ad Nilum flumen defert, sepulchrumque illi huiusmodi construit: odoratissimæ enim myrrhæ tantum sumit, quantum ad cadauer includendum sufficere possit, rostroque excavat, & medium infodit: atque id uolucris sepulchrum est. collocato enim aptè in eo cauo, ac terra operto cadauere, Nilum uersus uolans auis opus totum secum defert, innumeris alijs auibus, tanquam corporis custodibus comitatus, ut peregrè abeuntem regem imitetur, nec à Solis urbe, quæ mortui uolucris sedes est, usquam

usquam declinat: sed eò delatus in sublimi, quò cer-
ni possit subsistit, Deiq; ministros expectat: nec
multo post Ægyptius sacerdos è sacrario cum li-
bro prodit, uolucrum descriptionis comparatione
dijudicaturus. quocirca fidem ille sibi minimè ha-
beri sentiens, occultas paterni corporis partes re-
uelat, cadauerq; oculis subijcit, & laudatoris mu-
nere fungitur. tum Solis sacerdotes acceptum sa-
cri uolucris cadauer sepulture tradunt. ita fit, ut
uictus ratio, dum uiuit, Æthiopem: sepulture, cum
moritur, Ægyptium illum efficiat.

Liber quartus.

Ostea quàm hostium apparatus,
& auxiliorum moram Charmi-
des cognouit, ad pagum, unde e-
xieramus, reuertendū, ibiq; tan-
tis per dum adessent auxilia, ex-
pectandum constituit. Mihi uerò atq; Leucippæ
diuersorium quoddam paulo altius, quàm Char-
mitis, assignatum fuit: in quod simul atq; introiui,
ad complexum eius currens, uirum me præstare
aggressus sum. Sed cum illa non pateretur, Quo-
usq; tandem, inquam, Veneris fructu carendum no-
bis erit? an non uides quàm multa improuiso nobis
eueniam? nam & naufragium fecimus, & in latro-
nes incidimus, ipsaq; uictimæ loco mactata penè
fuisi. ergo dum in tuto sumus, ne oblatam occasio-
nem

nem prius, quàm grauius aliquid incidat, amittamus. Tum Leucippe, Atqui fieri hoc, inquit, nondum licet. Nam cum aræ uictimæ loco destinata lugerem, uisa mihi per somnium Diana, Ne nunc, inquit, luge: non enim moriere. ipsa tibi opem feram. tu uirginitatem tuam tandiu serua, quoad ego te deducam: tu certè non nisi Clitophonti nubes. ego uerò quanquam moram hanc ægreferebam, futuri tamen spe lætabar. atque insomni; mentione audita, simile quoq; mihi uisum insomnium fuisse recordatus sum. nocte enim, quæ diem illum præcesserat, Veneris templum, stantemq; intus effigiem uidere mihi uisus fueram. Cumq; precandi gratia propè accessissem, ianuam claudi: atq; hac de causa perturbato mihi mulierem statuæ forma non absimilem apparuisse: quæ diceret, templum ingredi mihi nondum fas esse: uerùm, si aliquandiu expectassem, futurum ut non solum fores mihi patèrent, sed etiam ut Deæ sacerdos crearer. illud itaq; Leucippæ commemorauit, neq; amplius ei uim afferre conatus sum. ueruntamen illius insomnium animo mecum reputans non mediocriter contristabar. Interea Charmides puellæ oculos adiecit, cum eius uidendæ occasio quedam huiusmodi homini oblata esset. forte fortuna uiri aliquot fluuiale belluam spectatu sanè non indignam, comprehenderant: quam Nili equum Aegyptij appel-

lant. reueraq; & uentre, & pedibus, sicuti fama fert, equus est, nisi quòd scissas ungulas habet. corporis magnitudine maximum quenq; bouem æ qui parat. cauda ei breuis est, & pilorum asperitate, quemadmodum corpus etiam reliquum, carens, caput rotundum, non paruum: maxillæ ferè equinæ, nares perquam patulæ, ac igitum sumum tanquam ignis scaturigines quædam, spirantes: mentum latum, quemadmodum etiam maxillæ: oris hiatus ad tempora usq; protensus: dentes, qui canini uocitantur, curui, forma & situ equinis similes: uerùm triplo maiores. ad eam belluam spectanda nos Charmides inuitauit: affuitq; unà nobiscum ipsa etiam Leucippe. nos porrò belluã contēplabamur: ille autem oculos à Leucippe nusquam deieciat. Quocirca eius amore statim exarsit. atq; diutius nos illic, quò gratum oculis suis faceret, permanere cupiens, alios ex alijs sermōnes quærebat: ac belluæ primùm naturam, deinde capiendi modum referens, uoracissimum animal esse aiebat, ita ut segete plenum campum totum absumat: nec nisi dolo capi. obseruatis enim locis in quibus degat, uenatores fossam excauare, harundinibusq; ac terra cooperire, subiecta tamen arca lignea. cuius fores in superiore parte ad fossæ altitudinē adaperatæ sint: deinde occulto aliquo in loco, donec bellua decidat, expectare: porrò eã sup
ascen-

ascendentem deorsum statim ferri, atque ab arca, tanquam à cubili, excipi: tum uenatores celeriter accurrere, ac fores claudere, illóque modo bellua potiri, quoniam tanti alioqui roboris sit, ut ui à quoquam capi nequeat. esse enim cum reliquis omnibus sui partibus robustissimam, tum cute adeò dura, ut ferro etiam cedere nolit, meritóque elephantem Aegyptium dici posse: secundum enim roboris locum ab elephante Indo obtinere. Tum Menelaus, An uerò etiam elephantem, inquit, uidiſti? Maximè, inquit Charmides: & ex ijs etiam qui procreationis eius incredibilem quasi naturam diligenter peruestigauerunt, audiui. at nobis, inquam ego, non nisi pictum spectare haectenus licuit. Tum Charmides, Ego uos, inquit, rei huius nescios esse amplius non patiar. atq; ut sciatis, longæuum illum, ac maximè senem mater parit: annos enim decem in utero semen informandum continet. deinde exacto annorum huiusmodi curriculo, in lucem edit, foetu iam senescente. Hac de causa & corpore immenso, & robore insuperabili, & uita longissima, quippe supra Hesiodiæ cornicis annos uiuere traditur, gigni arbitror. Elephantorum talis est maxilla, quale tauri caput. ac si tu illius os uideres, cornua duo habere iudicares: uerum non cornua, sed dentes repandi sunt. è quorum medio

surgit proboscis, quam manum uocant, forma & magnitudine tubæ similis, & ijs quæ sibi usui sunt percommoda. ea enim & cibum, & quicquid eius aptum obijcitur, corripit. ac si ex ijs fuerit quibus in cibum animal id uti consuevit, sumit statim, seque mentum uersus inflectens, ori offert: sin minus, contorta in circulum manu sustollit, heroque porrigit: insidet enim illi Aethiops uir, qui nouus illius eques est: blanditur uerò etiam, & formidat, & loquentem intelligit, & uerberari patitur, ferrea uidelicet claua, quæ flagelli loco adhibetur. atqui mirabile quiddam etiam uidisse me aliquando memini, Græcum scilicet nescio quem caput suum belluæ capiti olim adnouisse, belluamque aperti oris anhelitu iacentem hominem permulxisse. in quo sanè & hominis audaciam, & elephanti benignitatem admirabar: mercedem uerò belluæ à se persolutam, & aromatum penè Indicorum ab ea odorem afflatum fuisse, Græcus ille aiebat, qui capitis dolorem remouerit, elephantemque id mirimè ignorare: ideò que gratis os non aperire: sed superbi medici more præmium in primis poscere: quo accepto, parere, ac gratiam referre, os pandere, & eo aperto quandiu quidem homo uelit, expectare, intelligentem scilicet odorem se uenituisse. Tum ego, Vnde, inquam, tam deformi belluæ tam suauis odor?

dor? ex cibo, inquit, Charmides, quo ad eam rem
 maximè idoneo utitur. Indorum regio Soli uicina
 est: primique ipsi orientem illum aspiciunt, calidio
 resque illius radios experiuntur, ita ut etiam qua-
 si igne colorati sint: in Græcia flos oritur Aethio-
 pum colorem referens: qui apud Indos non flos,
 sed frons est, cuiusmodi eæ sunt quæ in arboribus
 nostris cernuntur: atq; illic quidem afflatum, odo-
 remque celans, nullo in precio est, siue quia inter
 notos gloriari minus habeat uoluptatis, siue quia
 ciuibus suis inuideat: sin uerò è patria terra pau-
 lum modò excedat, monteisque transcendat, laten-
 tem suauitatem in apertum profert: ac è fronde
 in florem mutatus odore cumulatur. Indorum hic
 flos est, quem nigram rosam uocant. hac elephan-
 tes uescuntur, quemadmodum gramine apud nos
 boues. igitur à primo ferè ortu pabulo eiusmodi
 enutrita bellua cibo similem odorem reddit, ha-
 litumque odoratissimum ab imo, ubi ei spiritus
 fons est, efflat. Posteaquàm loquendi finem Char-
 mides fecit, non multum temporis abire passus
 (qui enim amore saucius est, cum illius æstu ia-
 ctatur, dolori ferendo par esse nequit) Menelaum
 ad se uocatum manu prehendit, atque ex ijs, in-
 quit, quæ Clitophontis causa fecisti, uerum te a-
 micum esse intellexi: quare me quoque non dete-
 riorem inuenies. gratiam à te mihi tribui perue-

Sim tibi sanè factu quàm facillimam : mihi uerò e-
 iusmodi, ut si uelis, animæ incolumitatem reddas.
 Leucippe me perdidit: tu me seruato. illa tibi quæ
 pro reddita uita debet, nondum persoluit : uerùm
 ego pro tuo hoc in me collato beneficio numos au-
 reos quinquaginta dono dabo. Leucippe ipsa quæ
 uoluerit, accipiet. tum uerò Menelaus, Pecuniam,
 inquit, tuam tibi habe, atque illis quibus uenalia
 beneficia sunt serua. ego, cum in amicitiam me re-
 ceperis, operam dabo ut ne me frustra recepisse te
 intelligas. Quæ cum dixisset, me conuenit, remq;
 omnem exposuit. quapropter quid nos agere oportet,
 cogitare cœpimus: in eamq; tandem senten-
 tiam uenimus, ut hominē falleremus: negare enim
 tunc non poteramus, cum periculum esset, ne uim
 intemaret. sed neque fugam arripere, cum à la-
 tronibus loca omnia obsesta essent, & ipse tot cir-
 cum se milites haberet, ullo pacto licebat. igitur
 paulo post reuersus ad Charmiden Menelaus,
 rem confecisse se, inquit: ac puellam primò qui-
 dem perquam obstinatè renuisse: ueruntamē cum
 ipse preces adhibuisset, ac beneficij memoriam
 renouasset, tandem annuisse. Vnum tantum, at-
 que id non iniustum, rogauisse, nempe ut dies pau-
 ci concederentur, donec Alexandriam perue-
 niretur: locum enim, in quo tum degebant, uil-
 lam

lam esse, omnia illic palam futura, multos que testeis habitura. Charmides uero: Serum, inquit, hoc mihi beneficium esse uis. in bello autem quis cupiditatem explere differat? ecquis praelium iam iam inuiturus, uicturum se certus sit, cum tot morti aditus pateant? tu mihi à fortuna id impetra, ut è pugna incolumis discedam, itaque expectabo. Sanè nunc ego pugnam cum pastoribus commissurus sum, ast aliud meo in pectore bellum geritur. Arcu & sagittis armatus me miles expugnat. uictus ipse, ac omni ex parte uulneribus confossus sum. Medicum itaque mihi quamprimum accerse: uulnus enim recrudescit: cumque ignem ipse in hostes immittere paratus sim, Amorem faces in me iam coniecisse sentio. tu flammam hanc, Menelae, mihi prius extingue. optimum fuerit auspiciam, amatorie in primis congregi, quam manus cum hoste conferantur. Venus me ad Martem dimittat. Tum Menelaus: Tume ipse, inquit, uides quam difficile illi sit, præsentem, prætereaque amantem uirum latere. Atqui facile, inquit Charmides, fuerit Clitophontem aliò abduci. uerùm Menelaus Charmidem nimium propere uidens, ac mihi etiam timens, uerisimile nescio quid commentus, Vis'ne, inquit, cunctatio-

nis ueram causam audire? puella in menstruis heri esse coepit, quam ob rem à uiro abstinendū est, dies igitur, inquit Charmides, treis, quatuor uel hic expectabimus: tantū enim tēporis ei rei satis erit, interea uerò, quod sanè ab ea fieri potest, uidendā se mihi præbeat, uerbaq; mecū faciat. uocem ego illius audire, manū tangere, corpus contrectare aueo: animi enim amore faucij alleuamēta hæc sūt, quid uerò sauiū dare an non licet? cum rei huic impedimento esse mēses nequeant. hæc cum reuersus Menelaus mihi renunciaffet, ad extrema illius uerba nō potui quin exclamarē, mori me malle, quā pati, ut Leucippes osculo quispiā fruatur: quo quid, inquā, suauius est? VENERIS procul dubio congressus & modum & satietatē habet, nec prorsus quicquā est, si basia eximas. basium uerò nullo fine terminatur, nulla satietate afficit: sed semper recens est. tria profectò sunt quæ ab ore præstantissima proficiuntur, halitus, uox, suauium. labra utique sunt, quæ sese in osculis dandis mutuo contingunt: sed uoluptas è fonte, qui in animo situs est, manat. crede mihi Menelae (non enim in malis occulta reuelare me pudet) ego nihil dum à Leucippe basijs exceptis, consequutus sum. Illa uirgo ad huc est, nec nisi osculando mulier facta est. quòd si quis mihi basia etiam eripere conetur, utique notam hanc inuiri mihi non feram. me uiuo basia
mibi

nūhi mea nemo constuprabit. optimo ergo, inquit, Menelaus, celerrimōq; cōsilio est opus. A M A N S enim quādiu quidem adipiscēdi spes adest, a quo animo fert, conceptam adeptionem animo inclusam cominens. at si consequendi spes adimatur, tum uerò mutata cupiditate, quicquid impedimento est, amoliri conatur. est uerò etiam facultas, ut impunè agere possit. cūq; formidari se minimè intelligit, maiore iracundia effertur. & occasio ad incertas res properè capeffendas impellit. Interea dum consilium caperemus, intrò ad nos conturbatus nescio quis cucurrit, Leucippenq; inter ambulandum repente concidisse, atq; oculum distorsisse nunciauit. quam ob rem consurgentes eò raptim accessimus, humiq; iacentem comperimus. Cumq; ipse propior factus quid' nam sibi euenisset, interrogassem, illa me uiso exurgens, sanguineamq; aciem uoluens, in mala pugno plagam intulit: Menelaumq; ad eā comprehendendam sese cōparantem pedib. repulit: in aduersam igitur ualetudinē incidisse, morboq; insaniam adiunctam esse intelligentes, per uim retinere tentauimus. ipsa uerò relictabatur, nulla prorsus adhibita cura in ijs tegendis quæ summo studio mulieres aliæ uelare contendunt. itaq; magnus in eo tentorio tumultus concitatus est, atq; adeò, ut Charmides etiam accurrerit, & quæ agerentur, singula cognouerit. quam ob

rem initio fingere, dolumq; aduersum se commoli-
 liri nos existimabat, Menelaumq; subintuebatur,
 sed cum paulopost ueritatem comperisset, commo-
 tus ipse quoq; est, casumq; huiusmodi agro anima
 tulit. Leucippe interea allatis funibus uincitur: e-
 go uerò simulatq; constrictis uinculis manus uidi,
 ad Menelaum, alijs plerisq; iam egressis, conuer-
 sus, Soluite, obsecro, inquam, soluite, uinculorum
 asperitatem tenellæ manus pati nequeunt. uos me
 cum illa finite, ego illam circumplectens funis ui-
 ce fungar. insaniat illa in me: quid enim uiuere me
 amplius oportet? præsentem Leucippe me non a-
 gnoscit, ac uincta iacet: nec ego, quanquã possum,
 uincula tamen misericors demo. iccircone latronũ
 è manibus fortuna ereptos nos uoluit, ut tu ad in-
 sania ludibrium ponerere? ô miseros nos, ecquan-
 do meliore fato utemur? quæ domi metuebamus,
 declinauimus, ut irati maris uim experiremur. at-
 qui è naufragio etiam euasimus, latronum manus
 euitauimus, nimirum quia insanie destinati fuera-
 mus. à qua licet conualescas, uerendum tamen est,
 ne aliud in malum te fortuna conijciat. quis igitur
 nobis miserior, quibus secundi etiam euentus for-
 ni dandi sunt? ueruntamen suo arbitrato fortu-
 na ludat, dum tu resipiscas, atque ad te re-
 deas. Hæc me dicentem Menelaus consolaba-
 tur, ægritudines eiusmodi autumans diuturnas non
 esse.

esse: sed uigente etate plerumq; gigni: sanguinem enim iuuenem, ac multo uigore feruidum per uenas diffundi, caput que interius petentem à sensu membris abstrahere: quam ob rem medicos aduocari, medicinas que adhiberi oportere. Charmiden itaque Menelaus adiuit, medicumq;, qui in exercitu erat, accersi ut iuberet, rogauit. Quod ille perquam lubenter effecit. AMATORIS enim mandatis obeundis amantes gaudent. affuit igitur medicus. Ac nunc quidem, inquit, somnium ci conciliabimus, quo morbus aliquid de ui sua remittat. MALORVM enim somnus omnium medicina est: deinde reliquam curationem prosequemur. ita nobis tunc medicamenti cuiusdam tantum præbuit, quantum orobi granum est: oleoq; subactum capiti medio illini iussit, aliud purgandæ alui gratia mox paraturum se pollicens. Nos iussa peregimus. Leucippe que paulo post, quam inuncta fuit, somno capta, quod noctis supererat, ad auroram usq; dormiuit. cui assidens ipse totam noctem insomnem transegi, oculis que in uincula conieclis, Hæc mihi, Leucippe, inquam, suauißima tu etiam dormiens uincta es, nec libero frui somno potes. Quæ inam autem tibi uisa sese nunc offerunt? mentis ne te compotem somnus habet? An uerò etiam stulta somnias? postquam experrecta est, contenta uoce abjurda
 que-

quædam protulit: ac tum præstò affuit medicus, aliudq; medicamentum dedit. Interea literæ ab Aegypti præfecto Charmidi redditæ sunt, quibus, uti credibile est, exercitum ad pugnam quàm primum educere, imperabatur. omnes enim statim esse in armis, & aduersus pastores proficisci iussit. quam ob rem milites, qua quisq; potuit celeritate, cum manipularibus suis præstò in armis fuerit. dato igitur signo, & omnibus castris locum capere iussis, solus remansit. postridie prima luce copias in hostes eduxit. pagi aut̃ eius situs huiusmodi est. ex locis q̃ supra Aegyptias Thebas sunt Nilus descendit: atq; in præsentia etiam Memphin usq; prolabitur, paruūq; cornu emittit: qua magnus alueus desinit, pagus est Syrus nomine. illinc terra iterum finditur: ex unoq; fluuij tres efficiuntur: quorum duo liberi utrinq; sese effundunt. tertius eundem quē antea cursum tenens, regionem quæ Delta uocatur secat. neq; uerò eorum fluuiorum aliquis est qui ad mare usq; labatur: sed alius aliam ad urbem delatus diuiditur, singulæq; partes Græciæ flumen quoduis magnitudine superant. et quāquam tot in partes aqua diuiditur, non tamen infirmior fit: sed nauigatur, bibit̃, aratur: ijs enim Nilus est omnia, nempe fluuius, terra, mare, palus: admirationeq; omnino dignum est, eodem in loco nauim & ligonem, remum & aratrum, temonem

monem & trophæum, nautarum & agricularum
 casas, piscium & boum cubilia spectare. nam quâ
 nauem egisti, illic sementem facis: rursus, ubi semen-
 tem fecisti, illic nauem agis: longo enim spacio flu-
 uuius navigari potest. eius porrò aduentum Aegy-
 ptij expectant, ac numerant dies. ille ad præstitu-
 tum tempus sistens, aquasq; dimetiens, minimè com-
 mittit ut tarditatis accusari possit. Tum uerò a-
 que ac terræ contentionem uidere licet, dum illa
 tantum terræ inundare, hæc tantum aquæ absor-
 bere nititur, pari utrinq; uictoria. neq; enim quæ
 succumbat, discernitur. nã terræ magnitudini a-
 qua par fit. in ea uerò regione quam pastores in-
 colunt multa semper residet. nam cum eam omnè
 Nilus inundauerit, paludes efficit: quæ deinceps
 illo etiam abeunte remanent, minus quidem aquæ
 continent, sed limo multo refertæ: per quas cum
 pedibus feruntur, tum etiam nauiculis nõ sanè ma-
 ioribus, quàm ut singulos uectare possint, ac si ali-
 usmo li fuerint, limo illo præpe litæ retinètur. qua-
 re parua ijs ac leuia nauigia, & exiguæ aquæ sa-
 tis sunt: quo l si quâ. lo. q; a uam deesse contingat,
 sublatam humeris nauiculam asportant, quousque
 aquam inueniant. ijs in paludibus multæ sparjunt
 insule uisuntur: quarû quæ habitatoribus carent,
 papyris refertæ sunt, ea ordinem densitate collo-
 satis, ut inter stipitum earum interualla non am-
 plius

plius quàm singuli com norari queant, cum summi
 tates alioqui folijs hinc inde diffusis mucuò sese
 contingant. eò se recipientes pastores & consilia
 ineunt, & insidias struunt, & latent, papyris mu-
 rorum usum præbentibus. ex ijs insulis nõnullæ pa-
 ludibus circumdatæ tugurijs passim ædificatis, in
 quibus inhabitent pastores, tumultuariæ ciuitatis
 speciem præ se ferunt. quarũ una propinquior, &
 magnitudine, & tuguriorum numero præstabat,
 appellabaturq; ut puto, Nichocis. illuc tanquã mu-
 nitissimã in arcẽ profecti, et multitudine et loco cõ-
 fidebant: semita enim angusta longitudinis passuũ
 125. latitudinis 12. quominus perfectè insula esset,
 phibebat, cũ reliquũ paludib. circumdatũ esset. po-
 steaq; igitur Charmidẽ propius accedere uiderũt,
 huiusmodi quiddã cõmentum sunt. cõuocatis enim se-
 nib. uniuersis, ac palmarũ ramis supplicũ ritu a-
 dornatis, iuuenũ robustissimis quibusq; iusserunt, ut
 scutis et pilis armati acie structa eos s. querẽtur.
 ita fiebat, ut senes pacis signa ferẽtes sequentiũ ar-
 matorũ agmen frondib. occultarẽt: iuuenes inclina-
 tas hastas, quò minimè cerni possent, post se tra-
 herẽt: ac, si senum precib. Charmides annuisset, ar-
 mati à pugna desisterẽt: sin minus, illũ intra urbẽ
 aduocarẽt tanquã illic seipfos interficiẽdos præbi-
 turi: uerũ ubi ad semitæ illius angustæ mediũ pue-
 nissent, senes dato signo, abiectis ramis terga da-
 rent:

*vent: armati aut irruerent, et totis uiribus depugnarent. hunc in modum instructi, Charmidi obuia pceserunt, ut senectutis eorum, ac ciuitatis uniuersae misereretur, obtestantes: daturosque illi priuatim argenti talenta centum, ac uiros totidem, si ciuitatem incolum me praestaret, adducturos, quos manubiarum loco ad Aegypti praefectum mittere posset, pollicentes: quae sane omnia sine fraude praestitisset, si modo conditio ne ille accipere uoluisset. Verum cum in ijs audiendis, admittendisque difficile se militum ductor praerberet. fatum igitur, si ita tibi decretum est, inquit senes, seremus. tu hisce malis id saltem beneficii loco nobis concede, ut ne extra urbem, neque procul ab ea nos interimas: sed in parentum nostrorum sedes, et in eas, unde ortum duximus, domos ducas, efficiasque, ut ciuitas nobis ipsa sepultura sit. nos nostrae tibi necis duces sumus. haec Charmides cum audiuisset, copias pugnae gratia adductas dimisit, atque ad exercitum sine tumultu abire iussit. collocauerat autem pastores nonnullos, quibus quae gerebantur, procul obseruaret: ijsque iniunxerat, ut, cum primum appropinquanteis hostes uidissent, fluminis aggere caeso aquam in eos immitterent. quippe Nili defluxus ita habet. singulae fossae aggeribus obstructae sunt: ne antequam tempus postulet, effusus fluuius terram inundet: quos, cum irriganda planities est, Aegyptii demolunt: ac tum aqua effunditur. post eum pagum longa lataque fossa erat: cuius aggerem qui ei reu-
 pree-*

præerant, simulatq; aduentanteis hostes conspexerunt, statim demoliti sunt. eodemq; prorsus temporis momento senes, qui præcedebant, in diuersa abierunt: iuuenes qui tela trahebant, impetum fecerunt: aquæ passim excreuerunt. iam paludes undique tumentes exundabant: angustusq; aditus aquis obruebatur, ita ut omnia mare esse uiderentur. pastores impetu facto obuios quosq; atq; ipsum in primis ductorem, imparatos, et inopinato euentu perterrefactos pilis confixerunt adeò, ut morientium facies enarrari facile nequeat. alij enim primo statim congressu, nullo ad inclinanda tela, aut ad referendum hostem spacio dato perierunt: pũcto enim temporis eodem & quæ fierent cognouerũt, & ceciderunt: nonnulli etiam prius quam cognoscerent cæsi sunt: quidam subito metu percussi, mortem immoti expectabant: aliqui uixdum se loco mouentes delabebantur. fluminis aqua eos deturbante. multi fugam arripere conati, in paludis fundo mergebantur: iam enim aqua eorum qui in terra erant umbilicum pertingebat ita, ut clypeorum usum adimeret, latusq; ad uulnera nudaret: eorum uerò qui in palude, caput omnino superabat: nec, ubi aut palus esset, aut campus, dignosci amplius poterat. Itaq; qui per terram currebat, errare timens, ad fugam ægnior reddebatur, eoq; in hostium breui manus deueniebat: qui per paludẽ

fere-

ferebatur, in terra se esse putans demergebatur. noua proculdubio infortunij ac naufragij genera illa erant, cum nullibi nauis cerneretur: neq; tamũ noua, sed humanã etiã cogitationẽ uincẽtia: in aqua enim terrestris pugna cõmittebatur, & in terra naufragiũ fiebat. hoc successu elati pastores mirũ in modũ gloriabãtur, uirtute, non fraude uictoriã se adeptos esse arbitrãtes. Aegyptiorum enim gẽs periculosis in reb. animũ abiicit, in securis aut spiritus sumit. in quo nõ eundẽ modũ seruat: nã aut ignauissimẽ cedit, aut superbissimẽ dominatur.

iam decimus à Leucippes insania dies præterierat, nec de magnitudine sua morbus quicquam remiserat, cũ ardentẽ hãc uocẽ dormiens aliquando tandẽ emisit: Ob tuã ò Gorgia causam desipui. id quod ego, simulac dies illuxit, Menelao retuli, cogitãssesset ne in uico illo Gorgias nomine aliquis. interea dũ è tentorio egrederemur, obuiã nobis adulescens quidam fit, meq; salutato, Tui ego, inquit, tuæq; uxoris seruator adsum. Quam ob rem obstupescãtus, hominem que à Deo missum existimans, Num tu, inquam, Gorgias es? minimẽ, inquit ille, sed Chærea. Gorgias is fuit qui calamitatem tibi peperit tum ego maiori etiam stupore oppressus. Quæ nam, inquam, hæc calamitates, aut quis hic Gorgias est? Deus enim me nescio quis noctu admonuit. Age itaque tu quid sibi diuina

b hæc

hæc monita uelint, expone. tum ille, Gorgias, inquit, Aegyptius miles fuit: qui nunc quidem esse desijt, à pastoribus uidelicet interemptus. is uxoris tuæ amore tenebatur. Cumq; natura ueneficij deditus esset, amatoriam potionem comparauit, ac Aegypto uestro administratori persuasit, ut eam Leucippes potui infunderet. Verùm ita casus attulit, ut ualentiore imprudens pharmaco usus sit, ac pro amante insanam reddiderit. Hæc omnia eius ipsius Gorgiæ famulus heri mihi narrauit: qui fortè cum eo in bello, quod contra pastores gestum est, militabat: illum que uestra causa fuisse à fortuna seruatum, simile uero uidetur. Is pro reddenda incolumitate nummos aureos quatuor dari sibi petit, medicamentum habere se affirmans quod prioris uim soluat. Atqui tibi quoque, inquam ego, pro beneficio isto gratia referetur. uerùm hunc, quem dicis, hominem accerse. Atque ille quidem abijt: ego uerò Aegyptium ministrum domi conueniens, pugnis in faciem iterum ac tertio percussi, ac minaci uoce, quid nam Leucippæ miscuisset, quamq; ob causam insaniret, percontatus sum. Quocirca perterrefactus ille, que ex Chærea sermone didiceram, omnia enarrauit. hominem itaq; in custodiã dedimus. interea cum Gorgiæ famulo Chærea reuersus est: quib. pecuniã statim dissolns, Euangelia, in quã, accipite

te: sed quæ mea de medicamento uestro sententia sit, audite. presentium puellæ huius malorum causam potionem fuisse scitis: iccirco minimè tutū existimo, ut infectā pharmaco aluū alijs rursum medicaminib. irriteremus. agitedū ergo quid hoc in medicamento insit, denunciate, ac presentib. nobis parate. Quod si feceritis, alteram tantam pecuniam uobis muneri dabo. Tum famulus ille, iustè, inquit, formidas. Cæterum quæ paranda sunt, communia & esui apta omnia credas uelim, ego tantum mihi ex ijs sumam, quantum puellæ daturus sum. Ac statim quendam singula nominatim emptum ire, atque afferre iussit, aliâque omnia spectantibus nobis contriuit: duabûsque partibus factis, Hanc, inquit, prior ipse bibam. alteram mulieri dabo: quæ, illa eporta, totam omnino noctem dormiet. Aduentante luce, & somno & morbo liberabitur. Ita primus ipse potionem hausit: reliquum ut uesperu puellæ daretur, præcepit: seque, quoniam ita potio cogeret, dormitum ire testatus, numis quatuor acceptis abiit: nam reliquos, simul atque Leucippe conualuisset, numeraturum me promiseram. postea quàm dandi medicamenti tempus uenit, illud ego miscens, ita sum allocutus: O terra genita, atque ab Aesculapio mortalium generi primùm data medicina, utinam quæ mihi de te promissa fuerunt, uera sint. Tu

h 2 mihi

mibi propitia esto, deuictoq; barbaro, & agresti ueneno illo clarissimam puellam incolumem reddito. hac medicinae tessera data, poculoq; dissuauiato puellae potionem dedi, quam non ita multo post somnus, uti uir ille praesignificarat, complexus est. Ac tum ego ei assidens dormientem, quasi audiret, ita propemodum affatus sum: Vere ne tu nunc resipisces? ecquid tu me agnosces? ecquid ego uocem tuam audiam? age iam aliquid etiam nunc in somnis uaticinare: nam heri quoq; de Gorgia diuina-sti. magna tua merito est uigilantis felicitas, sed dormientis maior: uigilantem enim insania miseram reddit: dormientis autem insomnia prudentiam praeseferunt. haec me, tanquam cum audiente puella, colloquente, tandem optata dies illuxit: Leucippeq; tum uocem mittens me nomine appellauit. exiliens itaq; & propior factus ut ualeret, rogauit. at illa nihil eorum quae gesserat, scire mihi uisa est: sed uinctam se cernens admirabatur: & a quo uincta fuisset, querebat. Tunc ego mentis compotem factam eam intelligens, ac praenimio gaudio gestiens uincula solui, omniaque, uti acta fuerant, aperui. Quae cum audiret, rubore suffundebatur, ac se tum etiam insanire putabat. Quocirca consolans illam bono esse animo iussi, & medicamento precium perlibenter exolui. uaticum enim omne nobis incolume in ipso etiam

naufragio Satyrus præstiterat : nec post aut ipse, aut Menelaus, aut è suo quisquam in latronum potestate remanserat. interea copiae maiores à principe ciuitate aduersus latrones immissæ sunt: quæ urbem illorum uniuersam funditus euerterunt. nos à pastorum flumen accolemium iniuria iberati, Alexandriam petere instituimus, adiuncto nobis Chærea : quem in ære nostro ob factum potionis indicium receperamus. Erat is ex insula Pharo piscator: sed qui tunc aduersus pastores in exercitu nauali stipendia merebat. & confecto bello dimissus fuerat. Itaque cum latronum metu multum temporis nauigatio intermissa fuisset, ijs deuictis omnia nauigantibus completa sunt : uidentibusq; magnam afferebant uoluptatem nautarum cantus, uectorum plausus, nauum ordo, & fluminis celebritas. sanè autem diem festum agenti fluuio similis nauigatio uidebatur. Atque ego Nili suauitatem dignoscere cupiens, illius aquam eo primæ die, nullo admisto uino bibi : uinum enim impedimento est, quo minus aquæ natura percipiatur. Vitro igitur scypho maximè perspicuo repleto, aquam cum poculo candore contendere, ac superiorem euadere, animaduerti. Bibenti autem & dulcis erat, & sine iniucunditate frigida : quedam enim in Græcia flumina esse scio ad eò frigida, ut bibentibus molesta sint. ea ego tanto fluuio com-

parabam. hinc porrò fit, ut Aegyptij, aquarum hu-
 iusmodi copiam suppeditante Nilo, uini penuriam
 haud metuant. quimetiam ipsum bibendi modū ad-
 miratus sum. neq; enim cadis, aut poculis, sed sua
 ipsorū manu bibituri utuntur: si enim nauigantiū
 aliquis sitiāt, in flumen è nauī se inclinans, manum
 cauam demergit, haustamq; aquam in os iacula-
 tur, minimè à scopo aberrans. illud autem patens
 iactum expectat, suscipitq;: dein clauditur, et aquā
 excidere nō sinit. cæterum aliud etiam animal ui-
 di ferocia Nili equo præstantius. Crocodilo ei no-
 men est: forma uerò cū piscis, tum belluæ terre-
 stris magnæ: longum enim inter caput & caudā
 spacium intercedit: sed longitudini latitudo pro-
 portione haudquaq; respondet. cutis eius squamis
 aspera est. dorsum petrae simile, ac nigrū: aluus cā-
 dida: pedes ipsi quatuor in obliquū deflexi, quales
 testudinis terrestris: cauda longa, crassa, solidoq;
 corpori similis. neq; enim, ut in alijs animalib. ha-
 betur, est, sed osseuno, qui spinæ finis, ac natiū pars
 est, constat, asperis in superiore parte acuminibus,
 ut sunt ferræ dentes, referta, & qua flagelli loco
 in capienda præda utatur: illa enim feras, quibus
 cum pugnat, percutit, multaq; uno ictu uulnera im-
 ponit. caput humeris adiunctum, & ad amussim di-
 rectum est, nullo apparente discrimine: natura
 quippe collum eius occultat. reliquum corpus hor-
 ribi

ribile est, præsertim cum maxillæ diducuntur, & os totum aperitur: quantum enim bellua non hiat, caput totum est: in hiando uerò ad prædam capiendam os totum fit: tum que superiorem tantum genam mouet, inferiorem autem nequaquam. Porro hiatus ingens est, utpote qui ad humeros usque protenditur, eique statim subijcitur uenter. Dentes habet multos, longa serie pectinatim sese stipanteis: quos quidem, cum ad numerum rediguntur, tot reperiri aiunt, quot dies integro anno Deus illustrat. Quamvis autem uiribus polleat, si corporis molem tum, cum in terram egreditur, species, minimè utique credas.

Liber quintus.

Onfecto tandem trium dierum spacio, Alexandriam naue delati sumus, mihiq; solis, quas uocât, portas introenni mira quedam urbis pulchritudo uoluptate ocu-

los cõpleuit. à solis enim ad lune usq; portas (in eorum aut deorũ tutela portæ ipsæ sunt) recta columnarũ series utrinq; ptendebatur. quarũ in medio platea sita erat, à qua uie multæ ducebãtur: adeò, ut ipsa in urbe perambulans populus, peregrinationem quodam modo suscepisse uideretur. Illinc aliquot urbis stadia progressus, ad eum locum, cui ab Alexandro nomen est, perueni: aliãq;

ciuitatē uidi: cuius pulchritudo hoc pacto distincta erat, ut quā longus esset columnarum in rectum dispositarū ordo, tā longus alius in obliquū sese intuētib. offerret. in omnes itaq; uias obtutus disper- tiens, neq; spectādo satiari, neq; pulchritudinē om- nē assequi poterā: quaedā enim ante oculos habe- bā, quaedā mox habiturus erā, nōnulla uidere praeo- ptabā, alia etiā erāt quae praetermittēda minimē cen- sebā, ac licet quae perspexeramus, oculos occupas- sent, tñ quae uidenda supererant, eos ad sese allicie- bant: quā ob rē uijs omnib. plustratis, cū ad omnia contēplanda sufficere oculorū acies nequiret, eos spectādo uictos mecū fāteri coactus sum. illud uerō nouū atq; incredibile mihi ante omnia uisum est. urbis enim amplitudo cū pulchritudine, et magni- tudo cum multitudine habitatorū ita certabat, ut neutra alteri cederet. nā et illa continēte maior, et haec innumerabilis erat. porrō intuēti mihi ciuitas amplior apparebat, quā ut habitatorib. cōpleri pos- set: populus autē tā numerosus uidebā, ut aliquāne urbe cōtineri ualeret, dubitare cogerer. ita aequo haec inter se Marte cōtēdebāt. fortē autē eo tēpore magni numinis, quē Graeci, Serapim Aegyptij, Latini Iouē uocāt, festi dies celebrabātur, flāmaeq; passim relucebant, idq; nō uulgari admiratione di- gnum animaduerti: uespera enim cū aduentasset, ac iā sol occidisset, nox tñ nōdū erat, sed alius minu-

tas quasdam in partes diuisus sol exoriebatur. tunc urbem illam cum caelo etiam pulchritudine cõtedere iudicauit. Milichium quinetiam Iouem, caelestemque illius templum uidi: cuius magnum numen cum uenerati essemus, precatiq; ut nostrorum tandem infortuniorum finis fieret, conductam a Menelao domum ingressi fuimus. sed precibus nostris Deus ille nequaquam annuisse usus est: aliud enim discrimen restabat, in quo fortuna nos adhuc exerceret. Nam Charca Leucippen multo antea clam amabat, medicamentiq; indicium fecerat, simul ut se in familiaritatem nostram ea occasione arrepta insinuaret, simul ut puellam sibi ipsi seruaret. Qua cum potiri difficile admodum esse intelligeret, ad parandas insidias animum adiecit. itaq; praedonibus aliquot sui similibus collectis (rerum enim maritimarum non imperitus fuerat) quid ab ijs fieri uelit, docet: mox natalem diem suum agere simulans, nos ad Phariũ uisendam inuitat. Igitur domo egressis nobis sinistrum in uia omen euenit. hirundinem insequens accipiter, Leucippes caput ala percussit. Quare perturbatus, caelumq; suspiciens, Quid hoc, inquam, portentum est Iupiter quod nobis monstras? quin potius si auis haec uerè tua est, aliud nobis manifestius augurium ostendis? neq; conuertens (forte enim prope pictoris officinam constitramus) collocatam animaduerti tabellam, quae Prognos infortunum,

h s Terei

Tereus uiolentiam, linguæ abscissionem, integrâ deniq; fabulæ totius explicationem continebat. In ea enim peplū, Tereus, mensa, serua explicatū peplū tenens, & Philomela, quæ in eo picta erant digito indicans, cernebantur. Progne ad iudicium antuebat, torueq; intuebatur, ac picturæ propemodum irascebatur, quoniam quidem pictus illic Tereus reluctam em Philomelam obscenè contrectabat: quæ capillis euulsis, cingulo soluto, ueste discissa, seminudum pectus ostendebat: dexterâque oculis admota, Tereum uehementer incusabat. sinistra uerò lacere uestis parte mammas obtegere nituebatur. Mulierem Tereus totis ad se uiribus trahebat, arteq; complexabatur. atq; ita quidem pepli disposita erat pictura. In reliqua tabellæ parte mulieres in lance Tereo cœnæ reliquias, pueri scilicet caput atque manus offerebant, ridentes identidem, & trementes. Ille autem stricto in eas gladio insurgens, mensam brachio protrudere uidebatur: q̄ nec stabat, nec cadebat: cadētis tamē formā referebat. Tum Menelaus, Mibi quidem, inquit, à profectioe in Pharum abstinendum uidetur. duo enim aduersa nobis portenta, uolatum accipitris, & picturæ minas, cernis. Monent autem prodigiorum interpretes, ne fabulas contemnamus: sed ut, si quid acturis nobis eueniat, cum ijs quæ agenda suscepimus, conframus, si quid cum re uera simili-

similitudinis insit. Nónne obscæni amoris, impudentis adulterij, muliebrium infortuniorum, malorum denique omnium plenam hanc picturam uides? Ego quidem certè profectionem istam in aliud tempus distulerim. Sanè oratio hæc Menelai mihi non absurda uisa est. Chæream itaque ualere iussi: qui tristis admodum recessit: Cras ad me, inquit, proficisci uos uolo. Tunc ad me conuersa Leucippe, (fabellarum enim cupida mulieres sunt) Quin tu, inquit, mihi narras quid sibi pictura hæc, auésque istæ, et mulieres, cum uiro illo impudenti uelint? Tum ego, Quos nunc, inquam, aues esse cernis, homines quondam fuere: ac mulieres quidem, Progenes scilicet ac Philomelam (illarum enim nomina hæc sunt) sorores Athenis ortas fuisse, hanc que in hirundinem, illam in lusciniam mutatas: uirum autem, cui Tereo nomen fuit, genere Thracem, Progenes que maritum in upupam conuersum, tradunt. Barbarorum autem libidini, ut cõsentaneum est, mulier una satis non est, præsertim cum per contumeliam explendæ cupiditatis oblata sit occasio. Progenes igitur erga sororem pietas homini barbaro opportunitatem attulit, qua naturam suam secutus, in om. ù intemperantia sese effunderet. Hæc enim uirũ ad uisendã sororem misit: qui, cum Progenes maritus abiisset, Philomelæ amator

est reuersus, eamq; sibi inter redeundum alteram Prognen fecit. Quod cum resciri nollet, hanc uiolati pudoris mercedem persoluit, linguam enim puellæ amputauit: quanquam nihilo plus effecit. mutū enim indicē Philomela excogitauit, remq; omnē, sicuti gesta fuerat, in peplo filis intexuit: manuq; linguam imitante, quæ passa esset, quando auribus immittere non poterat, ob oculos posuit. Progne uim sorori illatam ex pepli pictura cognouit: pœnamq; opinione omni maiorem de uiro sumere aggressa est. Cumq; ira duplici mulieres duæ arderent, conspiratione facta, obreftationeq; contumeliæ coniuncta cœnam Philomelæ nuptijs longè de testabiliorem fecerunt. Filium enim patri apposuerunt: cuius ante iram Progne mater fuerat: sed tūc partus molestiam obliuioni tradiderat: ita obreftationis furor uteri doloribus longè potētior est. quanquam autem hoc illis molestum erat, tamen cum eum, qui maritalis tori leges uiolauerat, ulcisci se uiderent, huiusmodi molestiam cum uindictæ uoluptate compensant. Posteaquam Tereus furiali mensæ accumbens epulatus est, mulieres in lance nati reliquias ridentes pariter ac trepidantes protulerunt. ex quibus natum à se absumptum intelligēs, lachrymas profudit. dein furore percitus, educto gladio in utranq; irruit. at illas in aues repente mutatas aer suscepit: quibus cum Tereus

quod;

quoq; sublatus est. Facti autem illius imaginem omnes seruant. Luscinia enim fugit adhuc, upupa uerò insequitur, ut post mutationem odium quoque seruatum uideatur. Atq; hoc quidem pacto tunc insidias uitauimus, nihil quicquam lucrati, præterquam quòd in eas illo die non incidimus. Affuit enim postridie mane Chærea. nosq; uerecundia per moti recusare amplius ausi non sumus. Quam ob rem conscensa nauis ad Pharum deuenimus, uno excepto Menelao, qui, cum se non admodum ex sententia ualere diceret, domi remāsit. Chærea igitur nos primum in Turrim duxit: substructionemq; immam, miram illam quidem, et quodammodo incredibilem ostendit. Mons erat medio in mari situs, nebulas penè contingens: cuius sub radicibus aqua conspiciebatur, ita ut suspensæ mari imminere uideretur. in turri summo in monte ædificata ignis elucet, qui quasi gubernator alius nauigantes noctu dirigat. Hæc cum uidissemus, in domum, quæ in extrema insulæ parte ad mare posita erat, introducti fuimus: uixq; ad uesperauerat, cum Chærea uentrem purgare sibi opus esse causatus exiit: atque haud ita multo post, clamor quidam improuisus ante fores auditus est, repenteq; uiri multi, ac magni districtis gladiis irrumpentes, in puellam unà omnes impetum fecerunt. Ipse autem Leucippen meam abduci uidens, animoq; iniquissimo id ferens,

ferens, medios in gladios me conieci, atq; in femore uulnus accepi graue adeò, ut curuato poplite conciderim, sanguine totus confusus, illi, ue in creta puella nauiculae imposita impune abierint. Ceterum clamore, concursuque facto, ut in piratarum aduentu fieri consuevit, insula praefectus accurrit. Erat is mihi, quòd ipso imperatore stipendia meruissem, non ignotus. Ostendi itaque uulnus, praedonesque ut insequeretur, obtestatus sum. ille nauigium ex ijs quae multa in ciuitatis portu stationem habebant, conscendens, cum ea, quae tum fortè aderat, manu fugientes insecutus est. Quin ipse quoq; ita ut eram obligato uulnere in nauem deferri me iussi. Piratae simul atque nos appropinquantes iam, ac ad pugnandum paratos conspexere, puellam manibus ad tergum reuinctis in prora statuerunt, unusq; ex eis magna uoce clamans: EN PRAEMIA, QVAE PETITIS, miserae illi caput abscidit: eoq; in nauis occultato, cadaueris reliquum in mare deiecit. Quod conspiciatus ipse, neq; lachrymis, neq; clamori peperci immo post illud in mare praecipitem me dare uolui. Verum cum me, qui aderant, cominuissent, nauem ut inhiberent, eorumque aliquis in mare desiliret, rogauis, si quo pacto puellae corpus humanum recipere possent. atque praefectus paruit, reuigensque inhibere iussit. Tum nauarum duo è

nauis

naue delapsi, collectum retulerunt cadauer. Piratae interea ualidius multo fugæ incumbabant: quibus cum rursus appropinquauissemus, aliã illi r. et tem conspicati, agnitisque qui ea uehebantur (erant autem purpuræ collectores piraticam facientes) ab ijs auxilium implorarunt. Quam ob rem præfectus duas iam naueis conuenisse uidens, extimuit, puppimq; conuerti iussit: quandoquidẽ illi fuga repressa iam nos ad pugnam prouocabant. Postea quã ad littus reuersi, et è nauigio egressi sumus, ego mortuæ truncũ amplexus, ita misere lamentari cœpi: Nunc quidem certè mihi unam atq; alteram Leucippe mortẽ obijsti, terra scilicet atq; mari diuisam: quanq̃ enim hasce corporis tui reliqas habeo, te tamẽ amisi: neq; enim q̃ tui pars terræ tradita est, ei par est quam retinuit mare: nam minor tui pars sub maioris imagine mihi relicta est, contra uerò sub minoris, integram te mare possidet. sed quoniã os mihi tuum suauari fortuna eripuit, quod certè licet, iugulũ exosculabor. Hæc mecum questus, cadauer sepulturæ mandauit, deinde Alexandriam reuersus sum: ubi curatione uulneri licet inuitè adhibita, summo in cruciatu, Merelao me cõsolante, uitã egi. tandẽ transactis mihi mensib. sex doloris magnitudo diminui cœpit. Mœroris enim medicina tempus est, animiq; uulnera emollit (solippe hilaritatis plenus est) et ægrimo: uia tametsi modum

modum superat, non tamen, nisi quatenus mens aestuat, fruet: ac si temporis amœnitate deliniatur, refrigerescit. Ceterum cum me ad forum aliquando conferrem, superueniens mihi à tergo quidam repente manu comprehensum ad se conuertit, taciteque amplexus & dissuauatus est. Ego quis ille esset, initio non cognoui, sed obstupescit oscula & salutationes, non aliter quidem, quam si scopus aliquis essem, ad quem eae dirigerentur excepi. ac non multo post eius faciem contemplatus, & præ gaudio uocem tollens (erat enim Clinia) hominem complector, paresque amplexus reddo: ac mecum unam domum perduco. Vbi ille mihi quo pacto naufragio ereptus fuerat, ego illi contra, quae Leucippæ acciderant, singula commemorauit. Atque ita quidem ille fracta, inquit, naui, ad alterum protinus cornu me contuli: extremitatemque illius uiris iam plenam iniectis manibus uix apprehendens, suspensus detineri conabar. Nobis autem aliquantisper undarum ui agitatae fluctus ab altera parte lignum, cui haerebam, scopulo aquis coniecto illisit: illi sum aquae impetus iterum, machine instar, reiecit, meque perinde ac funda iactatum excussit. quam ob rem diei reliquum natando, spe omni salutis penitus amissa, transegi. tandem fessus, fortunaeque arbitrio totum me permittens, nauem quandam ad me uenientem conprehxi, ad illamque, quatenus concessum erat, ma-

num tendēs auxiliū nutu rogauī. Qui in ea erant, siue quòd uicem meam dolerent, siue quòd ita uentis agerentur, ad me proram direxerunt: eorumq; unus rudentem naue interim præterlabente, demisit. quem cum apprehendissem, illi ex ipsis me mortis faucibus eripuerunt. porrò nauis illa Sidonem ferebatur, ac nōnulli, quibus notus erā, mihi curatio nem adhibuerunt. Biduū autem nauigantes ad urbem aduecti sumus. ibi tum ego Sidonios, qui ea nauē uehebantur, Xenedamam scilicet mercatorem, eius'que socerum Theophilum, rogauī, ne Tyriorum alicui, si quem fortè obuiam habuissent, naufragio liberatum me nunciarent, ut ne me tecum iter suscepisse intelligerent. fieri enim posse putabam, ut eos latērem, si quidem hoc illi elām haberent, præsertim quòd quinque tantū dies effluxissent, quibus nusquam apparueram. Nam & domesticis meis (ut scis) rogantibus me rursurum, decemque integros dies absurum esse responderam: atque hanc apud omneis famam de me inualisse comperi. Sed & pater tuus non, nisi biduo post, è Palæstina redijt, missasq; à Leucippe patre literas inuenit, altero à discessu nostro die allatas, per quas ille tibi filiā spondebat. quibus lectis, ac fuga nostra cognita, uehementer animo commotus est, tum quòd te promissum per epistolam lucrum amittere uideret, tum quòd tam breuē

eum in locū res à fortuna deductæ essent, quorū nihil euenisset, si literæ citius allatæ fuissent. Quin etiā puellæ matrē, ut rem dissimularēt, obtestatus est: futurū existimās, ut uos fortè inuenirent. neq; uerò censebat è re esse, ut infortunium huiusmodi Sostrato innotesceret, illud sibi persuasum habens, uos, quoquo tandē abiissetis, futuras inter uos nuptias intellecturos, rediturosq; fugæ causam nō amplius palàm facere ueritos. nūc ille quàm diligētissime in id incumbit, ut quonam profugeritis scire possit. Nam etiam superioribus proximis diebus ex Aegypto reuersus est Tyrius Diophantes, teq; hic uidisse patri tuo significauit. quam rem ego simulatq; intellexi, nulla planè interiecta mora huc adnauigauit: diesq; hic octauus est, ex quo te querens urbem istam perlustro. quam ob rem de patre tuo iamiam affuturo, quid agas, etiam atq; etiam uide. Quæ cum Clinia dixisset, nihil aliud quàm fortune inconstantiam defleui, Me miserum, in-quiens, hoc ne tempore Sostratus Leucippen mihi spondet? nunc ne mihi medio ex bello uxor datur? næ ille dierum rationem diligenter subduxit: qui non nisi post abitum nostrum nuptias fieri uoluit: ò felicitates intempestinas, ò me ante unum illum diem beatum: nunc Leucippen mortuam spondent: nunc cum mihi lugendum est, Hymenæum canere parant. Hæc mihi, qualem fortuna spon-

sam

sam præbet. cuius ne mortuæ quidem integrum
 cadaver mihi concessum fuit. Tum Clinia, Mini-
 me, inquit, nunc est conquerendi tempus: conside-
 randum potius, præstet ne in patriam redire, an
 partem hic opperiri. Neutrum, inquam, placet.
 Nam qua facie illū intuear, cuius domo tā turpiter
 fugi? cuiusq; fratris depositum abiuravi? mihi certè
 aliud nihil superest, nisi ut hinc prius abeā, quàm
 ille adsit. hæc dum inter nos pertractaremur, Me-
 nelaus & Satyrus ad nos ingressi sunt: Satyrusq;
 simulac ambo Cliniam amplexi, & de tota re à
 nobis certiores facti fuerunt, ad me cōuersus, Haud
 contemnenda, Hercule, inquit, occasio nunc tibi se-
 se offert: qua res tuas in tuto facile colloces, ani-
 mique tui amore deflagrantis, unā miserearis:
 nec uerò clām te Clinia id habendum est. Per-
 magnam huic felicitatem Venus ostendit: sed
 quam ipse nihili faciendam putet: atque adeò ut
 scias, mulierem Ephesiam eius amore flagrantem
 ad insaniam usque compulit, forma bona sanè, &
 quam, cum uideas, deæ alicui similem iudices, Me-
 liten eam uocant, diuitijs affluentem, atque æ-
 tate nondum satis matura. Quæ cum uirum iam-
 pridem naufragio amiserit, hunc sibi dominum,
 non enim maritum dicam, præoptat, eique se, &
 fortunas omnes suas dedit. Quid, quòd eius e-
 tiam causa duos hic menseis consumpsit,

hominē, ut se sequeretur, obtestans? hic uerò eam despicit. neq; id quam ob rem faciat, sciri potest, nisi fortè Leucippen sibi à mortuis excitatum iri sperat. Tum Clinia, Rectè, inquit, Satyrus loqui mihi uidetur. Quid enim cunctatione opus sit, ubi pulchritudo, diuitiæ, amor tibi sese offerant? ex quibus ad uoluptates perfruendas, ad usus uitæ necessarios, atque ad existimationem tibi parandam, abundè omnia suppetant. illud autem in postremis reputandū non est, superbos dijs inuisos esse. Ego Satyro fidem habendam censeo, teque deorum uoluntati, ut permittas, suadeo. Tum ego suspirans, Agedum, inquam, duc me quò lubet, siquidem ita Clinia quoque uidetur. tantum ne muliercula hæc molesta mihi sit, rem antè perfici postulans, quàm Ephesum peruenerimus. iurauit enim nemini me unquam hic mei copiam facturum, ubi Leucippen amisi. Quibus auditis, Satyrus euestigio ad Meliten euangelia ferens cucurrit: atque haud ita multo post reuersus ea re cognita præ nimia uoluptate exanimatam penè cecidisse retulit: meq; ad illam eo ipso die coenatum ire oportere, ut nuptiarum initium faceremus. Ita que uiam ingressus, ad mulierem me contuli: quæ simul ac me conspexit, obuiam progressa, complexu, innumerisq; dissuasiuationibus accepit. Nec erat sanè illa non formosa. Nam & aspectus

miram

miram quandam, ac propemodum Veneri conuenientem præ se ferebat dignitatem: & color in vultu is erat, ut non quidem fuco illitum, sed sanguine ac lacte diffusum diceres. capillus ipse densus, auróque non absimilis pendebat: itaq; non in suauiter illam contemplari mihi uidebar. Interea mensis splendidissimis exstructis, cœnaturi accubimus. Melite uerò tametsi ex ijs quæ apposita fuerant, nonnunquam sibi aliquid assumeret, tamen nihil prorsus comedebat: sed me unū tantūmodo intemis oculis obseruabat. AMANTIBVS enim nihil æquè suaue est atque amatam rem intueri. animam enim totam occupans amor ipsis etiam alimentis aditum obstruit. uoluptas autem, quæ in uidendo percipitur, per oculos illapsa menti infidet, reiq; uisæ imaginem secum raptā animi speculo continenter imprimit, atq; affingit: pulchritudinisq; fluxio ipsa per occultos radios in amantis pectus dimanans, amatæ rei formam insculpit. Illud igitur cum animaduertissem, Quid causæ, inquam, est, quamobrem te nihil eorum quæ imperasti, edentem cerno? næ tu pictis conuiujs mihi similis uideris. Tum illa, Quodnā mihi lautius, inquit, obsonium, quod uinum preciosius tuo esse aspectu posse putas? protinusq; his dictis me iam non sine uoluptate oscula admittente dissuauitata est. dein retrocedens, Tu meum, inquit, oblectamentum

es. actum quidem hoc modo res habuit. postea uero quam nox aduentauit, mulier secum me nocta illa retinere conata est. Sed cum eadē serē, quae Sityro dixeram, repetendo assentiri nollem, quamquam aegrē, ac difficiliter, dimissus sum tamen ac ea lege, ut postridie in Isidis conueniremus: ibique teste Dea, tota de re, inter nos quid futurum esset, constabiliremus. affuimus itaque Menelao etiam, Cliniāque me comitantibus: iurauimusque, ego quidem, perquam sancte me illam amaturum: illa uero, me sibi coniugem ascituram, rerumque suarum omnium dominum habituram. quae quidem ita inter nos firmata sunt, ut non antequam promissa fierent, quam Ephesum applicuissimus. illic enim uti antea testatus fueram, Meliten Leucippae cedere uolebam. Deinceps mensae conquistissimis ex cibis cumulatā accumbentes coenauimus: coenaeque illi nuptiale nihil, nisi nomen, fuit: nam reliqua in aliud tempus differre pacti eramus. Porro autem mihi nunc etiam risu dignum nescio quid à Melite inter coenandum dictum fuisse, in mentem uenit. Nam simul ac nuptijs, qui aderant, bene precati sunt, Melite clam mihi annuens, Ego, inquit, noui quiddam sola passa sum. Ut enim ijs quorum cadauera humana nusquam reperiuntur, in anes tumuli extrui solent: sic inanes mihi nuptias paratas esse animaduerto: atque

hoc

hoc quidem pacto mulier callidè iocabatur. Postridè uenio secundo inuitati Alexandria solui-
 mus: Menelaus'que ad littus nos usque secutus, &
 data acceptaque salute prosperam nobis naviga-
 tionem precatus, discessit, adolescens probus sa-
 nè, ac penè diuinus: qui, cum lachrymarum ple-
 nus recederet, nobis omnibus pariter lachymas
 excusit. Clinia me deserere indignum ratus, E-
 phesum unà mecum proficisci uoluit, ut ibi tanti-
 sper moraretur, dum res meas in tuto esse prospice-
 ret. Sed cum iam prospero cursu nauis nostra fer-
 retur, noxq; appropinquasset, ac uix cubiculum,
 quod utrique nostrum commune in nauì adorna-
 tum fuerat, dormitum intrauissemus, Melite me
 complexa suauari, nuptias'que repetere cœpit,
 Nunc quidè certè, inquiens, extra Leuci' pes fincis
 egressi sumus: ac pactos iam terminos tenemus: hæc
 præstituta dies est. Quid nunc, donec Ephesum per-
 uenerimus, differre oportet? an nescis dubios maris
 euentus, infidasq; uentorum mutationes esse? uror,
 mihi crede Clitophon, uror: atq; uinã ardoris ma-
 gnitudinem palàm facere liceret: utinã ea in me,
 quæ in amoris igne, uis esset, ut complexuum meo-
 rum contactu flammam in te immittere ualerẽ. Sed
 meus hic ignis diuersam quandam ab alijs uim sor-
 titus est. Nam cum inter amantium complexus ue-
 hementissime alij feruere soleant, meus hic nobis

mutuo in complexu iacentibus parcit, ò ignem arcanum, ò ignem in abdito relucens, ò ignem suas ipsius leges transgredi nolentem. at nos ò charissime Clitophon, cur non tandem Veneris sacris inuitamur? Tum ego, Ne me, inquam, mortuorum iusta interuertere adigas: neque enim miseræ illius puellæ fineis præteruictos nos esse dicendum est, nisi cum alias tenuerimus terras. an non eam in mari uitam reliquisse audiisti? Leucippes sepulchrum est maris amplitudo hæc, per quam ferimur. Quid uerò scis? an non fieri posse putas, ut circum nauim hanc simulachrum illius erret? ANIMAS enim eorum, qui in aquis pereunt, non omnino quidem ad infera descendere, sed propter aquas circumferri aiunt. Ac fortasse nobis hic complicatis imminet. Cæterum idoneus ne tibi ad nuptias conficiendas locus hic uidetur? rectè ne tu illas inter fluctus, marisque iactationes fieri arbitraris? an tu ab instabili nuptias nostras toro auspiciari nos debere censes? Tum Melite, Scitè mecastor, inquit, argutaris: ueruntamen locum ego quemlibet pro thalamo amantibus esse arbitror. Amori enim Deo nullus præclusus locus est. quinetiã arcanis eius familiarissimã sedē esse mare accepimus. quid quæ maris Venus est filia, ut nõ ingratam nuptiarum deærem facturos nos existimem, si matri eius hoc honoris habu-

habuerimus, ut quæ ad perficiendas nuptias restant, hic consummemus. nam & iugū, & quæ circum antennam posita uincula sunt, nuptiarū præsentia mihi omnino signa uidemur esse. an non optimum ô here auspiciū putandum est, sub iugothalamum inire, rudentibus inter se colligatis, maloq; iuxta erecto? argumento est id quidem nuptias à fortuna nostras gubernari. Ecce autem & Neptunus (is Amphitritem in mari uxorē duxit) & Nereidum chori nos comitabuntur, ipsaq; uentorum tam suauiter circa rudentes obstrepentium murmura hymenæum canere mihi uidentur. An non tu quoq; uelūm istud, quasi prægnantem uterum, intumescere cernis? quod ego sanè boni omnis loco mihi duco, hinc futurum coniectans ut iam pater futurus sis. Itaq; cū illam ad id tam propensam uiderem, Philosophemur, inquam, ô mulier, tamisper dum terram attingamus. illud autem tibi ego per mare ipsum, & per nauigationis huius euentum iuro, non alio me, quàm te, desiderio teneri: sed sunt suæ ipsius maris leges: de nautis enim per sæpe audiui, nauicis à uenerereis congressibus puras esse oportere, siue quòd sacræ sint. siue quòd minimè deceat inter ea quæ mari semper impendent pericula quenquam lasciuius oblectari. ne igitur mari maculam hanc inuramus, neu nuptijs terrorem immisceamus, aut, quo minus harum no-

bis solidum gaudiū sit, nosmet in causa simus. Quæ
 cū dixissem, osculis identidē sublādies, mulierē in
 meā sententiā pertraxi: atq; ita, qd' noctis reliquū
 erat, somno dedimus. Quinto aut post, q̄ discessera
 mus, die Ephesum nauim appulimus: ubi Melites
 domū amplā, et earū quæ illa in urbe essent, facile
 primā, seruatorū præterea numerū nō exiguū, aliā
 postremō supelletilē sanē q̄ lauiſsimam cōperi.
 Mulier interea dū cœnæ, quam splendidissimā im
 perauerat, tempus aduentaret, unā secū me rus ab
 urbe nō amplius passus D. distans pergere uoluit:
 quo simul ac curru uecti sumus, arborūq; in quin
 cuncē directarū ordines perābulare cæpimus: eue
 stigio mulier quædā grauiorib. catenis uincta, ligo
 nē gestās, capillo detōso, corpore squalido, amictu
 laccro atq; discincto ad genua nobis prostrata, Mi
 serere, inquit, mei ô hera, mulieris mulier, & libe
 ræ quidem olim, ut uerè affirmare possum, seruæ
 autem nunc, sicuti fortunæ iusum est. Vocemq; hic
 repressit. Tum Melite, Surge, inquit, mulier, &
 quæ sis, & cuius, quis' ue has tibi catenas iniecit, e
 loquere. aspectus enim tuus, etiamsi aduersa fortu
 na premaris, nobilitatem tuam prædicat. Tum il
 la, Familiæ, inquit, tuæ procurator, quòd impuris
 eius cupiditatib. obtemperare nolui. genere Theſ
 sala sum, Lacæne mihi est nomen. hanc ego tibi for
 tunā meam supplex cōmendo. tu ex ijs me miserijs
 quib. oppressam uides, eripe, fidēq; mihi tamiſper

habe, dum tibi sestertiū nummum duo millia, tanti enim me à piratis Sosthenes emit, dissoluam. quæ mihi crede, quàm ocysimè repræsentabo. Sin minus, tibi seruire pergam. Cæterū quàm me ille fœdè excruciatam habuerit, uide: protinusq; diducta ueste terga ostendit miserum in modum conscribita. Quæ cum audiuissemus, ego quidem stupore oppressus sum, Leucippes enim similitudinem quandam habere mihi uisa est. Melite uerò, Bono, inquit, animo esto. ab ijs enim malis te liberabo, domumq; gratis remittam. mox Sosthenem uocari, eamq; è uinculis eximi iussit. Sanè aut perterritus Sosthenes aff. i. statim: cui Melite quādo, inqt. scelestū caput è uiliorib. etiā famulis nostris aliquē tā inaniter à nobis acceptū uidisti? sed quænam hæc fit, age fallacij; omisiss, effare actutum. Nihil aliud hercule, inqt ille, ô hera scio, præter q; q; mercator (Callisihenes ei nomē erat) eā mihi uēdidit, à piratis emptā affirmans, esse aut liberā, Lacænāq; appellari aiebat. Melite hominē ab administratione, cui præerat, abdicauit, mulierē ancillis cōmendauit. lotāq; ac mūda palla indutā in urbē duci iussit. Deinceps nōnullis ad agrorū rationē ptinentibus, quorū gratia illò se cōtulerat, imperatis, pilētō ad urbē reuersi sumus, cœnaturi q; accubuimus. Ibi tū Satyrus, uultu nescio quid serium admodum subindicante clam mihi, ut exurgerem, significauit. Quam ob rem purgandæ alui gratia secedere mō

simulans, exiui. Satyrusq; nullis omnino prolatis uerbis, epistolam mihi reddidit: qua resignata, protinus, antequam legere inciperem, animo consternatus sum: Leucippes enim erant manu exaratae hoc exemplo litera.

LEVCIPPE CLITOPHONTI

hero S.

Herum te à me appellari nō est sanè quòd admirere: quo enim alio te nomine uocē, qui heræ meæ maritus factus sis? quanquam autem quæcunq; tua causa pertuli, minimè ignoras, cōmonefaciendum te tamen in præsentiā pernecessarium duxi. tua causa matrē reliqui, errationēq; mihi elegi. tua causa naufragiū feci, moxq; in piratarum manus deueni. tua causa hostia & expiatio facta sum, aliamq; iterum mortem oppetij. tua causa ueniui, ferreisq; cathenis fui constricta, ligonem gestaui, terram effodi, uapulau: ut tu scilicet alterius mulieris coniunx, ego alterius uiri uxor essem? at hoc dij prohibeant. Ego quidem certè hasce omnes grumnas forti animo sustinui. tu uerò illæsus, uerberumq; immunis, nouis te nuptijs oblectas. Verùm si mihi ullam proijs incōmodis, quæ tua causa pertuli, gratiā habendam censes, uxorem tuam obtestare, ut me, sicuti pollicita est, missam faciat, eiq; drachma.

chmarum duo milia, quæ pro me Sosthenes exoluit, sponde: ac quoniam Byzantio nõ longè absumus, curaturam me quamprimum, in te recipe. aut si fidem mihi non habes, omnium tua causa perpefforum gratiam hac ipsa re à te mihi abundè relatam esse arbitrare. Vale, harumq; tibi nuptiarũ felicitatem diuturnã habe. ipsa tibi hæc uirgo adhuc scribo.

Hæc cum legerem, uarias in parteis animo distrahebar: amore incendebar, expallescebam, mirabar interdum, interdum fidem literis nullam habebam: ita metu gaudioq; conflictabar. tandem Satyro inquam, Mihine hanc ab inferis epistolã reddis? aut quid sibi hæc uolunt? reuixitne iterum Leucippe? Maximè, inquit Satyrus: atq; illa est, quam in agro ruri uidisti, sed eam sola aded capillorum commutauit abscissio, uix ut à quoquam dignosci queat. Quid tu igitur tot mihi bonorum, inquam ego, auctor meas tantum nunc aureis oblectas, neque ob oculos felicitatem meam ponis? Tace sis, inquit Satyrus: remq; dissimula, ne prius nos omneis perdas, quàm de tota re securius aliquod à nobis consilium ineatur. Mulierem hanc uides ciuitatis huius primariam, tuiq; amore insanientem: nos autem media intra retia, omni ope destitutos uersari. Ne queo, inquam ego: totum enim per uenas uoluptas in corpus diffunditur. quid, quod etiam me

cū p̄ literas expostulat? lecta q̄; iterū epistola hūc
ferè in modū absenti illi, quasi adesset, singulatim
respondi. iusta loqueris iucundissim a Leuc. p̄: ue
rū tu quidem causa mea, quæ scribis, omnia pertu
listi: uerè ip̄: e tibi malerū omniū auctor sui. cum q̄;
ad eam literarū partē, quæ contumelias et uerbe
ra à Sosthene inflista continebat, ita collachryma
ui, ut si eis interfuissem. Cogitatio enim mētis aciē
ad ea quæ literis significantur, cōuertens, quæ le
guntur animo representat, nō aliter q̄ si res oculis
essent subiectæ. Illa uerò quib. mihi nuptias obijcie
bat, rubore me pfuderunt ita, ut si manifestò in a
dulterio deprehēsus fuisset, ad eò me literarū etiā
ipsarū uerecūdia cōmouerat. ac tū ad Satyrū con
uersus, Hei mihi, qua excusatione, inquam, Satyre
utar? manifestò nūc quidē certè teneimur. Leucip
pe nos cognouit: at q̄; uinā ne o i etiā prosequi
ceperit. Sed iā quomodo incolumis euaserit, aut cui
ius esset cadauer illud, quod à nobis sepultura affe
ctū fuit, puellim scire. tū Satyrus, Puella rē tibi om
nem, inq̄t, per ociū explicabit. nūc te rescribere, il
lam q̄; placare opus est. ego enim hanc te contra q̄
tibi in animo erat, duxisse iureiurādo affirmavi. e
tiāne igitur, inquā, me illā duxisse narraſti? recta tu
quidē pdidisti me: nuptiarū enim ciuitas uniuersa
adhuc ignara est. Quinimo Deū Herculē, meāq̄;
præsentē fortunā testor, nullas mihi dū factas esse
nuptias.

nuptiis. Tū Satyrus, Ludis me, inquit, bone uir, quasi sim! cū ea cubare te manifestum nō sit. Atqui fide maiora, inquam, loqui me intelligo: sed haecenus tū ex sentētia sua mei nondū Melite potita est. Verū quid scripturus sim, doce. hic enim euētus me uehementer cōmouit, atq; adeò, ut quid agā, prorsus ignorē. Ego te, inquit Satyrus, nō sum sapientior. tu modò initiū scribēti fac: amor cætera dictabit. id autem ut quam primum fiat, etiā atq; etiam cura. Tum ego literas conscripsi hoc exemplo.

CLITOPHON LEVCIPPAE S.

Hera mea Leucippe salue. Me quidē una eadem res beatum ac miserum efficit: præsens eī præsens te, sed tamen ex literis quasi absentem cerno. Cæterū si rebus ijs ommissis, omnium ueritatem inspicere uolueris, nullo interim de me factō præiudicio, uirginitatem profectō meam, si qua uirorū est uirginitas, exemplum tuæ secutam esse intelliges. Sin autem indicta me causa odisse iam cœpisti, sententiam ut mutes, maximopere te rogo. Polliceor enim (ita me Dī tui seruatores ament) futurum, ut iamiam me nulla in culpa esse, haud dubiè cognoscas. Vale, teque mihi ue propitiā esse intelligam, cura.

Cōscriptis, obsignatisq; literis Satyro pferendas eas trado: atq; ut nequicquā contrā ac deceat,
de

de me loquatur, obtestor. Voluptatis deinde ac
 mœroris plenus cœnatum reuertor. ueniebat enim
 mihi in mentem non permissuram Meliten, ut ea
 nocte abirem, propterea quòd nuptiæ inter nos
 haud dum perfectæ fuerant. neq; tum fieri pote-
 rat, ut ipse Leucippe adinuenta, mulierem aliam
 uel intuerer. quam ob rem uultum ita componere
 conatus sum, ut ne animo commutato esse iudica-
 rer. uerùm cum id à me frustra tentaretur, ingres-
 sus frigore cohorrere me simulauì. Melitè tametsi
 intelligeret à me causam quæri, quam ob rem pro-
 missa non facerem: conuincere me tamen palàm ne
 quibat. Incœnatus itaq; ut cubitum irem, surrexì
 mulierq; ijsdem uestigijs media in cœna mensa re-
 licta, me consecuta est. ipse cubiculum ingressus,
 morbum etiam inualuisse præ me ferebam: illa me
 obtestans, Quã, inquit, ob causam id agis? quẽ sper-
 nendi finem facturus es? nos quidẽ cerè maritimis
 è fluctibus euasimus, aq; Ephesum, qui nup: ijs con-
 stitutus est locus, peruenimus. ecquem adhuc diem
 expectamus? quandiu eorum, qui aliquo in sacra-
 rio cubant, morem imitabimur? Largam tu quidem
 aquæ mihi copiam offers: uerùm, ne hauriam, ue-
 ritas Tantòæ tempore ut propter fluuium sedeam,
 sitimq; explere non possim? Næ ego Tantali men-
 se haud dissimilem torum sortita sum. Quæ cum
 dixisset, fletus meum in pectus miserandum in mo-
 dum

dum caput demisit, atq; adeò, ut ipse quoq; uehementer conturbatus sim: neq; quid facerem scirem, quoniam iustè conqueri mihi uidebatur. attamen ita respondi: Patrios equidē deos testor, ô charissima Melite, me id enixè agere, tuæ ut morem geram uoluntati: sed quid me malè habeat, nescio. repente enim in morbum incidi. scis autem tu incommoda ualetudine operam Veneri frustra dari. atq; inter loquendum manantes lachrymis oculos eius deteresi, grauisimumq; iusiurandum iuravi, non multo post, quæ uoluisset, me facturū esse. Hoc pacto incensum mulieris animum, quanquam non sine multo labore, placavi. Postera die Melite accersitis ijs, quibus Leucippen cōmendauerat, ancillis, eius ne opera rectè uterentur, interrogauit: à quibus cum responsum accepisset, ab ea nihil eorum quæ oporteret, prætermisum fuisse, illā ad se duci iussit. Quæ postea quā affuit, Quāta erga te, inquit, humanitate usa sim, tibi commemorare, sciēti præsertim superuacaneū puto. tamē à te peto, ut ijs in rebus, quas in tua potestate sitas esse non ignoro, parem mihi gratiā referas. Audio Thessalas uestras, quos ament, ita cantionibus, ue neficijsq; percellere, ut ad aliā mulierē nullo animi pacto adijcere queant: quinimo sui desiderio ita inflammare, ut illas omnia sibi esse arbitrentur. hac in re mihi à te, siquidem Thessala

es, opem ferri uelim. Adolefcens, quem heri mecum gradientem uidifti, maritum ais tuum? inquit tum callida Leucippe. Sic enim de familiari quodam didicerat: Quem maritum? inquit Melice. mihi quidem certè nihil amplius cū illo rei eft. q̄ cum lapide aliquo: fed mihi Leucippe quædam mortua præponitur (hoc enim nomine illā uocat) cuius neque edens, neq; bibens, neq; uerò etiā dormiens obliuifci potest: fed neq; huius unq̄ fecit, q̄ ego Alexandriæ illius caufa menseis IIII morata ſum, rogans, obteftans, pollicens, nihil præterea rerum, quibus allici poſſet, prætermittens: fed tanquā ferrum, ftipes ue, aut huiusmodi quiddam aliud ſenſu carens, preces meas nō curat: uixq; tempori parer, id unum propè concedens, ut uidendo tantum ſe fruar. Teſtor autem Venerem ipſam, nocteis me quinque cum eo cubuiſſe, ſurrexiſſe que non aliter quàm ſi cum eunucho aliquo iacuiſſem: ut ſtatuum diligere me uidear, cui non niſi oculis, amato frui datum ſit. Itaq; quod tu heri mecum egifti, te mulierem mulier rogo, ut aliquid mihi contra ſuperbum iſtum auxiliij ſeras: quò iam penè fugientem mihi animam reddas. His cognitis, Leucippe incredibilem uoluptatē cepit, quòd Melitem à me ſpe ſua frustratam cognouiſſet: herbasq; ſe conquiſiturā, dum modò quærendi ſibi poteſtas fieret, inquiring, rus profecta eſt. negare autem noluiſſe

crediderim, quòd fidem sibi à Melite habitum non
 iri existimaret. hac spe sibi ostemata, Melite ani-
 mi curà remisit. iucundarū enim rerū expectatio,
 nedū presentia uoluptatē affert. At uerò ego ho-
 rum omnū ignarus animi pendebam: cogitabāq;
 qua ratione futura etiam nocte Meliten frustari,
 ac Leucippen conuenire possē. nec enim mihi a-
 liam ob causam elaborare uidebatur, ut rus se con-
 ferret, uesperiq; reuenteretur. Intera dum in Leu-
 cippes aburū currus adornaretur, uixq; cœnaturi
 ipsi accubissemus, tumultus ingēs, cœcursusq; repē-
 tinus iuxta ædiū partem illā, in qua uiri degebāt,
 ex auditus est: euestigioq; seruorū unus præcursus
 festinatione spiritū agrè ducens, introiuit, Thersan-
 drūq; uiuere atq; adesse nunciauit. erat is Melites
 cōiux, quē naufragio perisse putabāt. Atq; hæc à
 nōnullis illius domesticis, q̄ cū eo nauigauerāt, fra-
 cta naui semotis, eūq; diē obisse arbitrantib. fama
 dimanauerat. Vix aut seruus ea locutus fuerat, cū
 Thersander illū subsecutus, cœnaculū subitò intra-
 uit: accelerabat enim ut me, de quo sub ipsum sta-
 tim aduentū suū omnia cognouerat, deprehende-
 ret. Melite quanq̄ repentino casu turbata est, mari-
 tū tñ amplecti uoluit. sed eā ille magna ui repulit,
 in meq; oculos cōueriens, Hic'ne, inqt, adulter es?
 ptinusq; factō in me impetu, iracūdia exardēs, pla-
 gam maxillæ intulit: mox capillis abreptū, atq; ad

terram proiectum totum uerberibus confecit. ego,
 quasi seclusis sacris interesset, nō modò quis esset,
 aut quā ob rem me cæderet, nō rogavi, sed ne uer-
 bum quidem proferre ausus sum. Verūm id quod
 res erat mecū reputans, & si maximè contrā niti
 poteram, tñ id facere ueritus fui. tandem cum ille
 uerberando, ego ratiocinādo fessi essemus, surgēs:
 Quis tu, inquam es? cur me tam contumeliose cæ-
 dis? at ille, propterea quòd uocem misissem, iratior
 multo factus, manus iterū mihi iniicit, uinculaq;
 & compedes poposcit: quibus constrictum me in
 cubiculū quoddā cōiecit: interea factū est, ut Leu-
 cippes epistola, quam fortè tunicæ adalligatam
 mecum gestabam, imprudenti mihi exciderit, eāq;
 Melite clam suscepit, uerita ne qua ex suis esset
 ad me literis: sed non multo pòst, cum sola esset, to-
 ta dere, Leucippes nomine ineūto, certior facta,
 prorsus exanimata est: non tñ eam esse credidit, q̄
 quā ruri compereramus: propterea q̄ sublatā è ui-
 uis fuisse non semel audiuerat. Tandem uerò to-
 ta epistola perlecta, ueritateq; iam clarius cogni-
 ta, cum uerecundia atque ira, tum amore atque
 obtrectatione oppressa, uariis in partes distrahi
 cœpit. Nam & maritum uerebatur, & literis
 non poterat non irasci, sed iræ alioqui opponeba-
 tur amor, qui obtrectatione auxilium sibi afferen-
 te uictor tandē euasit. quā ob rem cum aduersperas-
 set,

set, ac primo illo ab impetu ad familiarē quendā suum Therfander se contulisset: Melite hominem, cui mei custodia credita fuerat, allocuta, ad me, clā alijs se: uis, è quorū numero duos ante cubiculi fores collocauerat, ingressa est: quem humi proiectū cum offendisset, propius accedens, eodē omnia momento proferre uolebat, ipso nihilominus uultu quæcunq; dictura erat, præ se ferente. igitur, ô me inquit, infelicem, meamq; in perniciem te primū conspicatam, quæ quod assequi non possim, tantopere appetam: ô penitus dementem, quæ mei contemptorem amore prosequar: quæ dolorib. excruciatam excrucianti misericordiam tribuam, totq; mihi contumeliarum auctorem desistere amare non possim. ô uiri & mulieris par aduersus me conspirans: quorū alter ludibrio me iandiu habet, altera herbas conquistum abijt. me ne igitur ab insensissimis hostibus opem quærere, hæctenus non intellexisse? hæc locuta Melite, Leucippes literas in me proiecit. Quibus agnitis, cohorrui statim, uultūq; tanquā magni alicuius flagitij reus, deieci: Illa uerò amplius etiā flere ac cōqueri perrexit: Heu me tot malis afflictā. tua ego causa maritum amisi, nec tamē te frui posthac mihi licebit: quinimo aspectu etiam tuo, quo uno tantum à te dignata sum, breui mihi carendum esse intelligo. Atque ad hæc mala illud etiam accedit. tua enim causa me cōiux

odio prosequitur, atq; adulterij ream facit: & eius qui sē, ex quo fructus ac uoluptatis nihil, infamiae aut plurimū ad me redundauit. Sanē alia mulieris ex turpitudine uoluptatē consequuntur: at mihi sola sine uoluptate turpitudine parta est. ō infidum, ō barbarū, ō pira is inmaniozem Clitophon t: m, te'ne mulierem tam impotenti tui amore deflagrantem, tam miserum in modum excruciarī, a quo animo ferre posse, cum amori tu quoque deseruias? neque te auinam Cupidinis iram timere? non faces eius, non arcana uereri? non lachrymis, quas oculi isti ubertim profuderunt, quibusque uel praedones ad misericordiam alliciuntur, commoueri? Quid, quōd animum tuum non modō non pellexerunt preces meae, ut semel saltem mihi morem gereres, sed ne ullum quidem idonei temporis opportunitas, aut mutuus complexus, aut aliud quidpiam apud te pondus habuerunt. Quinimo (quod omnium contumeliosissimum est) ē complexu meo, ex ipsis dissuauiationibus aequē discedis atq; alia mulier. at quid hoc est, nisi nuptiarum umbra? Tu quidem certē non cum effoeta aliqua, tuos uel amplexus auersante cubuisti: sed & cum adolescente, & cum amante, addiderit uerō aliquis etiam & cum formosa. Eunuche, euirate, pulchritudinis contemptor, nunc ego immortaleis deos precor, tuis ut desiderijs contraria omnia

omnia euenire uelint: quo in te quæ in me moliris,
 cuncta experiare. Hæc non sine lachrymis locuta
 Melite parumper conticuit. deinde ut me tacen-
 tem, atq; oculos humi defigentẽ animaduertit, ani-
 mo penitus cõmutato, rursus, Quæ hæcenus locu-
 ta sum, inquit, suauissime adolescẽs, ira & mœror
 suggestit: nunc ad dicendũ me amor impellit. Quĩ
 uerò potui non irasci, & conuicia in te ingerere,
 cum tota arderem, intimasq; corporis partes mi-
 ferrimum in modum ignis popularetur? ab saltẽm
 nunc mihi morem gere: Non ego dies multos, aut
 nuptias diurnas peto, quarum ipse misera me hæ-
 ctenus produxisti. Vnicus mihi satis erit eongres-
 sus, uel tantula ope mihi ad tanti morbi uim de-
 pellendam opus est. Agedum ignem hunc mi-
 hi aliquantum restingue: ac, Si quid in te aspe-
 rius antea locuta sum, ignosce, obsecro, gratissi-
 me adolescens. NON enim potest, qui infeli-
 citer amat, non insanire. Nec uerò me fu-
 git, quàm turpem causam agam: ueruntamen
 amoris arcana palàm facere haudquaquam pu-
 det. Memorem hominem, quoq; pacto affecta sim
 intelligemem, alloqui me scio. Alijs dei huius te-
 la ignota sunt. Solis enim amanti bus, præterea nul-
 lis, amantiũ uulnera innotescunt. Hæc mihi adhuc
 superest dies, qua ut promissa facias, obtestor.
 Ifidis tibi ueniat in mentem, neque quod in illius

templo iurasti, flocciferis. q. si, ut inter nos iure-
 iurando firmatum est, promissis stare uoluisses, non
 equidem Thersandros mille curauerim. Cæterum
 quoniam Leucippe inuenta nullo fieri pacto po-
 test, aliam ut ducas, per me quidem fac, ut lubet.
 mihi enim cedendum esse intelligo: iamq; amplius
 nihil, nisi quod me consequi posse arbitror, peto:
 quandoquidem mihi omnia bellum indicunt, ac
 mortui etiam ipsi ab inferis excitantur. ò mare, tu
 certè nauigantem seruasti, uerùm seruando maio-
 res in ærumnas coniecisti, duobus mortuis meam
 in perniciem aduectis, quasi non una Leucippe
 satis esset. Sed uiuat sanè illa, ne Clitophon
 in mœrore iaceat. Illud uerò quis ferat, im-
 pium Thersandrum nunc rediisse? me uidente ho-
 minem percussisse, miseram' que opis nihil ferre
 potuisse? Adhuc quidem, Dij boni, facies to-
 ta liuoribus fœdata conspicitur. Cæcus tum,
 puto, Thersander fuit. Sed te, ò here Clitophon
 (tu enim animæ imperium meæ solus obtines)
 id unum rogo, hodie saltem ut mihi te pri-
 mum & ultimum concedas. Parua hæc mo-
 ra multorum apud me dierum loco erit: sic ne-
 que tu Leucippen amiseris: neque illa uel falsam
 mortem obierit. Ne meum amorem neglex-
 ris: cuius causa cum alia commoda plurima,
 tum

tum Leucippen ipsam es consecutus. nisi enim ego te amassem, hucq; produxisssem, moruam utiq; Leucippen adhuc arbitrareris. Fortunæ uerò etiam benignitati aliquid est quod acceptum ferri deceat, cum thesaurū nescio quis inuenisset, locum in quo inuenit, in honore habuit, aram consecrauit, libamina obtulit, telluremq; coronauit. Tu uerò amator thesauro apud me reperto non modò gratiam non refers, uerum etiam beneficij auctorem spernis. Hæc autem mea causa tecum Amorem loqui existima. Id mihi tuæ militiæ amesignano concede Clitophon, ut ne hinc Melite intacta discedas. meus ignis est, qui eam urit. itaq; deo pare Clitophon, siquidem cætera tua mihi curæ esse cupis. à uinculis mediusfidius, tametsi Thersandro id minime uideatur, te nunc nunc soluam: cubiculumq; in quo tandiu cum eo, qui mecum unà lac hausit, degas, quandiu uoles, tibi adornatum dabo. Leucippen uerò cras prima luce tibi affuturam expecta. Ruri enim pernoctare se uelle dixit, ut herbas ad lunæ aspectū colligeret, ita de me ludi facti sunt: ab ea enim tanquam Thessala opem contra te implorauit. nam spe frustrata quid facere amplius potui, quàm ad herbas & medicamenta, quæ miserarum amantium solatia sunt, confugere? Nunc, ut istum etiam timorem deponas, Thersander iratus domo ad familiarem quendam suum se contulit, ut

k s deus

deus aliquis hinc illum eiecisse mihi uideatur, quò
 postrema hæc à te liberè consequi possim. age dum
 tandem igitur tui mihi copiam fac. Hæc Meli-
 te cum d'fferuisset (Amor enim eloqui etiam do-
 cet) uincula soluit: manusq; meas exosculata, oculis
 primùm suis, deinde cordi admouit, ac, Vides ne,
 inquit, ut salit, ac semet uibrans assiduè palpitat,
 metus & spei simul (utinam uerò etiam uolupta-
 tis) plenum, ut trepidatione huiusmodi orare te
 uideatur? Posteaq; uinculis solutus sum, mulierq;
 flens me complexa est, humani q; i. idam perpeffus
 sum: atq; ut ingenuè fatear, ne mihi Amor irascere-
 tur, extimui, præsertim quòd recuperata Leucip-
 pe, Meliten paulo post dimissurus essem, & quæ fa-
 ctæ fuerant, nuptiæ non essent: sed tantum ægro-
 tantis animi quasi medicina quædam. amplexamē
 igitur deosculantemq; pari amplexu, deosculatio-
 neq; accepi: atq; haud ita multo post desiderij e-
 ius expectationem omnem expleui, nobis neq; stra-
 tum, neq; alium ullum ad uenerem apparatus re-
 quirentib. amor enim sui; sius artifex est, & quæ
 opus sunt ex tempore afferens, ad sua ipsius arca-
 na quenuis accommodat locum. Illud porrò certis-
 simum est, imparatam uenerem parata longè sua-
 uiozem esse, utpote quæ germa-
 nam jecum ferat uo-
 luptatem.

Liber sextus.

Loste a quam Melites egrimoniã
 subleuauit, Quonã modo, inquã,
 tutam mihi ad abeundũ uiam, &
 cetera, quæ de Leucippe pollici
 ta es, præbebis? Tum illa, Ne ue-
 reare inquit, quod quidem ad Leucippem attinet,
 sed eam te iam recipisse puta. ornatũ hunc meũ in
 due faciemq; uelo obuolue. Melantho ad ostium,
 qua in uiam patet egressus, te comitabitur. illic a-
 dolescens tibi præstò erit: qui, sicut ei præscripsi,
 ad Cliniam te, Satyrumq; perducatur. Leucippe au-
 tem non multo post tibi aderit. Quæ cum dixisset,
 eo me quo se ipsam consueuerat, modo adornauit,
 dissuauisq; Quanto, inquit, formosior es in stola.
 talem ego quidem in pictura olim Achillem uidi.
 Ceterum anime mi Clitophon, ut ualeas, etiam
 atque etiam cura: & pallam hanc apud te mei mo-
 numentum serua, tuo uicissim mihi pallio relicto,
 quo indutatus quasi amplexibus detineri uidear.
 Tum mihi aureos nummos centum dedit: accer-
 sitaãque Melanthonē (erat hæc ancillarum om-
 nium fidißima, cui uni ianuarum custodia crede-
 batur) quid me fieri uelit, docet: deinceps ad se re-
 uerti iubet. Ego simulatque muliebri ornatu ami-
 ctus, cubiculo exiui, custosque heram me esse ra-
 tus, id ei annuente Melanthonē, secessit, per
 rimo-

remotiorē domus partem iter faciens, ad portam
quandam desuesctam perueni: ubi me destinatus
à Melite adolescens libertinus ex ijs qui nobiscum
nauigauerant, mihi alioqui etiam gratus, accepit:
Postea uerò quàm reuerſa Melantho cubiculum,
quod uixdum clausum fuerat, aperiri iuſſit, meūq;
abitum heræ nunciauit, illa custode ad se uocato
(qui, sicuti credibile est, re maxime præter opinio-
nem perspecta, iuxta adagium, PRO VIRGI-
NE CERVA, stupore oppressus obmutuerat)
Mihiquidem, inquit, dubium non erat, ne non Cli-
tophontem dimitteres. Sed eò artificium istud ex-
cogitauit, quò esset tibi apud Thersandrum excusa-
tioni locus, utpote qui non cognoueris aureos au-
tem nummos decem tibi Clitophon, si hic expecta
ueris, muneri mittet: quanquam si de fuga cogites,
tutius omnino rebus cōsulueris tuis. Tum uerò Opa-
sion (id erat custodi nomen) Atqui, ò heræ, inquit,
nihil mihi magis probabitur quàm quod tu suase-
ris. Itaq; mulieri placuit, ut aliquò profugeret: nec
antè reuerteretur, q̄ turbæ illæ & mariti ira seda-
ta esset. atq; ita quidem ille abiit. Sed nihilo quàm
antea mitior fortuna mihi rursus insidiata est, no-
uumq; periculum creauit. Thersandrum enim, qui
ab amico, ad quem diuerterat, ne procul ab uxore
cubaret suusus, à cœna domū reuertebatur, abeūti
mihi obuiā misit. Celebrabatur forte fortuna Dianæ
festi

festi dies, & ebriorum plena erant omnia, integrantq; noctem mortaliū ingens multitudo forum totum percursabat: quod unum ego rationibus meis maximè obstare arbitrabar, nesciens aliud mihi longè grauius infortunium imminere. nam Sosthenes, qui Leucippen emerat, ab agrorum administratione abstinere iussus, herum adesse intelligens, non modò ab ea non abstinuit, uerumetiam de Melite uindictam sumere cupiens, me primum Thersandro prodidit, u: pote qui delator esset, deinde alia complura de Leucippe appositè admodum ementitus est. Eius enim potiundæ simul atq; spem sibi ereptam uidit, hero lenonis operã præstare aggressus est, ut eum à Melite abalienaret. itaq; puellã ò here, inquit, emi forma bona sic, ut cogitatione cõprehendi nequeat: de qua narrãti tibi æquè ac cernenti tibi credas uelim, hanc ego tibi asseruabam, quẽ uiuere audiuissem. id quod tametsi credere me iuuabat, cuiquam tamen palãm facere nolui, eo uidelicet consilio, ut here turpitudinem manifestò cognosceres, ac ut ne tibi peregrinus impudensq; adulter illuderet. Heri autem solùm eam Melite à me uindicauit, ac missam facere cogitat. sed tantã pulchritudinẽ tibi fortuna seruat, quo ea solus potiare: illa enim ruri etiam nunc degit, nec quam obrem eò missa sit, satis intelligo. igitur si tuita censes, illam prius, quàm ad heram reuertatur, alicubi

clausam

clausam tibi dabo quod cum probasset, fieriq; iussisset Thersander, Sosthenes quamprimum rus abiit: u. soq; tugurio, in quo puella erat pernoctatura, duobus accersitis operarijs, ancillis, quæ cum illa erant, circumuenire, & quàm longissimè, quasi colloqui cuperent, demorari iubet. Ipse alijs duobus secum ductis, statim ut solam conspicatus est, impetu facto, manibusq; ori eius admoris, mediam comprehendit: seorsum'que ab ancillis asportans occultam quandam in domum conclusit, Magnum ad te, inquit, bonorum cunulum affero. Te autem illud spectare par est, ut ne postea, quàm fueris affecuta, mei obliuiscaris. Nec uerò raptum hunc extimescas, nèue in perniciem tuam factum putes: quoniam quidem hic tui amantem herum meum tecum familiaritate coniunget. Leucippe insperata calamitate hac percussa, obmutuit. Sosthenes Thersandrum, qui tum fortè domum reuertebatur, conueniens, quid, egisset renunciavit: ac Leucippes formam laudibus in cœlum tulit. quo factum est, ut Thersander ex eo sermone summæ cuiusdam pulchritudinis speciem animo concipiens, cum nocturnis ludis finis impositus nondum esset, rûsque illud ab urbe non amplius 10 passus distaret, præire illum iubens, ad puellam profecturus erat. Inter ea Melites uestitus ornatus

ornatus ipse, imprudenter euntibus illis occurrit meq; statim agnito, primus Sosthenes, En, inquit, bacchantem adulterum, & tuæ uxoris ornamentis indutum. Ac tunc adolescens, qui fortè præcedebat, re cognita, nec ullo præ timore, ad me commo-
nesaciendum tempore sumpto, in fugam se dedit. ego statim ab illis comprehensus sum: Thersanderq; clamorem attollere cœpit. Quapropter vigiliam multitudo affluere, ille magis magisque crimen augere, dicenda tacendâque pariter inculcare, adulterum ac furem idemidem appellare. Tandem me in carcerem contrudit: nomenq; meum de adulterio defert. Sed horum nihil me penitus commouit, non uinculorum ignominia, non nominis delatio: confidebam enim argumentis conuicturum, me adulterum nequaquam esse, propterea quòd nuptiæ palàm factæ fuerant. Illud me magnopere angebat, quòd Leucippen reuera nondum recuperaueram. PORRÒ maiorum præfagus animus est, bonorum nequaquam. itaque nihil mihi tum sani de Leucippe in mentem uenire poterat: sed erant suspecta omnia, omnia pauoris plena: ipseque animo perculso & penitus abiecto, maximo in mœrore uersabar. Thersander simul ac me in custodiam tradidit, ad Leucippen cum Sosthene alacriter admodum profectus est:
domumq;

domumq; ingressus humi iacentem, ac Sosthenis de
 sta mente agitantem inuenit, nec minus animi æ-
 gritudinem, & pauorem uultu præse ferentem,
 ut illud mihi nõ rectè dictũ uideatur, MENTEM
 omnino cerni non posse: in uultu enim tanquam in
 speculo, perfectè cernitur. Nam si læta fuerit, ipsa
 procul dubio lætitia in oculis relucet: sin uerò tri-
 stis, cõtrahitur frons, ægrimoniamq; ipsam refert.
 Cæterum Leucippe cum primum ualuus aperiri
 sensit, uixdum oculis in eos coniectis (aderat au-
 tem lucerna) uultum statim demisit. At Thersan-
 der uisa pulchritudine, quæ ex oculis eius, tanquã
 flamma nubiam conflictu expressa, repentè afful-
 serat, euestigioq; euanuerat (sunt enim oculi præ-
 cipua pulchritudinis sedes) confestim exarsit: obtu-
 tuq; illo uictus mulierem, rursus ne oculos in se con-
 iiceret, obseruare cœpit. uerum cum illam nihil al-
 liud, quàm terrã, intueri uideret, Quousq; inquit,
 lunina humi tua defixa erunt? quousq; tantam oris
 tui pulchritudinem ad terrã referre perges? quin
 hanc potius ad oculos meos refers? Tum Leucip-
 pe his auditis lachrymas profudit, peculiari sanè,
 ac germano quodam suo decore cumulatas. LA-
 CHRIMA enim oculos excitat, ac proteruio-
 res efficit: & si deformes atq; agrestes fuerint,
 eorum deformitatem auget: sin contrã iucundi, ni-
 gramq; aciem candore sensim conuestiti, cum la-
 chrymis

lachrymis humescunt, tumidulae mammae fonti as-
 simulantur. manante quinetiam circa sinum salso
 earum humore, pars candida pinguescit, nigra ue-
 rò purpurascit: atq; hæc uiolæ, illa narcisso similis
 efficitur. quòd si oculorum intra orbis lachrymæ
 contineantur, risum præse ferunt. Eiusmodi ergo
 Leucippes lachrymæ cum essent, facile moerorem
 decore suo uincere potuerunt: quinimmo si postea,
 quàm exciderant, conglaciassent, electri nouum
 procul dubio genus habuissimus. Thersander igitur
 dum uirginis pulchritudinem, tristitiamq; con-
 templatur, altera in admirationem raptus, altera
 ira cumulatus est, eiusq; oculi lachrymis reple-
 ti sunt. ita enim natura comparatum est, ut la-
 chrymæ, muliebres præsertim, uidentes ad miseri-
 cordiam moueant: eoq; uehementius, quo recen-
 tiores fuerint. quòd si mulierẽ formosam, & eum
 qui spectet, amatorem esse contingat: tunc ui-
 dentis oculi nequaquam quiescunt, sed lachrymas
 ipsi quoque profundunt: pulchritudo enim, quæ
 in formosarum mulierum oculis præcipuum lo-
 cum obtinent, ab ijs in spectantis oculos dimi-
 nat, lachrymarumque uim educit: atque ita fit,
 ut amator utrumque excipiens, illam animo hau-
 riat, has oculis seruet, quas deim conspici optat,
 nec eas, tametsi possit, abstergere curat: immo
 luminum motus inhibet, lachrymasque intra
 l sinum,

sinum,quandiu potest, continet:illud uidelicet timens,ne antè delabantur,quàm ab amata uisè fuerint: id enim capti amore animi signum esse erbitratur. huiusmodi quiddam Thersandro quoque accidit.fleuit enim tum ut ostenderet humano quodam,uti credibile est; se desiderio moueri, tū ut à Leucippe gratiam iniret,tanq̄ scilicet ideo fleret, quia flentem ipsam uidisset. Itaque ad Sosthenem conuersus, Tu nunc puellæ huic, aliquam, inquit, consolationem asser. quanto enim in mœrore iaceat,uides. Ego,tametsi inuitus,hinc tamen recedam, ne illi molestus sim. pòst, ubi mitiorem factam esse audiuerò,eam alloquar. Tu interea bono animo sis,mulier: dolorem enim istum tuum quamprimum abstergebo. Deinde egressus,Sostheni rursum, Caue, inquit, ne, nisi quod deceat, de me loquaris. atque ut cras prima luce ad me, re bene gustata, redeas, cura. Interea Melite continuo pòst, quàm à me discessit, adolescentem rus ad Leucippen misit: qui eam ad reuersionem urgeret, nullis amplius pharmacis opus esse nuncians. Ille statim profectus, cum ancillis puellam quærenteis, ac propterea quòd nusquam apparebat, ualde perturbatas offendisset,maxima cum festinatione reuersus, heræ factum renunciauit. Quæ me in carcerem conclusam, Leucippen uerò abductam intelligens,

CURARUM

curarum mole obruta est . Ac quanquam rem, uti se haberet, certò scire non poterat, culpam tamen omnem in Sosthenem reijciebat . Leucippen itaque palàm perquiri uoluit : atque ut Thersandro, culpa carere se, persuaderet, sermonem, qui ambagibus inuolutam ueritatem continebat, artificiose admodum excogitauit . Nam cum ille domum reuersus, iterum exclamaret, Tu mœchum eripuisti, tu è uinculis exemisti, tu domo emisisti : cur non igitur illum sequeris ? Quid hic moraris ? quin ad amatorem tuum proficisceris, ut arctioribus eum cathenis constrictum uideas ? Tum Melite, Quémnam, inquit, mihi adulterum nominas ? Sanus ne es, qui hæc dicas ? Tu si rem omnem, furore posthabito, audire uolueris, ueritatem facîle cognosces . Vnum tantum te rogo, æquum te mihi iudicem præbe : auribus que calumnia uacuis, ac ratione iræ loco adhibita, audi . Adolefcens hic neque adulter, neque coniunx meus est : sed genere Phœnix, & Tyrriorum nulli secundus . Is cum nauigaret, aduersa admodum fortuna usus est : quippe omnes eius merces naufragio consumptæ perierunt . Quod ego cum audiuissem, calamitate hominis commotus sum . Interim tui memor, atque hospitio accepi, mecum illud cogitans, fieri

L 2 potuiss

potuisse, ut tu quoque sic errares, tuamq; calamitatem mulier aliqua subleuaret: aut si reuera in undis, ut fama fuit, diem obiisses, non impiè me faturam, si naufragis omnibus misericordiam tribuisssem. Nam quot alios me naufragos subleuasse putas? quot undis submersos sepulturæ mandasse? si modò lignum è naufragio ad terram delatum nancisci potui, Mecum inquiring, fortè hac nauui Thersander uehebatur. Ex ijs autem, qui pelagi uim effugerunt, unus hic, & quidem postremus fuit: quem dum ego honore affeci, quid aliud, quàm in te officiosa fui? nauigauit ille quemadmodum etiam tu: iccirco eius calamitatem tanquam tuæ imaginem, charissime coniux, miserata sum. habes quo pacto illum huc mecum perduxim. Porro autem is uxorem suam lugebat, illam, quanquam falso, periisse ratus: cum tandem nescio quis eam uiuere, atque apud unum è procuratoribus nostris (Sosthenem autem nominabat) diuersari nobis retulit: rem'que ita se habere omnino compertum est. Rus enim profecti, mulierem inuenimus: atque hac de causa me ille secutus est. Habes Sosthenem, mulier ruri est. De ijs omnibus tuo arbitrato percunctare. Si quid mentitum esse me compereris, adulterij ream agas licet. Hæc Melite dicebat, Leucippes raptum scire se dissimulans, atque in animo habens,

bens, si quidem facti ueritatem indagare Thersander studuisset, ancillas, quib. cū Leucippe abierat postridie mane reuersura, testes dare, puellam nusquam reperiri dicturas. Nec enim aliam illam ob causam perquirendæ puellæ operam dabat, quàm ut Thersandrum ad credendum, quæ locuta fuerat, induceret. Quinimmo, quanquam satis appositè respondisse uidebatur, tamen illud etiam addidit: Neque uerò coniux, quæ dixi, falsa esse putes: meminisse enim potes quàm incorruptè antea, dum simul ætatem egimus, uitam duxi, quam ob rem probri me nunc à te insimulari, periniquū est. Fama autem hæc ex honore adolescenti habito exorta est, eo quòd multos late ret causa, quam ob rem meam illum in familiaritatem receperim. quòd si famæ credendum sit, annon tu quoque naufragio submersus obijisse putandus esses? CALVMNIA enim & fama duo sunt sibi cognata mala, nimirum quia hæc illius filia est. Atque illa quidem gladio acutior, igne ardentior, & ad persuadendum Sirenibus aptior est: hæc uerò aqua fluxior, uento celerior, & pernicior alis. quam ob rem sermo cum à calumnia emissus fuerit, sagittæ in morem euolat, absentemque, in quem mittitur, uulnerat. qui uerò audit, facilè admodum credit, iraque accensus in uulneratum furit. At fama ex uulnere huiusmodi

multiplex quidem statim diffunditur: & sermo-
 nis uento acta, linguæq; pennis interim sustenta-
 ta, omneis in partes circumfertur, in obuij cuiusq;
 aures illabens. Hæ contra me duæ pestes confira-
 uerunt: cædem animum nunc tuum occupât, meos
 que ab auribus tuis sermones arcet. Quæ cum Me-
 lite dixisset, apprehensam Thersanari manum dis-
 suauari uoluit. Ille quoque dictorum uerisimilitu-
 dine motus, de concepta ira aliquanũ remisit, ut
 pote cui quæ de Leucippe narrata erant, à Sosthe-
 nis oratione non aliena suspitionis partem ademis-
 sent: non enim omnia prorsus credere uoluit: pro-
 pterea quòd obtrecciatio, ubi semel in animũ alicui
 incidit, non nisi difficiliter extrudi potest. Cæ-
 terum Thersander puellam, quam deperibat, uxore-
 rem meam esse audiens, mirum in modũ perturba-
 tus est: maiusq; in me odium concepit. Sed tamen
 percunctaturum se affirmans, itáne, uti audiuerat,
 res haberet, cubitum solus abiit. Melite interea
 mœrore conficiebatur, quòd quæ mihi promise-
 rat, facere se non posse intelligeret. At Sosthenes
 Thersandro, ut aliquanisper abesset, dimisso, mul-
 ta de Leucippe pollicens, ad eam rursus profe-
 ctus est: uultuq; hilaritatem præferente, Prospe-
 rè omnia, inquit, ò Lacæna succedent: Thersander
 enim eousque te diligit, ut insaniat: fortè uerò e-
 tiam in uxorem ducet. id autem mea unius opera
 fieri

fieri credas uelim: qui tuam illi pulchritudinem supra quam cogitari possit, commendauit, teque in medullis eius penitus infixi. flere itaque desine, ac bono animo esto. Venerique hanc ob felicitatem acra facere perge. Sed, ut mei quoque tibi ueniat in mentem, cura. Tum Leucippe, Talis, inquit, faxint Di, ut felicitas tibi eueniat, qualem mihi nunciatum uenis. Sosthenes irrideri se minimè ratus, sed illam ex animo loqui existimans, Atqui nunc, inquit, Thersandri conditionem, fortunamque, quo magis etiam tibi letandum scias, commemorare uolo. Itaque hoc pro certo habe, Melites eius quam ruri allocuta es, maritum illum esse, Ionum omnium genere primum: sed cuius genus diuitiæ, diuitias mansuetudo uincat. Nam quid ego de eius ætate loquar? tu enim iuuenem, prætereaq; formosum esse uidisti: quæ duæ res à mulieribus quam maximè expectantur. Hic tum Leucippe nebulonem Sosthenem diutius non tulit: sed, Quousque tandem, inquit, belluarum omnium pessime, aureis meas impura tua oratione foedare perges? Quid mihi cum Thersandro? Formosus sit Melitæ, diues sit patriæ, mansuetus & magnanimus sit ijs qui eius opera eguerint. nihil enim mea refert, siue Codro nobilior, siue Cræso ditior existat. Quid mihi alienarum laudum cumulum recensere

sanè Thersandrum uti probum uirum tunc laudato, cum alienis uxoribus iniuriam afferre desinet. tum serìò loquens Sosthenes, Igitur, inquit, iocaris? at illa, Quid, inquit, iocer? sine mea me fortuna, & trahente me fato frui: scio enim me interpretas esse. Ille autem, Immedicabili mihi uidearis, inquit, insania detineri. Piratarumne tibi locus hic uidetur, ubi coniugem, diuitias, oblectamenta nanciscaris? eumque præterea uirum, quem adeò diligunt Di, ut ex ipsis mortis faucibus eripuerint? atque sumpta hinc dicendi occasione naufragium recensuit, diuina ope factum inquiring, quòd euaserit, ac non dissimilia propemodum ijs quæ de Arionis delphine poetæ fabulatur, comminiscens. Quibus cum nihil Leucippe respondisset, Sosthenes iterum, Quid tua è re sit, inquit, mente circumspice, & huiusmodi quicquam Thersandro respondeas, caue, ne hominè mansuetum irrites: qui cum ira permouetur, ferri nequit. IS ENIM, cui mansuetudo inest, si in mite ingenium incidat, mansuetiorem etiam se præstat: sin uerò cum inhumano congrediatur, implacabili effervescit iracundia. Natura enim ita comparatum est, ut in quo ad benemerendum uigeat alacritas, ei ad ulciscendum acerbitas non desit. Ac de Leucippe quidem hætenus. Clinia, Satyrusque, simul ac me in custodiam datum esse audiuerunt

diuerunt (omnem enim rē cis Melite narrauerat) noctu ad me in carcerem statim se comulerunt, unā mecum illic degere parati: uerūm carceris custos non permisit, quin nimo eos uel inuitos quam celerrimē abire iussit. Ego uerò id tum ab eis petij, ut cum primūm Leucippen rediisse cognouissent, ad me reuerterentur. Interea Melites promissa mente agitans, spe metuq; angebar: ac timeri spes, & spei timor coniunctus erat. Postea autem cum iam dies illuxisset, Sosthenes ad Thersandrū, Satyrus ad me reuersus est. ac Thersander quidem Sosthenem quid de Leucippe fecisset, ad morem ne sibi gerendum persuasa esset, interrogauit statim. Ille autem suppressa ueritate, nescio quid aptè sanè commentus, Negat quidem illa, inquit, uerūm id ego ex animo proficisci non puto: nam conuuliam tantum timere mihi uidetur, ne uidelicet se, cum semel potitus fueris, eijcias. Tum ille, Atqui quod ad hanc rem, inquit, attinet, formidare desinat. Etenim, ut ingenuè fatear, tam altas desiderij eius meo in corde radices egit, nullo ut unquam tempore inde auelli possit. illud tam un modo uereor, ac scire aueo, sit ne uerè adolescentis eius, uti mihi à Melite narratum antea fuit, uxor. Hac ultrò citroq; colloquentes ad Leucippes domunculam peruenerunt. quam cum ad miserabilem sonū uocem inflectentem procul sensissent, taciti ante

fores clam confederunt, ut quæ loqueretur, exaudirent. sola enim secum ita propemodum lamentabatur: Hæc mihi ò Clitophon (id autem nominis crebrò repetebat) neq; tu ubi sim, aut quo in loco custodiar, nosse: neq; ego quæ te fortuna habeat, satis scio: sed alter alterius rerum ignarus miserã uterq; uitam uiuimus. Nunquid uerò te domi Thersander deprehendit? nunquid tu quoq; contumeliã passus es? mihi quidem non semel in animo fuit Sosthenem de te interrogare: uerũ quo modo id tutò facerem, non inueniebã. Si enim ut de cõiuge meo rogassem, metuendũ fuit, ne inde aliquid periculi tibi conflarem, Thersandrum in te concitando: sin ut de hospite aliquo, hinc etiam suspicioni locus esse poterat: qui enim mulier de ijs quæ ad se non pertineant, sollicita sit? sed quid ego hæc loquor? Imò uerò ad rogandum me quàm sapiensimè comparauit: nec tamen ad id linguam inducere unquam potui: uerum ita tantummodo mecum querebar: Marite Clitophon, unius Leucippes fide, et constans marite, quæ alia nulla cum eo etiã cubans mulier pellexit, quanquã id ego amoris iam propemodũ affeetu uacua nõ credidi, tene ego tanto post tempore ruri cõspicata deosculari cessauit? Sed quid nam Thersandro, si fortè rursus interrogaturus adsit, respondebo? nunquid detracta persona, rei totius ueritatem omnem adaperiam? Ne me uile mancipiũ Thersander existimes, Byzamiorũ exercitus

ducis filiam & Tyrij adolescentis uiri primarij uxorem esse scias. Ego nec Theſſala ſum, nec Lacedæmonæ mihi eſt nomen. piratica hæc contumelia eſt, per quam nomen etiam mihi ademptum fuit. coniux mihi eſt Clitophon, patria Byzantium, pater Soſtratus, mater Pãthia. hæc reſpondenti mihi tuminimè puto, credes. ipſa quoq; ſi credas, illud uereor, ne importunum libertatis meæ deſideriũ chariſſimũ coniugẽ meũ perditum eat. agedum igitur ſuppoſititiã perſonã ruruſus induã, Lacedæmonãq; me iterũ ſimulabo. His auditis Theſander paulum retrocedens, atq; ad Soſihenem conuerſus. Audiſtine inq̃t, nõ credendũ. ſed tñ amoris plenũ ſermonẽ? ut multa dixit? ut grauit̃er cõqueſta eſt? cur ſeipſã incuſauit? mihi omnino adulter præfertur. Lat: o iſte, opinor, ueneficus etiã eſt: cum Melite amat, cũ amat Leucippe. utinã ego Clitophõ, ò Iupiter, ſi cxi poſſim. Tũ Soſihenes, Haudquaũ ò here, inquit, labori cedendũ eſt: ſed potius puellã ad eundũ. nec uerò moucat te, q̃ flagitioſum adulterũ iſtũ nũc diligit. illũ enim tãdiu obſeruatura eſt, quandiu alterius conſuetudine caruerit. q̃ ſi tu in illius locũ ſemel ſuccedas (longè homini pulchritudine antecellis) cum penitus obliuioni tradet. **PRIOREM** enim flammam nouus ignis extrudit: & mulierum ea natura eſt, ut præſentes maximo pereant, abſentium uero non, niſi tamiſſerim

dum alio carent, reminiscatur. Itaque simul ac alter accesserit, prior animo prorsus eijcitur. Tunc deiectum animum Thersander erexit. QVAE enim uerba optatae rei consequenda spe ostendunt, credi perfacile solent: quod eo fit, quia concupiscens animi pars, optata re sibi comite adiuncta, hominem ad sperandum compellit. Thersander igitur post ea quae sola secum Leucippe locuta fuerat, aliquantisper immoratus, ne quid exaudisse uideretur, uultuque ita, ut se tractabiliorem uisum iri sperabat, composito, ad eam tandem ingressus est. in quam oculos uixdum coniecerat, cum desiderio totus exarsit, utpote cui longe, quam prius, formosior esse uisa est. Ignis enim tota nocte (quo tempore à puella absuit) enutritus, ipso puellae aspectu materiam flammæ suggerente, recanduit statim: parumque absuit, quin procumbens illam amplexaretur. sustinuit tamen se paulum, eique assidens alia ex alijs uerba, inania planè, inter seque minime coherentia effutire coepit (id quod amantibus usu uenire solet, si quando cum amica ijs sermonem habere contingit. neque enim in loquendo mentem adhibent: sed animo in illam intento, ore tantum, uallo absque rationis moderamine uerba inaniter fundunt) atque inter loquendum brachio collo, tanquam osculaturus, iniecit. quod prauidens Leucippe, uultum demisit, in sinuque occuluit. Ille autem in complexu

plexu nihilominus perstans, puellæ ut suauandam se præberet, instare: puella contra faciem magis magisq; obtegere, osculaq; pernegare. Verum cū luctæ huiusmodi temporis satis datum esset, amatoria cuiusdam rixæ cupiditate incensus Thersander, læuam manum mento subdidit, dextera capillos apprehendit, ac summa ui, ut eam altè spectare cogeret, trahere orsus est. Tandem cum siue affectus, siue non, seu etiam defessus, uim asserre desisset, Leucippe ad eum. Neq; ut liberum, inquit, neq; ut generosum uirum decet, facis: sed Sosthenem ipse quoq; imitaris, dignum planè domino seruum. quare desine iam, neq; te quicquam adepturū spera, nisi fortè in Clitophontem è Thersandro conuertaris. quæ cum ille audiuiisset, uix sibi ipsi constitit: ita amore atq; ira æstuabat. AMOR autem, atq; ira facies animi duæ sunt: suum enim ira ignem habet, amor quidem natura contrarium, potentia uerò persimilè. nã altera odio, alter beneuolentia prosequi cogit. Vicina etiam utriusq; eorum ardoris sedes est: illa enim in iecore, hic in corde inhabitat. Hominem igitur ambo cum occupauerint, animus eius libra quædam fit: qua utriusq; ignis expenditur. atq; alter alterū impellere conatur. plerunq; autem amor superior euadit, cū scilicet quod concupierat, adipiscitur. Sin autem negligi se animaduertat, iram sibi auxilio aduo-

cat:

cat: quæ utpote uicina, uocāti præstò adest, unaq̄
 tum ambo ignem exuscitāt. quòd si amorē ira se-
 mel pessundet, ac dono sua, ut natura infida est, e-
 ijciat; tantū abest ut ei tanq̄ amico ad assequenda
 optata opem ferat, ut etiā tanq̄ seruū uinculis co-
 crceat: neq; cum amato amplius in gratiā tametsi
 maximè uelit, redire patiatur. quo fit, ut ui huius-
 modi oppressus amor succubat, propriūq; ad impe-
 riū reuerti cupiens minime possit, sed amatū odisse
 compellatur. At uerò ubi satis superq; se ipsam i-
 ra excruciauerit, licentiæq; plena exundauerit,
 præ satietate tandem egrescit, egrescensq; remit-
 titur. Amor autem uires denuò sumit, desideriiq;
 in aciem producens, iram iam cedentem sede sua
 exturbat: dein animo reputans quàm contumelio-
 se in amatum bacchatus fuerit, moeret, ac sese
 purgat, iterumque ad familiaritatem inuitat, i-
 ram uoluptate iam delinitam esse affirmans.

Voti ergo compos amor mitescit, neglectus au-
 tem iræ se arbitrio totum permittit. quæ si fortè
 sopita fuerit, excitatur, atque, ut antea, sæuit.

Amoris enim contemptum ira semper ulcisci-
 tur. Thersander igitur initio uoti quidem com-
 potem futurum se ratus, Leucippæ totum se de-
 diderat: uerum ubi spe frustrari se animaduer-
 tit, conceptarum animo uoluptatum oblitus, puel-
 la in maxilla percussit, Mancipiam, inquires,

im

improbum, atq; omni prorsus libidine elatum, omnia enim de te mihi comperta sunt. annon igitur boni consulis, me tecum loqui? annon magnam felicitatem arbitraris herum tuum suauari? quin etiã quod opere maximo expetis, dissimulas: uultumq; ad desperationem cõponis: sed ego te meretriciã uitã hactenus duxisse reor, quæ adulterũ hucusq; secuta sis. At tu quando in amicũ recipere me negas, dñm iamini faxo ut experiare. Tũ Leucippe, Si tyrannũ, inquit, tibi agere cordi est, ut potero ferã, modò ne pudicitia eripias. Atq; ad Sosthenẽ conuersa testare, inquit, etiã tu quo animo cõtumelias feram: scis enim maiore à te cõtumelia me affectã fuisse. Tum uerò Sosthenes, ut qui manifestò in noxa iam teneretur, rubore perfusus, Hanc õ herre, inquit, loris eousque cedere oportet, dum tota rubeat, molis' que omnibus excruciare, ut heram posthac contemnere desinat. Sostheni tuo, inquit Leucippe, Thersander pare (perbellè enim consulit) ac tormenta, quæ lubet, parari iube. minimè certè deerit, quo uestram crudelitatem expleatis, siue manus rota distrahere, siue loris cedere, siue flammis torrere, seu etiam ferro iugulare in animo sit. Nouum proculdubio certamen uobis edetur. aduersus enim supplicia omnia uel sola fœmina pugnabit, uictrixq; discedet. At etiam Clitophontem adulterum uocas, adulter ipse cum sis.

sed

sed heus tu, annō Dianā tuā uereris, uirginē in uirginis ciuitate uitare conatus? Quid tuæ nūc ò dea sagittæ cessant? Te uirginem? inquit Thersander: ô ridiculam audaciam, uirginem te, quæ cum piratis etiam de nocte fueris? quid? eunuchine, obsecro latrones tibi facti sunt? an prædonum receptaculū in philosophorum scholam euasit? aut ex ijs nemo qui oculos haberet, repertus est? Tum Leucippe, An post uim, inquit, mihi à Soſthene intentatā uirginem hæcenus me seruauerim, ex eo ipso sciscitare: qui reuera in me prædonem egit. Piratæ certè uobis modestiores fuerunt: nullus enim eorū tale in me quicquā ausus fuit. Cū uerò flagitia huiusmodi uos audeatis, cur nō uestram hanc latronum sedem meritò appellem, qui ea perpetrare ueriti non estis, à quibus illi abstinuerunt? sed nescis quantum mihi laudis tua ista impudentia sit allatura. Ut enim uel nunc me furenter interficias, non tamen deerunt unquam qui dicant, Leucippe inter pastores uersata, & post Chæræ raptum, & post Soſthenis uim uirgo inuenta est. Sed mediocria hæc. illud multo maximum, atq; omnibus antejærendum erit præconium: Leucippe post piratarū omnium improbiſſimi Thersandri uim pudicitiam conseruauit: priusq; iugulari se passa est, quàm uiolari. age itaq; flagra, rotam, ignem, ferrum quamprimū expedi, sociumq; tibi consiliarium tuum

Soſthe-

Sosthenem adiunge. Ego & nuda & sola & foemina scuti loco non nisi libertatem habeo, quae nec loris caedi, nec ferro secari, nec igne comburi potest. eam ego dimittam nunquam. ac si me in ignem ipsum conijcias, non erit tanta in eo uis, adimere illam ut mihi ualeat.

Liber septimus.

Hersander igitur cum Leucippen in sententia tam obstinate permanere uideret, animo fluctuare, ac distrahi coepit. nam & moerebat sua se spe frustratum cernens, & irascebatur negligi se ratus: & tanquam amore saucius, quid ageret, cogitabat. has inter animi fluctuationes nihil amplius cum Leucippe collocutus exiuit, ira quidem quasi ad currendum incitatus. de in uero ad eiusmodi ambiguitates diiudicandas mentem colligens, tandem inuito cum Sosthene consilio, eum, penes quem uinctorum potestas erat, adiuu t, meque ueneno de medio ut tolleret, rogauit. quod cum impetrare non potuisset, (timebat enim ille populi securitatem: qui alium ante se ueneficia huiusmodi exercentem morte multauerat) ab eo rursus petijt, ut adductum a se hominem eo in loco, ubi ipse uinctus erat, tanquam maleficum aliquem immitteret: de quo res meas cognoscere se uelle simularet. cui postulationi assensus ille hominem admisit. porro is a Ther

m san-

sandro quā diligentissimè instructus fuerat, ut aliquo modo de Leucippe mentionē faceret, eamque Melites iussu è uiuis sublatā mentiretur. Quod iccirco à Thersandro excogitatū fuerat, ut quāuis crimen diluissem, nō tñ ad quærendā eam, quā obiisse intellexissem frustra me cōpararem. Ea uerò potissimè de causa cædis auctor Melite pponebatur, ne Leucippe interfecta Melitē ipsam, tanquæ à me diligeretur, in uxorē ducerē, ibique permanerē, Thersandro timorē incutiens nō potiundæ tutò Leucippes: sed contrā potius eam, quæ reb. mihi omnib. chariorem puellā interim curasset, perosus, urbe omnino excederē. Ille igitur, simul ac propius me uenit, fabulā agere cœpit. Data enim opera, ualdeque appositè ingemiscens, Quānā, inquit, uitā post hac uiuemus quæ nobis retinendæ securitatis uia deinceps erit, si iustè uiuere ad id satis nō est? imminētia nos euenta opprimunt. diuinasse me oportuit, quis esset, quidue cōmisisset ille, qui cū iter mihi facere contigit. hæc ille, huiusmodique; alia multa secū solus loquebatur, sermonis initiū de industria mecū facere tētans, quo eū, quid sibi ea uellēt, interrogarē. sed mea me magis urgebāt. itaque cum lachrymarū uim effudisset, unus eorū qui uincti erant (infelices enim alienis etiā calamitates cognoscere satagunt, nimirū quia tristitiæ cōmunicatio nocentis animi quædā quasi alleuatio est) Quid tibi,

bi, inquit, mali peperit fortuna: in fontem enim te quoq; in aduersum fatū incidisse credibile est. cuius rei ex ijs quæ mihi euenerant facio coniecturā. ac tū quidē quā ob cauſā in custodiā datus fuerat, commemorauit, tametsi ego animū non aduertebā. Finē autē dicendi cū fecisset, Agredū tu quoq; inquit, uices mihi recensentis infortunijs tuis redde. Tū alter ille, Ex urbe, inquit, heri dū Smyrnā uersus iter cœpissē, ne scio quis mihi obuiā factus, quò tenderem, rogauit: cui cum Smyrnā proficisci me respondissem, Atqui Smyrnā ego quoq; inquit ille (quod bene uertat) cogito. Unā itaq; profecti sumus, uix laborem, uti uiatorum mos est, sermone leuantes: cumq; de uia in cauponam cibi gratia diuertissemus, ecce tibi uiri quatuor eōdem ingressi sunt, nobis que adsidentes, ac prandere simulantes, crebrò ad nos respiciebant, alius identidem alij annuens. quam ob rem eos de nobis cogitare suspicatus sum tametsi quid sibi nutus illi uellent, percipere nequibam. Qui nuncum uenerat, haud ita multò post pallescere, deinde hæsitantius esse incoepit: postremò etiam tremore correptus est. Quod uidentes illi, confestim in nos impetum faciant, comprehendant, loris uinciunt. Quinetiam eorum unus hominem in genā manu percussit: qui tanquam innumeris cruciatibus affectus, nemine adhuc interrogante,

ego, inquit, puellā interemi, acceptis à Thersandri uxore Melite nummis aureis centū: illa enim ad necē hanc patranda me cōduxit. ecce autē nummos ipsos: quos uobis omnes ad unū trado. uos, queso, me perdere, ac uosmet lucro defraudare nolite. Tū ego Thersandri & Melites nomine audito, oratione illa quasi stimulo aliquo repente cōcitatus, animum erexi, ad eūq; cōuersus, Quenā, inquā, est Melite hęc? tū ille, foeminarū, inquit, urbis huius est princeps, et adolescētis cuiusdā (Tyriū illū esse aiunt) amore capta: qui cū puellā, quā ipse quoq; deperibat, casu quodā amisisset, ac tandē in ea ipsa Melites domo uenditā reperisset, mulier obtrectatione deuicta puellā eā circumuentā huic, quē malo meo fato mecū iter facientē dixi, necandā dedit. atq; ille quidē detestandū facinus admisit: ego uerò (me miserū) neq; uidēs, neq; dicti alicuius factiue cōscius unā cū eo, quasi sceleris particeps, comprehensus sum. Sed leue hoc: illud grauius multo est. nā nō ad modum lōgē à cāupona digressi illi nūmis acceptis eū missum fecerūt: me autē ad præfectū duxerūt. Posteaq; turbulentā hanc fabulā audiui, neq; uocē omnino ullā, neq; lachrymis aliquis emittere potui, (quippe et ori uox, et oculis humor defuit) sed mēbra mihi omnia cohorrueerāt, corq; ipsum cōtabuerat, animæ autē nihil ferē mihi relictū fuerat. Paulo autē post, cū mihi diluta ebrietate uerborum illius,

ami-

animus rediisset. Quonā modo, in quā, mercenarius iste puellā sustulit? quē in locū cadauer abiecit? ille aut simulatq; mihi hūc stimulū iniecit, idq; quā ob rē aderat, effecit, obmutuit & deò, ut ne uerbum quidem ab eo amplius potuerit extorqueri, præter q̄ q; cū rursus interrogassem, Videris mihi, inquit, & tu cædis illius particeps fuisse. ac de interfecto re quidem illud unū tantū audiui, puellā scilicet necatam: ubi autē, quoue modo, mihi aperire noluit. tum uerò mihi lachrymæ exciderūt, dolorēq; per oculos in apertū protulerunt. Vt enim in corpore flagris cæso nō continuò, sed parua interiecta mora, liuor apparet: aut ut in eo, q̄ apri dente ictus fuerit, non statim uulnus inuenitur, utpote quod altius penetrauerit. sed breui tēpore post alba quedam linea uulneris index oritur, ac illud manantem demū largiter sanguine conspicuum facit: sic in animo tristis alicuius nunciij cuspide sauciato, neq; uulnus hiat, neq; lachrymæ, quas uulnerati animi sanguinem esse credi par est, profiliunt, nisi postea, quàm mœroris dens cor aliquantisper depastus fuerit: tunc enim & animus discinditur, & lachrymæ facta per oculos uia uberrimè fluunt. id quod in me sanè ipse expertus sum. nam simulatq; animus meus sermone illius Leucippes necem nunciantis tanquam iaculo quodam percussus est, uocē amisit, & lachrymis aditum obstruxit, ut non nisi postquam ex inuuallo respirare à dolore coepisset,

set, effluxerint. ac tū ego, Quis, inquā, dæmon tam breui me gaudio illexit? quis mihi Leucippen com mōstrauit, ut nouarū mihi calamitatū causa esset? Quid, quòd ne oculos quidē meos, quib. unis erā felix, exaturare unquā uidendo potui: aut si uidēdi oeciū fuit, ipse tñ exatiatus nunquā fui. mea q; uoluptas omnis in somnio similis effecta est ô me miserū, quoties obiisti mea Leucippe? nunquāne mihi à fletu cessandū erit? minimè, opinor ut enim uideo, alia alij mors in dies succedit. uerū alijs antehac mortib. fortuna mecum lusit, hæc aut ludus nequaquā est. Caterū quo nūc pacto Leucippe mihi erepta fuisit? antea quidē falsis illis ex mortib. aliquantū mihi solatiij relictū fuit: primū enim cadauer tuū integrū, dein capite ablato sepulturæ dan dū recepi: nūc uerò duplicē, animi scilicet atq; corporis mortē subisti. nā quid duo latronū receptacula effugisse p̄suit, si Melius iste receptus te mihi erepturus erat? quid, q; sceleratus & improbus ipse necis tuæ auctorē pluries osculatus sum, detestabili amplexu foui, Veneris fructum prius illi q̄ tibi, impartitus sum? Hæc dū mecū solus quererer, Clinia se ad me cōtulit: quē tota de re certiorē feci, mihiq; omnino mori decretū esse affirmāui. Tū ille, Bono, inq̄t, animo esto, qui scit, an denuò reuiuicet? nōne aliquoties iam mortua est, semperq; reuixit? quid temerè te enecas? id profectò tibi per oeciū licebit, cū uerè illā obiisse cōpereris. Nugaris.

ris,inquā tum ego, nā qui tibi exploratius id esse possit? Morti uerò quam optimam sanè uiam nactū esse me arbitor : atq; eiusmodi quidem, ut nec dijs inuisa Melite impune omnino abitura sit. Deceueram (ut scis) siquidem ira fors ferret, obiectum adulterij crimen in iudicio diluere, sed diuersam penitus rationem inire mihi nunc in animo est, culpam uidelicet agnoscere, meq; atq; Melitem, tanquam mutuo amore flagrantem, ad Leucippen è medio tollendam mercede conductum hominem adhibuisse, confiteri, sic illa meritas pœnas dederit, ego inuisam uitam reliquero. Dij n. meliora, inquit tum Clinia, an tu igitur tam turpem ob causam patratam scilicet, ac tuæ præsertim Leucippes necem mori audebis? tum ego: NIHIL, inquam, turpe est, quod inimico detrimentum afferat: & nos in hoc sumus. Cæterum haud ita multo post hominem illum falsæ cædis nuncium è uinculis quidam exemit Archontè iussisse inquit, ipsum adduci, ut eorum quæ ei obijciebantur rationē redderet. Interea me Clinia, Satyrusq; consolabantur, suadebantq; ut ne quicquam in iudicio, sicuti deceueram, fateor : sed frustra. Porrò illi eo ipso, quo hæc acta sunt die, domunculam conduxerant, in eamq; ne apud Melites, quem dixi collactaneum, deprehenderentur, migrauerant. Postridie ad forum ductus sum : ibi' que magno contra me apparatu affuit Thersander, aduocatos' que non

sanè pauciores, quàm decem, adduxerat. neq; uerò pro sui defensione Melite minus sollicita erat. Posteaquam igitur illi sermoni suo finem imposuerūt, petentiq; mihi dicendi potestas facta est. Hi quidē omnes, in quā ego, qui & pro Thersandro, & pro Melite causam dixerunt, non nisi meras nugas in in mediū protulerunt: à me uerò uos rem omnem ut se habet, fideliter et diligenter exponi audietis. Erat mihi o lim amica genere Byzantia, Leucippe nomine: quā decepsisse ratus (in Aegypto enim raptā mihi à piratis fuit) in Melitē incidi: qua cū inita consuetudine huc unā profectus sum, Leucippenq; Sostheni cuidam agrorum Thersandri procuratori seruiētē comperi. Sed quo modo liberā mulierem Sosthenes in seruitutem receperit, quæ ue illi cum piratis necessitudo intercedat, confiderandum uobis relinquo. Melite posteaquam priorem amicam reperisse me cognouit, uerita ne ad illam rursus animum applicarem, eius perdendæ cōsiliū inuit, quod mihi quoq; cōprobatum est: quid enim uerum negare oportet? Cumq; me hæc rerum omnium suarum dominum constituere pollicita esset, hominem ad illam necandam conduxit, nummos aureos centum pollicens. atq; ita quidem sicarius re confecta solum uertit, nec ex eo tempore usquam gentium amplius est conspectus. me uerò amor statim ultus est: nā puellæ cæde cognita, maleficij cōscientia stimulatus ex illo flere nūq̄ desij,

desij, sed eius desiderio æstuans peremptam nunc quoq; amo: neq; aliam ulla ob causam memet spõte accuso, quàm ut meam ad amicam me mittatis, quandoquidem in præsentia & parricida, & eius, quam perdidit, amore flagrans, uiuerè amplius nõ sustineo. hæc cum à me diceremur, inexpectato rei exitu omnes, in primisq; Melite, obstupuerūt. Qui Thersandro aduocati erant, summa cum uoluptate acclamauerunt: Melites aut̃ patroni cuiusmodi essent q̃ dixerã, ex ea ipsa quærebãt. At illa uehementer pturbata, alia quidẽ scire se negauit, alia uerò de industria subobscurè admodũ cõfessa est. quãquam quæ de Leucippe narrauerã, omnia morte excepta uerè à me dicta fuisse affirmauit. quam ob rem cum orationi meæ pleraq; cõuenirẽt, eis ipsis Melite in suspitionẽ uenit, ut quibus ad eam defendendam uerbis uteremur, incerti essent. At Clinia, cum magnus in foro clamor exortus fuisset, in medium pgressus, Potestatẽ mihi quoq; inquit, pauca quædã dicẽdi facite. caputis enim iudiciũ cõstitutũ est. quod cũ impetrasset, collachrymãs, Viri, inqt, Ephesij moriẽdi cupidũ adolescentẽ morti temerè dãnare nolite. q̃ una est infelicib. uiris malorũ alleuatio. improborũ enim hominũ crimẽ in se transfuit, ut pœnã sustirẽs infelicitatis suæ perfugiũ aliquod habere possit. cuiusmodi aut̃ illius infelicitas fuerit, quàm breuissimè potero, paucis exponã. Amicam adolescens is, uti dixit, habuit. neq; enim id

nec quæ de piratis, ac Sosthene recensuit, mentitus est. Nã quæcũq; sibi amē illius cædē euenisse narravit, reuera, sicuti ab eo audiistis, gesta fuere. Hæc è mortaliũ conspectu dudum, atq; improviso quidem, subtracta est. Quo uerò id pacto factũ fuerit, aut interfecta ne sit, an rapta uiuat adhuc, mihi nondum satis liquet: illud unum didici, à Sosthene piratarũ familiari amatã illã, multisq; modis, quibus tamē nihil profecit, excruciatam. Is igitur puellam accessisse ratus, uiuere amplius uelle negat: seq; iccirco cædis reum ememitur. sibi autem in animo esse è uita migrare, ipsemet fassus est: ac potissimum ob moerorem ex mulicris amissione conceptum. Vos uerò etiam atque etiam cogitate, num uerisimile uobis uideatur eum, qui uerè alium interfecerit, unã cum eo ipso, quem interemit, mori uelle? aut num aliquis reperiatur tam familiariter inimicitias exercens, ut necati à se uiri misericordia motus, è uita descendere aueat? quòdnam odium, quæso, tam facile deponatur? Ne per Deos, ne credite: nèue hominem misericordia potius, quàm supplicio dignum, perdit. Quod si, uti dixit, cædis auctor ipse fuit, agite dum mercenarium istum homicidam in medium proferat, occisæ puellæ cadauer indicet. Sin uerò neque interfectorem nominat, neque interemptum commonstrat, quid est, quam ob rem cædem hanc quispiam appellet? Amabam, inquit, Meliten,

Melitem, iccirco Leucippen sustuli. At cur eius, quam tantopere amat, nomen desert? cur Leucippes, quam morte affici mandauit, causa mori cupit? quid? an putatis aliquem ita sibi ipsi parum constantem, ut quod amat, oderit: & contra quod oderit, amet? Annon potius credendum est amantem hominem, tametsi conuictum, crimen tamen, ut amicam seruet, pernegaturum, ne illius amissæ dolore discruciat, ipse quoque frustra uitam amittat? sed & cōsiderandum illud est quam ob causam Melitem accusauerit, si nihil ab ea tale patratum fuit. Ego uero iterum atq; iterum à uobis peto, obsecroq; ut ne me huiusmodi oratione uiti existimetis, quò mulierem hanc in inuidiam rapiam, sed qui rem ipsam ordine recenseam. Melite adolescentis huiusce amore flagrabat: de nuptijsq; antequam Marinus iste uir reuixisset, habitus fuerat sermo. Hic uerò non modò impotenti mulieris amori non respondebat, sed etiam à nuptijs quàm longissimè abhorrebat. Quin etiã amica, quã luce priuatam, uti dixit, credebat, uiua apud Sosthenē reperta, multo magis etiam Melitē auersatus est. Quæ cū puellā apud Sosthenē inuentā huius amicā esse nondū sciret, illius uicē miserata è uinculis, quibus à Sosthene constricta fuerat solui iussit, hospitio accepit, ac tanquam liberam in calamitate alioqui constitutam in honore habuit: demum re
cogni-

cognita rus misit, ut in agrorū curā incūberet: post
 quæ nullo amplius in loco uisam fuisse, aiunt. Me
 aut uera loqui, & Melite ipsa, & ancillæ duæ qui
 bus cum illa rus missa fuit, testabūtur. Sed illud ho-
 minē in suspicionē adduxit: ueritus enim est, ne ob
 trectationis furore deuicta mulier, Leucippen de
 medio tolli iusserit. Deinde aliud quiddam sibi, dū
 in carcere esset, eueniens suspicionē adauxit: homi-
 nēq; & cōtra semetipsum, & contra Melitē irri-
 tauit: quidā enim ex ijs qui in custodiā dati fuerāt,
 suam per sese uicem dolēs, narrauit se inter eundū
 in sicariū nescio quē incidisse, qui precio accepto
 puellā necasse fassus est, & quæ eadē mādauerat,
 Melitē, quæ necata fuerat, Leucippen nominari di-
 xit. quod postremū an ita se habeat, equidē nondū
 habeo compertum: sed illud uos inquirere par est.
 Nam nō admodū difficile factu erit, cū præsertim
 eum habeatis, qui de mercenario interfectore men-
 tionem in carcere fecit: quem ea de re interrogan-
 dum censeo. adsit præterea Sosihenes, adsint an-
 cillæ, quorū ex altero quæri ius est, unde sibi Leu-
 cippe in seruitutē data sit, ex alteris quō è morta-
 lium cōspectu sit erepta. Prius uerò, q̄ harū rerum
 omnium inuestigatio à uobis facta sit, neq; ius, neq;
 fas est, lucis huius usurā misero adolescētī eripere,
 insanis eius dictis fidē adhibētes: mœror enim ho-
 minē ad insanīā compulit. Melite ancillas ptulit,

ac Sosthenē, q̄ fortè Leucippè interfecerat, à Thersandro produci petijt: eā enim conditionē qui Melites causam agebāt, tulerant. Veritus aut̄ Thersander, ne res in apertū proferretur, quendā è suis rus ad Sosthenē ire clām imperavit, iussum ut quāprimum aliquò profugeret antè, q̄ qui ad eū comprehendendum mittendi erant, illò se contulissent. Ille iam equo ingressus q̄ ocyssimè periculū nunciat, quæstionemq; de eo, si se cōprehendi sinat, habitū iri affirmat. Erat tum fortè Sosthenes apud Leucippen, ut exulceratū eius animum deliniret. multo itaq; cum clamore ac strepitu uocatus exiuit: req; cognita pauoris, plenus, atq; apparitores adesse iam putans, equo accepto Smyrnam statim contendit. nuncius ad Thersandrū reuertitur. Verissimum autem, ut mihi quidem uidetur, illud est, PAVORE memoriam obrui solere: nam dum sibi Sosthenes metuit, eorum omnium quæ præ manib. habebat, repentè oblitus est, ut ne domunculæ quidem, in qua Leucippe custodiebatur, fores occluserit: nō mirū quia seruorum genus, ubi periculi aliquid immineat, q̄ timidissimū est. Interea Thersander primam à Melites patronis cōditionem silentio inuoluens, Abundè quidē, inquit, isde, quicumq; tandem sit, nugatus est: ego uerò stupiditatē uestram nō potui nō mirari: qui cum sicariū in manifest. scelere deprehensum tenetis, tametsi maius est seipsum

accusare, quàm deprehendi, non tandè lictori eum tradatis: sed præstigiatori huic æquè ad comminiscendum atq; ad lugendū facto aures sedendo præbeatis: quem ut pote cædis participè sibi ipsi quoq; timere arbitror. quare autem questionib. opus sit in re præsertim tam aperta, non uideo. Sed & illud ut cretam, adducor, aliam eum etiam cædem patrasse. Nam Sosthenes is, quem tantopere efflagitant, iam triduum apud me nusquam conspicitur. Neque admodum à uero abhorret, eorum consilio negotium confectum esse, propterea quòd uxoris probum ab eo mihi renunciatum fuerat. Vnde mihi etiam uerisimilius fit, eos illum neci tradidisse, scientesq; non habere me, qui hominem producam, conditionem istam de eo perastutè tulisse. Viueret uerò utinam Sosthenes, mihiq; illum dare liceret. Sed hominem adesse fingamus. quidnam, obsecro, aliud ex eo suscitari oporteret, quàm puellam'ne emerit, & illam'ne Melite ab ipso uindicauerit? esto sanè, emerit ille, Melite autem uindicauerit, per me enim id sciteatur, licet. nunquid aliud, si ille adesset, rogari deberet? minimè hercule. ijs igitur confessis, absolutus quidem iam Sosthenes est. Verum hinc nunc iam ad Melitem, Clitophontemq; mea conuertatur oratio. Nam quid de mea mihi à uobis subtracta ancilla factum est? uerè enim mea erat ancilla. Id autem

non aliam ob causam callidus Thersander dicitabat, quàm ut Leucippen, si fortè uiua iterum reperiretur, in seruitutem redigeret. Addebat præterea etiam illud, Clitophon quidem puellam se interemisse fassus est, ac cædis reum se fecit: Melite uerò negat. Sed eam ancillarum indicia redarguunt. Nam si eas Leucippen à Melite accepisse, nec dum postea reddidisse, constiterit, quid de illa factum credamus? quid, inquit, rogas? omnino emissa est. Verùm, inquam, ad quem? neminem certè proferunt: tacent. An non igitur manifestum est, unum aliquem qui ei mortē afferret, ab ipsis conductum: id quod clam ancillis factū fuisse credi par est, ut ne uulgatum inter plures testes facinus maiore cum eorum periculo facilius innotesceret. Nam eam quoq; reliquerunt ubi latronū multitudo delitescerat: ut uerisimile sit, qd isti molirentur, eas minimè uidisse. Atqui de quodam etiam in custodiã dato, & à quo cædis huiusce mentio facta fuerit, nescio qd cõmentus est. Sed quis nã hic est, qui præfecto quidem uerbū nullum, isti uerò cædis arcana omnia, nisi si eum de quo audiuerat, cognouisse negauit, palàm fecit? nū quã do tam uanis nugis aures præbere negotiumq; huiusmodi ludicram rem putare desinetis? quid uos? cēsētis ne hunc absq; diuino nutu se ipsum accusare? Hic cum dicendi Thersander finē fecisset, ac de Sosthene qd

actum

actū fuisse, nescire se iureiurando etiā affirmasset, iudicium principi uisum est (erat is regij generis, penes quē capitaliū causarum dijudicandarū potestas erat, tametsi è seniorib. uti legib. cauebatur, cōsiliarios haberet, quos qd sibi faciendū putarēt, cōsulebat) uisum est, inquā, cōmunicato cum collegis negotio, morte me secundū legē mulctare: quā cau. ū aiebat, ut qui se ipse cædis accusaret, morti addiceretur. de Melite uerò iudiciū aliud, habita de ancillis quæstione, fieri: Thersandrumq; scripto iusiurandū mandare debere, se omnino quid de Sosthene actum est, ignorare: ex me aut, uti iam peracto, per tormenta quæri oportere, an Melite cædis conscia extitisset, decretū fuit. Iamq; detractis indumētis, in sublime raptus pēdebam, alijs lora, nō nullis ignem atq; rotam afferentib. Cliniaq; interrim collachrymante, cum repenti Dianæ sacerdos laureatus ad forum aduentare uisus est. id uerò signum est uenientium ad sacra Deæ faciendā peregrinorū. Quæ res cum accidit, abstinere à supplicio tātis per oportet, dum rei diuinæ finis impositus sit: itaq; tunc solutus sum. Porro sacrorum auctor erat Leucippes pater Sostriatus. Nam cum Byzantij ex bello, quod aduersum Thracas gesserāt, uictoriam apparente coram Diana reportassent: æquum censuerunt, ei deæ sacrificium facere, pro auxilio præbito gratiam tanq; referētes. Priuatim uerò

uerò Sostrato etiam ipsi noctu dea in somnis apparuerat, filiamq; ac nepotē Ephesi eum reperturū prädixerat. Per idem tempus Leucippe domunculæ fores patenteis noctu, ueritaq; ne Sothenes, quē exiuisse uiderat, ante ianuam fortè adhuc constitisset, posteaquā eum nusquā conspexit, firmiore animo esse coepit. cum enim sepe antea, & ex insperato quidem maximis ex periculis ereptā se fuisse in memoria haberet, tum quoq; spem concepit, ac fortunæ beneficio uti decreuit. nam cum Dianæ ab agris illis templū nō lōgè abesset, domo egressa in illud se recepit. Delubrū uerò istud liberis mulieribus quondam inaccessum erat: uiris autem & uirginibus patebat: cū capitale alioqui haberetur, mulieres ingredi, præterquā seruas in ius ab hero uocatas: ijs enim ad deam confugere licebat. ac tum quidem Archontes inter ancillam, herumq; sententiam ferebant. Si enim seruā iniuria dominus nō affecisset, eam rursus in seruitutē recipiebat, fugæq; illius memoriā se non amplius habiturū iureiurādo affirmabat: sin aut ancillam iustè queri compertū fuisse, tunc ea deæ ministerijs addicta illic remanebat. Sostrato igitur sacerdotē, qui quæstionē differri iuberet, ad forum ducente, Leucippe templū ingressa est: parumq; absuit, quin patri obuiā fieret. Me uerò simul ac dimissa cōcione, solutus sum, ingens multitudo circūepsit: atq; alij quidē uicem

meã dolebãt, nõnulli deos inuocabãt, quidã me in-
 terrogabãt: inter quos astãs ipse quoq; Sostratus,
 ut uidit, me p̄tinus agnouit. Nã ut initio dictũ est,
 Tyri etiã ipse quondã erat, cum Hercules festus dies
 ageretur: illicq; diu admodũ ante fugã nostrã com-
 moratus est: quapropter facillẽ homini fuit me co-
 gnouisse, p̄sertim cũ in somnis quoq; se nos rep-
 turũ admonitus fuisset. Itaq; p̄pius me accedẽs, hic
 me hercule, inq; Clitophõ est, Leucippe uerõ ubi
 nam? Tũ ego illo agnito, uultũ humi defixi. qui ade-
 rant, quæcũq; cõtra me ipsum perorauerã, recẽsue-
 runt. at ille perq; grauit̄ ingemiscẽs, caputq; per-
 cutiens, in oculos mihi inuolauit, ac propemodũ ef-
 fodit. nec enim resistere homini audebã, quin immo
 faciẽ iniuriæ p̄æbebat. Sed eius impetũ p̄gressus
 in mediũ Clinia cõpressit, illũq; redarguẽs, Quid
 inquit, agis? cur tam temerẽ in eum sæuis, qui ma-
 iore q̄ tu amore Leucippen p̄sequitur? qui lato
 sponte se obiecit, propterea quòd eam diem õbiisse
 crediderat? atq; alia p̄æterea multa, quo furorem
 illius placaret, addidit. ille autem Dianam identi-
 dem inuocans, ita serẽ conquerebatur: An tu hac
 de causa me huc dea uenire uoluisti? sunt ne hæc mi-
 hi à te in somnis p̄ædicta? Ego quidem certẽ som-
 nijs fidẽ tuis habui, filiamq; me apud te reperturũ
 credidi: ac sanẽ peregregiũ munus accepi, eius sci-
 licet interfectorẽ. Tũ Clinia somnij m̄tione audi-

ta, mi-

ta, mirū in modū gauisus. Bono, inq̄t, animo pater esto, mēdax dea nō erit. Salua utiq; tibi est (uaticinijs meis crede) Leucippe, nōne uides ut hūc etiā ē tortorū manib. cripuerit? interea ædituorū unus cōcitato admodū gressu ad sacerdotē ueniēs, puellā quandā peregrinā ad Dianā cōfugisse cūctis audientib. nūctauit. Quare cognita ego st̄c cōcepi, oculos sustuli, ac penē reuiuiscere uisus sum. Clinia uerò ad Sostratū cōuersus, Vera, inquit, pater uaticinia mea sunt: atq; an formosa illa esset, ædituum rogauit. cui ædituus, Non aliā, inquit, Diana excepta, formosiorē uidi. Tū ego lætitia exultans, Leucippē ne, inquā, dicis? maximē, ait ille: hoc enim nomine se uocari, patriamq; sibi esse Byzantiū, patrē uerò Sostratū dixit. Clinia igitur lætabūdus plausum edere cœpit, cū Sostratus interim præ gaudia exanimatus cōcidisset. Ego saltu me ad sidera eūniculis dedi, mox ad templū tanq̄ tormēto aliquo impulsus cōuolau. Custodes fugā me arripuisse putantes insequēbātur: ac obuios quosq; ad me cōprehendū clamore aduocabāt. Sed pedib. meis alas additas fuisse dixisses. tandē insaniētis more currentē me nescio qui apprehenderūt, nec manus à me cōtinuerunt. uerū ego audētior iā factus cōtrā niti: illi me ad carcerem ducere pergebāt. interea sacerdos, & Clinia præstō fuerunt: Cliniāque prior, Quò hominem, inquit, ducitis? hic certē cædem, cu

ius damnatus est, nunquã fecit. Sostratus quoq; eadem serè singillatim repetebat, eiusq; quam peremptam putabant, patrem se esse affirmabat. qui aderant, cognitare, Dianæ numen laudibus extollabant: meq; circūstantes ad carcerē duci uetabant: custodes aut cum sibi hominis iam peracti dimittendi ius nō esse causarentur, sacerdos Sostrato orante maximè, sistendi, cum opus esset, mei uas est factus. Itaq; uinculis solutus ad Dianæ q̄ ocysimè cōtendi, meaq; uestigia Sostratus persecutus est, sed nescio an pari mecū leticia. Verissimū aut illud esse tum cognoui, nullū reperiri tā celerē cursorē, quē fama nō anteuertat. ea enim uehemēter pperantes festinātesq; nos antegressa, Leucippē cū de alijs omnib. tū de Sostrati aduētū certiorē fecerat. itaq; cum primū nos uidit, è sano exiens patrem quidem complexa est, oculos uerò in me cōuertit: qui licet ob Sostrati præsentiā uerecundans, me, quo minus ad illam amplectendā excurrerē, continerē, non tamen ab eius uultu oculos defigere usquam ualebā. ita mutuis nos obtutibus inter nos salutabamus.

Liber octauus.

TThersander, dum nos iam sessuri, atq; ijs ipsis de rebus inter nos collocuturi essemus, cōcitato admodū gressu, adductisq; secū testibus aliquot, sanū ingressus est: et

uoce q̄ maximè cōtenta ad sacerdotem cōuersus, il-
 lud, inquit, his audientib. tibi denūcio, iniquè à te fa-
 ctum esse, q̄ hominē legib. capite dānatū è uinculis
 exemeris. atqui ancillā etiā meam, impudicā illam
 q̄dē, et in appetēdis uiris ad insanīā usq; effusā, do-
 mi tuæ abscondisti: quā quo iure à me liberali causa
 manu asserturus sis, peruelim scire. Tū ego & ser-
 uam & impudicā Leucippē uocari audiēs, animo
 uehemētissimè commotus, orationemq; tam cōtume-
 liosam non ferens, ipso nondū tacente, Tu quidē, in-
 quā, triseruus es, & insanus, & impudicus: Leucip-
 pe libera est, & uirgo et dea digna. quib. ille audi-
 tis, Tu igiū, uinctus, inquit, et dānatus cōuiciari au-
 des? & quanta maxima ui potuit, os mihi semel at-
 que iterum ita contudit, ut sanguinis quasi riuī qui-
 dam è narib. manarint. cū uerò etiā tertio me per-
 cussisset, dexterā labris imprudēter impactā demi-
 bus illisit: ac uulneratis digitis ingemiscēs manū ili-
 co retraxit: ita dētes sauciata dextera nariū iniu-
 riā ulti sunt: et q̄ uulnera manus intulerat accepit.
 Atq; ille q̄dē præ uulneris dolore effœminatè ad-
 modū lugēs, manu ad se reuocata, deinceps uim in-
 ferre destitit: ego uerò digitorū uulnus animadu-
 tisse dissimulās, uimq; mihi illatā conquerēs, tem-
 plū clamore cōpleui. Quonā tandē crassatorū uio-
 lentiā fugiemus? quos post Dianæ numē deos adibi-
 mus? ipsis in tēplis uapulamus: ante religiosissimas

deorum aras plagæ nobis imponuntur. Atqui deserti tantum in locis, ubi nulli adsint testes, facinora huiusmodi committi solent: tu uero coram dijs ipsis regiam potestatem exerces: cumque augustæ deorum ædes fontibus præsidio esse consueverint, ipse innocens ac simplex (me miserum) ante aras, ipsa uidente dea uulnus accepi. Iam uero quis percussiones istas Dianæ illatus fuisse neget? quam non ijs quidem contemna fuit huius ebrietas: sed etiam uulnera, qualia in bello atque pugna inferuntur, intulit, humanoque pauimentum sanguine fœdauit. At uero quis Ephesiæ unquam Dianæ hoc pacto sacrificauit? Barbarorum ac Taurorum huiusmodi quidem certe institutum est. apud Scythas Dianæ templum est: apud quos solos deæ huius altaria humano cruore conspergi receptum est. Tu autem Ioniam ut Scythia esset, Ephesique idem quod in Taurica insula cruor manaret, effecisti. quin igitur gladium etiam in me stringis? quamquam quod ferro opus est, cum gladij munere manus fungatur: cruenta enim et cædibus assueta dextera tua id nunc patrauit, quod in occisionibus fieri consuevit. Hæc dum ego lamentarer, ab ijs qui in templo erant, concursus ad me factus est: ac nonnulli ex ijs hominem increpare ceperunt: quoniam etiam sacerdos ipse, Nunc te, inquit, tam aperte hæc in templo præsertim, facere pudet? quam ob causam ego iam confirmato animo, hoc eadem, inquam, pacto uiri Ephesij acceptus sum homo liber, et non obscuræ urbis ciuis: ab isto enim

enim uitæ summū in discriminē adductus perieram planè, nisi patefactis tandē facinorosi hominis calūnijs me præsentī suo numine atq; auxilio de manibus eius Diana eripuisset. nūc mihi è tēp!o exire, faciēq; abluere opus est: neq; enim id ego hic unquā facere ausim, ne uidelicet sacri latices cruore p̄ cōtumeliā effuso polluantur. interea Thersander, cum uix è delubro nōnulli eum p̄truderent, huiusmodi quiddā inter abeundū solus secū locutus est: Tuquidem, quod ad causam tuā attinet, iā dānatus es: nec multo pōst de te suppliciū sumetur. de scorto autē isto uirginitatē emētiente fistula iudiciū faciet. Posteaq; ille abiit, egressus ipse faciē abluī: cūq; accūbendi iam tēpus esset, à sacerdote peramāter accepti sumus. Ego uerò eorū q̄ in Sostratū admiserā, cōsciū oculos in illū palām cōijcere nō audebā: qd̄ et ipse præsentīes me cōtueri pariter uerecūdabatur: Leucippe quoq; nihil aliud, q̄ terrā intuebat: ita ut conuiuium prorsus iniucunū esset. Tandem procedente potu, Bacchoq; pudorem sensim amouente, is enim libertatis auctor est, primus ad Sostratū conuersus sacerdos, Quin tu igitur, inquit, ô hostes rerum uestrarum, cuiusmodi tandem eæ sint, seriem narras? mihi sanè non insuaues quasdam ambages continere in se uidetur: præterea uino sermones huiusmodi maximè cōueniunt. Tum Sostratus loquendi occasione illinc sumpta, Quòd quidem, inquit, ad me attinet, leue admodum est:

Sostrato mihi est nomē, patria Byzantiū, atq; adoleſcētis quidē istius patruus, puellæ aut̄ pater sum. Cætera, utut sunt, tu Clitophon metu omni pr̄sus abiecto effare. nam si quid mihi acerbi euenit, non tibi, sed fortunæ tribuendum est. ad hæc, præteritorum malorum commemoratio tantum abest ut qui euasit, mœrore afficiat, ut etiam uehementer oblectet. Tum ego quæ mihi postea, quàm Tyro profugi, euenerunt, singula ordinatim recensui, navigationem scilicet, naufragium, Aegyptum, pastores, Leucippes raptum, fictum apud aram uterū, Menelai calliditatem, amorem ductoris militum, Chæræ medicinam, piratarum rapinam, uulnus femoris, cuius tum quoq; cicatricē ostendi. Vbi uerò ad Meliten uentum est, quæcunq; mihi agere contigit, quanta maxima potui modestia, mendaciōq; nullo penitus intermisso, narraui. ac primū quidem Melites amorem, continentiam meam, deinde quamdiu me illa orauerit, quamdiu illam ipse lactauerim, tum quæcunq; locuta, quæcunq; conquesta est omnia, præterea quæ in nauī, dum Alexandria Ephesum p̄fisceremur, acta sunt, nempe ut simul ambo cubueramus, à meq; illa, tanq̄ à muliere mulier, surrexerat: postremò meam omnē erga illam obseruantiam, coenā item, falsamq; mei accusationē, & cætera omnia ad Sostrati usq; aduentū perspicuè ac diligēter, unico tantū facto meo prætermis-

so, exe-

executus sum. atq; hæc quidem, inquã, de me quæ
 àcerem, habui. Leucippes autem facta mcis mul-
 tò maiora sunt: seruiat enim, terram fodit, capitis
 decus, id quod tonsura ipsa declarat, amisit. Vnum
 quodq; deinde, sicuti actum fuerat, ita uerbis extu-
 li, ut cum de Sosthene, Thersandroq; facienda es-
 set mentio, accuratius lōgē, quàm de me, omnia re-
 censuerim: illud etiam alioqui spectans, ut puellæ
 ipsi, patre præsertim audiente, rem gratam face-
 rem. Aerumnas enim contumeli. uq; omneis, inquã,
 una duntaxat excepta, perpeffa est: intactaq;, uti
 Byzantia discesserat, in hanc usq; diem perman-
 sit. neq; uerò istud laudi mihi dari uelim: qui fuga
 arrepta nihil eorū, ob quæ fugiebam, molitus sum:
 sed ipsi potius, quæ inter piratas etiam integram
 se castamq; seruauit, & piratarum omnium maxi-
 mi Thersandri scilicet inuerecundi, atq; audacis
 uolentia restitit. Nos uerò, & consultò quidem,
 nauigationem suscepimus pater. uerum ad id amo-
 ris nimia ui compulsi fuimus, ut meritò illa mutuò
 amantium fuga dici possit. quinnimo fratres ambo
 unà in itinere facti sumus: uirginitatēq; ipse meã,
 si qua uiris uirginitas inest, impollutam adhuc,
 quemadmodum Leucippe, seruo, quandoquidem i-
 psam quoq; Diane cultui iam pridem adiectam es-
 se perdidiceram. At tu ô hera Venus ne nobis tan-
 quam neglecta succenscas. absente patre nuptias

n 7 facere

facere nolimus. ille nunc hic adest: quare adsis tu quoque nobis iam taudē propitia. Quæ cum illi adiuissent, sacerdos quidem præ admiratione obstupescit. Sostratus uerò tandem lachrymas profudit, quandiu de Leucippes incommodis actum fuit. Postquam dicendi à me finis est factus, Cælus equidem, inquam ego, nostros recensui omneis: nunc unum ipse quoque, ô sacerdos, audire peruehim: nempe quid illud sit, quod postremò abiens Thersander Leucippæ interminatus est, fistulæ mentione facta. Tum ille, Rectè sanè, inquit, rogas. æ quum enim est ut qui rem hanc, uti se habet, sciamus, uos edoceamus. Cumq; parem illi me gratiam relaturum esse promissem, Vides ne igitur, inquit ille, nemus post templum? in eo spelunca est mulieribus quidem inaccessa, uirginibus autem nequaquam. paulo intra eius ostium fistula suspensa est. quod instrumenti genus si apud uos Byzantios in usu est, tam quid dicam, intelligitis: si autem è uobis aliquis est in hisce musicis minus uersatus, ei ego quale id sit, Panisq; omnem etiam fabulam, quatenus ad id pertinet, enarrabo. Fistula pluribus è tibijs compacta est: quæ singulæ singulis ex harundinibus constant. Atq; harundines ipsæ omnes perinde ac tibia una sonū edunt: inter seq; ita collocatæ sunt, ut altera alteri ordinatim adhereat. facie, anterior posteriori similis habetur, quoniã aut harundinū aliam alia excedit, illud

scire

scire oportet altero ex capite quanto primâ secun-
 da superat, tanto secundam à tertia superari, cæte-
 rasq; deinceps porportionem eandem sequi. ex al-
 tero uerò capite æquales illis inter se omnes esse:
 quæ omnium media est, ea longiore dimidio minor
 est. eo aut ordine dispositæ harundines fuerunt, ut
 æqualis effici concensus posset. nam cum acutissi-
 mus sonus in sublime admodum feratur, grauis-
 mus autem contrâ deprimatur, amboq; extremas harun-
 dines, alter alterâ scilicet, sortiti sint, interiacenteis
 alias, quæ uocum interualla moderarentur, constitui
 necesse fuit illæ enim sonos impares, sed tñ pro ra-
 ta portione distinctos nactæ, acutaq; cū grauib. tē-
 perates, in causa sūt ut extreme inter se cōgruāt,
 sic ut æqualis demum cōcensus efficiatur. Porro fistu-
 la hæc si ori eā q̄s admoueat, eadē prorsus q̄ Palla-
 dis tibia, refert: uerū hic digiti modos temperant, il-
 lic os manuum imitatur: hic tibi cō foramina omnia,
 uno dūtaxat excepto, per quod spiritus exeat, obtu-
 rat. illic fistul. cen harundines alias omnes liberaas
 dimittens, uni tantum, quam quidem sonum edere
 uelit, os admouet: qua deinde omissa, ad aliam atq;
 aliā pro ut ad suauiorē cantū edendū fieri par est,
 transilit. eoq; pacto circū arūdines labra illis idē-
 tidem feruntur. ac fuit quidem tempus, cum fistula
 hæc neq; tibia, neq; harundo erat, sed uirgo supra
 quam quis iudicare possit, formosa: quæ cum sui
 amore

amore captum Panem deum fugeret, densissimam in syluam sese recepit. Pan uerò uestigijs consecutus, puellæ manum tandem iniecit: cumq; capillis comprehensam illam tenere se arbitraretur, harundinum pro coma frondeis apprehendisse comperit, quas absorptæ terræ discessu puellæ loco enatas diuinit. Has igitur, utpote quæ amicam sibi suam eripuissent, iræ impotentia deuictus, succedit. Verùm puella, quam sub arundinibus latere putabat, minimè inuenta, facti conscientia commotus, quòd amicam leto se dedisse crederet, ingemuit, dissectasq; harundines, tanquam uirginis membra essent, colligens, atq; in unum cõponens manibus continere, ac dissuauiri perrexit. ita dũ amatorie lamentatur, ipsisq; arundinum sectionibus, quasi puellæ uulnerib. suspirans oscula infert, spiritus calamos intrauit, perq; angustias eorum means sonũ edidit: atq; hoc pacto fistula uocem nata est: quam deinceps à Pane in spelunca illa collocatam, conclusamq; fuisse, Deum autem ipsum illò frequenter uenire, ac de more canere solitũ, cõstans fama est. Per tempora uerò posteriora gratiam à Diana se inuituros arbitrati regionis huiusce incolæ fistulam ei consecrauerunt, pactione facta, non nisi uirgines ad eam descendere se passuros. Quam ob rem cum in uiolati pudoris suspicionem uirgo aliqua uenit, eam populus ad speluncæ

lunca usq; fores comitatur, ut fistulae iudicium subeat. quod quidem huiusmodi est. nam quae stupri suspecta est, stolam ad id ritè comparatam induta in antrum descendit, cuius postes ab uno aliquo statim obserantur: ac tum quidem, si ea uirgo adhuc sit, dulcis quidam ac penè diuinus sonus exauditur. siue quòd canorum spiritum intra calamos reconditum locus ille habeat, siue quòd Pan fortè ipse canat. nec multo post antri ualuae sponte recluduntur, uirgoq; pineis frondibus redimita conspicitur. sin autem uirginem se mentita fuerit, pro fistulae cātu fletum quendam spelunca emittit. populus itaq; relicta inibi muliere confestim abit: uirgo autem loci eius antistita tertio demum die speluncam ingressa, fistulam quidem humi delapsam, mulierem uerò nusquā reperit. id uobis discriminis subeundū erit: cuius qui exitus futurus sit, etiam atq; etiam cogitate. ac si uiri adhuc expers Leucippe est (id quod ipse sanè peruelim) alacres periculum facite, propitiam uobis fistulam habituri: cuius iudiciū nemini unquam fraudi fuit. Sin minus, uos enim scire debetis quàm multa uerisimile est eam uel inuictam pertulisse, cui toties in insidiatorum manus deuenire contigit: tum Leucippe antequàm ceptū sermonem sacerdos finiret, Atqui quod ad me, inquit, attinet, ne sollicitus sis, ego enim fistulae antrum promptè ingrediar, atq; illud nullo adiutore

tore concludetur. Est id mihi, inquit sacerdos, per iucundum : tuamq; tibi continentiam & felicitatem gratulor. Sed cum iam advesperasset, nostrum unusquisq; , ubi sacerdos prescripserat, cubitum abiit. Clinia nobiscum haud quaquam coenauerat, hospiti enim oneri esse volebamus, sed eò se receperat, ubi pridie quoq; fuerat diuersatus. Caterum Sostratus ijs auditis quæ de fistula narrata fuerat, subuereri nobis uisus est, ne uerecundia erga se nostra ad mentiendam uirginitatem adduceremur.

Quam ob rem ego puelle clam nutu indicaui, ut illum patri timorem eximeret : quo enim maxime modo id ei persuaderet, didicerat, idemq; & ipsa suspicari mihi uisa fuerat. quid enim meus ille nutus sibi uellet, statim percepit : ac iam etiam ante, quam ei annuerem, nonnulla excogitauerat ad persuadendum quam appositissima. Cubitum enim itura, patre salutato, bonoq; animo esse iussit. Verbis, inquit, pater nostris fidem habe : nemo enim nostrum, ita me Diana seruet, ulla in re mentitus est. Postridie illius diei, cum uictimæ in promptu essent, Sostratus & sacerdos sacris peragendis operam impenderunt. Conuenit autem etiam diuinæ rei particeps futura concio. Deæq; magno cum plausu acclamatum est. Thersander autem (aderat enim & ipse) in præsidis conspectum progressus, Vadimonium, inquit, nobis in crasti-

num

rum differ: quem enim tu heri damnasti, nonnulli
missum fecerunt, Sosthenesq; nusquam inuenitur.
Itaque factum fuit. nos que interea, ut uadimo-
nium longe paratiores obiremus, operam dedi-
mus. Cuius cum dies tandem aduenisset, Thersan-
der hunc in modum uerba fecit: Quibus utar uer-
bis, unde ue initium dicendi sumam, quos prius, &
quos posterius accussem, non satis scio: multa enim,
& à multis audacter facta, mihi dicenda sese offe-
runt magnitudine inter se paria, & manifestiora,
quàm ut hac in accuſatione referri à me debeant:
quanq̃ ea quæ animus cõcepit, uereor ut explicare
oratione possim, aliarum præsertim rerũ memoria
linguã ad se trahẽte. quippe dũ ad illa q̃ nondũ dã-
cta sunt, oratio festinat, facultatẽ eripi mihi sentio,
quominus res iam susceptas absoluã. etenim cũ alio-
rum seruos adulteri necent, alienis coniuges sica-
rij uiolent, damnatos à supplicijs lenones eripi-
ant, sanctissima Deorum templa meretrices pro-
fanent, sint etiam qui ancillis herisq; diem dicant,
quæ adulteria, quæ sacrilegia, quas cædes, quæ de-
niq; flagitia non sibi licere quiuis existimet? Vnum
quæso, aliquem uos quauis de causa (nihil enim re-
fert) capitis dãnate, atq; in custodiã supplicio serua-
tum dari iubete, ut is demum candida pro uinculis
stola circumdatus, uestrum in conspectũ ueniat, &
inter liberorum hominũ ordines reus sedeat. quid?

quod

qd' uocē forsan etiā emittere, ac uerba cōtra mē,
 aut potius contra uos, sanctionesq; uestras facere
 audebit? RECITA PRAESIDVM, CON
 SILIARIORVMQ. DECRETVM.
 auditisne quam de isto sententiam, me accusatore,
 tulistis? Decretum quidem certè semel à uobis est,
 Clitophontem morte mulctandum esse. Vbinam
 igitur licitor es, quin hunc sublimem raptum abdu-
 cis? quin ei uenenum præbes? iam enim quod ad le-
 ges attinet, mortuus est, supplicijq; abiit dies:
 Quid uerò ais tu religiosissime atq; ornatissime an-
 tistes? quānam, obsecro te, lege cautum est, ut qui à
 concione, summisq; magistratibus uinculis & mor-
 ti addicti sunt, à iudicum seueritate uindicari &
 catenis exolui debeant? aut maior ut tua sit, quàm
 præsidum, atq; magistratum potestas? age iam
 tuo è solio Præses descende, huicq; imperium, ac iu-
 dicatorum auctoritatē omnem permitte: nihil enim
 iuris tibi amplius in quempiam est: nec in scelestos
 ac nefarios homines tibi animaduertere amplius
 licet. iste enim hodie quē uult, absoluit. Quid ue-
 rò tu tanquam priuatus aliquis inter nos stas? quin
 potius ascendis, atq; in præsidis solio sedes, ius no-
 bis posthac dicturus, aut si mauis tyrannicè, legum
 omnium atq; iudiciorum auctoritate neglecta, im-
 peraturus. nec uerò te hominem tantum puta, sed
 cum Diana ipsa, cuius tibi honorem turpiter arro-
 gasti,

gasti, æquè coli iube: ea enim sola est ad quã cõfugi-
 gientes ad se, illos sciicet quorũ causa nondũ à iu-
 dicib. cognita est, seruare pertinet. ac quamuis ne-
 minem illa unquam in custodiam datum soluerit,
 neminem unquam morti addictum è lictorum ma-
 nibus eripuerit (infelicibus enim, non impijs deorũ
 aræ præsidio esse consueuerunt) unus tamen tu in-
 uentus es, qui reos è carcerib. emitteres, damnatos
 absolueres. quod quid aliud sit, quàm Diane aucto-
 ritate antecedere uelle, non uideo. At uerò quis un-
 quam delubrum carceris loco inhabitauit? quod
 nunc planè fieri constat: sicarius enim atque adul-
 ter intactam apud Deam moratur. O indignum
 facinus, adulterum apud uirginem diuersari, unaq;
 impudicam ac fugitiuam mulierem adesse. tu e-
 nim, uti uidimus, illam hospitio conuiuioq; accepi-
 sti: fortè uerò etiam in templo, tanquã meretricia
 aliqua in cella, cum ea simul cubuisti: Dianæq; fã-
 num in adulterorum et scorti contubernium con-
 mutasti: in quo non minus inhonestè, quàm scorta-
 tores lenonia aliqua in domo, cuncti uersati estis.
 Hæc mihi, quæ primo loco in hosce ambõs dice-
 rem, occurrerunt. quorum alterum audaciæ ac te-
 meritatis suæ pœnas daturum arbitror: alterum
 uos iam tandem supplicio affici iubete. Nunc ut de
 adulterij rea Melite uerba faciam, locus postulat.
 qua in re nequaquam mihi oratione opus est: quan-
 doquidem ex ancillis habita de eis quæstione ueri-
 tatem

tatem inquiri debere, sancitum est. Eas igitur adduci postulo: quæ si tormentis adhibitis in hoc manserint, ut dicant nescire se damnatum istum multo cum ea tempore consueuisse, domi; meæ mariti, ne dum a dulteri, loco diuersatum esse, nulla causa est quin ego nunc ab omni eam accusatione liberam dimittam: sin minus, dote illam mihi adiudicanda, ut lege cautum est priuari: hunc uerò morte, debita scilicet adulteris poena, mulctari oportere, atque: qui siue perea: ut adulter, siue ut parricida, utriusq; criminis reus cum sit, non sanè magni refert. tamen si enim poenas dederit, non tamen dedisse uidebitur, nimirum quia morte semel affectus, alterius etiam mortis reus futurus est. Reliquum nunc est, ut de hac serua mea, uenerandoq; sene isto, eius patrem se mentiente, sermonem faciam: uerùm eò usq; differre mihi animus est, dum de hisce alijs decernatis. atq; hic ille dicendi finem fecit. Tum uerò in medium progressus sacerdos, homo ad dicendum impiger, & in Aristophanis lectione haud oscitanter uersatus, sanè quam urbanè atque comicè in flagitiosam Thersandri adolescentiam inuectus: Probos, hercule, inquit, uiros coram dea tam petulanter maledictis insectari, oris est omnino impuri. is autem non hic modo, sed alibi etiam passim effundendis contumelijs paratam linguam semper habuit: quippe adhuc impuber cum impudicissimis quibusq; uersatus, om-

minem

mnem in hoc ætatem consumpsit. Cumq; à pudore quàm longissimè abesset, disciplinarum tamen studiosum se simulans, continentiam præseferbat, ijs interim obnoxius atque obsequens, pro libidine se abutebatur: paterna enim domo relicta, conductum à se tugurium incoluit, ac partim quidem in foro canitans, partim uerò neminem uitans eorum quos ad ea quæ cupiebat idoneos cognosceret, quæstum fecit. atq; his artibus cum animum suum excoleret, prauitatem tamen dissimulabat. Vidimus uerò ipsi, ut in gymnasijs membra inungeret, stadiumq; circuiret, ut adolescentes, quibus cum luctabatur (ad fortiores autem sese imprimis applicabat) corpore illius abuterentur. atq; hæc quidem adolescens. Nam posteaquam uirilem ætatem attigit, quæcunque clam ab eo antea gesta fuerant, palàm fecit. iamq; natu grandior, cum ad ea patiendâ quæ alteri facere collibuerat, exoleuisset, nihil pensi habuit, nisi unam ad petulantiam linguam exacuere: qua semper ad turpitudinem ita usus est, ut in omnes conuicia euomerit, uultu eam, quam animo conceperat, procacitatem præseferens, consque ut quem uos sacerdotio dignum iudicauistis, coram uobis tam petulantly exagitare ueritus non sit. Quod si mihi alibi, quàm in uestro omnium conspectu uixisse contigisset, copiosius utiq; de me, deq; ijs quorum consuetudine usus sum uerba facere me, sat scio, oportet

ret: sed quando uos mecum ipsi scitis, quàm procul
 semper uitam duxerim ab ijs quorum iste me insi-
 mulat, ea tantum refellam, quæ mihi nunc ab eo
 crimini danentur. Soluisti, inquit, morti addictum:
 atq; hic quidem uehementer indignatus est, tyran-
 num me appellitans, aliaq; permulta maxima
 cum acerbitate in me iactans, quasi demùm tyran-
 nus ille sit, qui insontes atq; indemnatos, non au-
 tem qui calumniatores, seruat. Verùm agè obse-
 cro, quibus nam legib. peregrinum tu adolescentē
 hunc in carcerem primùm intruisti? quis Præsi-
 dum id censuit? quibus iudicijs homo uinciri iussus
 est? Sed ut omnium quæ asseris reum esse fatea-
 mur: nonne legis officium est, inquirere, argumen-
 tisq; conuincere? nonne legis, quæ in te aliosq; o-
 mnes imperium habet, munus est, uinciri iuberē
 neque enim cuiquam in alium sine iudicio ius est.
 quod si tu hoc tibi arrogas, cur non igitur forum
 claudis, curiam demoliris, magistratus eijcis? nam
 quæ tu tu mihi ante Præsidentem obiecisti, iustius in
 te ueriusq; dici possunt: Assurge Thersandro Præ-
 ses, Verbo enim tenuis tantum dignitatem hanc ob-
 tines: re autem uera hic, quæ te facere decet, immo
 etiam quæ tu nullo modo facere auderes, omnia
 unus facit. Tu cōsiliarios habes: sine quibus nihil tibi
 decernere licet. Sed neq; quicquam est, quod tu
 pro tua auctoritate statuere prius audeas, quàm
 hoc in solo confidas: nec enim quempiã do mi tue

in uincula conijci iuberes. At generosus homo iste populus, concio, præses, præfectus, omnia deniq; unus factus est. domi punit, ius dicit, uinciri iubet: ac iudicij quidem tempus uespera est. O iudicem nocturnum, egregium sanè, & lepidum: qui nunc quoque identidem exclamat, Reum, neciq; seruatum soluisti. At quem reum, quam necem? rogo te, damnationis causam eloquere. Cædis, inquires, condemnatus est: interfecit igitur? at quæ nam ea est quam interfecit? potesne ostendere? minimè hercule: quam enim necatam asseris, coràm astantem uides: neq; te tamen adhuc cædis hominem accusare pudet: haud enim id puellæ simulacrum est: neque aduersum te mortuam Pluto ad nos misit. Tu potius cædis, ac duplicis quidem, damnandus es: qui puellam prædicatione occidisti, adolescentem uerò re occidere tentasti. Quinimo eam ipsam quoq; re necaturus fuisti. eorum enim quæ ruri conatus es, conscij facti sumus. uerùm magnum Diæ numè uiriq; auxilio fuit, alteram è Sosthenis, alterum è tuis manibus eripiendo. Atqui Sosthenem etiam tute procul amandasti. An non te pudet, qui non hosce peregrinos accusas, sed, quod summum in te est calumniandi studium, demonstras? Hæc habui, quibus obiecta mihi ab isto crimina diluerem. nam quod ad peregrinos istos attinet, eorum ego defendendorum locum hisce relinquo. Itaque cum nominis haud sanè obscuri patronus pro me,

ac pro Melite uerba facturus esset, alius quidam è Thersandri aduocatis, cui Sopatro nomen erat, orationem eius anteuertens: Atqui meus hic, inquit, optime Nicostrate, sic enim patronus meus uocabatur, contra istos adulteros dicendi locus est: alter uerò tuus. Thersandri enim oratio in accusando sacerdote omnis uersata est, nec nisi paruā admodum partem attigit eorum quæ ad reum istum pertinent. Quam ob rem cum una, itemq; altera morte dignum eum probauero, tum erit tibi quoq; diluendorum criminū tempus. quæ cum dixisset, perscripta atq; ad mentiendum parata fronte, Sacerdotis equidem, inquit, fabulam omnem petulantam sanè ac turpem audiuiimus: qua non, nisi falsa in Thersandrum crimina commentus est, sumpto potissimum ab ijs sermonis in illum exordio, quæ de eo Thersander dixerat. Verum Thersander ijs quæ in ipsum dixit, falsi nihil admiscuit: nam & reum è uinculis exemit, & scortum hospitio accepit, & cum adultero diuersatus est. is autem dum Thersandrum in inuidiam trahere studet, uitam eius culpando, omnia per summam calumniam egit. Sacerdotem autem, si quid aliud, illud certè in primis decet, linguam à calumnijs habere quam alienissimam: ut eius in eum dicta retorqueam. Cæterum, ut ad ea ueniamus aliquando, quæ post aetam fabulam omiſsis ambagibus palam elocutus est, cōquerens manifestò deprehensum adulterum
à nobis

à nobis in uincula coniectum fuisse, non potui non uehementer admirari quid causæ sit quam ob rem in exoletis istis defendendis tantopere sacerdos elaborare uoluerit: tametsi me id diuinasse puto.

Nempe adulteri huius, & scorti faciem contem-
templatus est: quorum altera formosa planè, ac te-
nerioris ætate, alter non modò non deformis, sed
aspectu etiam blandus, ad suas ipsius uoluptates i-
doneus iudicatus est. horum igitur uter te magis de-
lectat? Simul enim omnes perpotatis, simul discum-
bitis: neq; ullus est noctium uestrarum spectator.
quàm uereor, ne Dianæ quod fuit, Veneris ut sit,
templum effeceritis. uerum de sacerdotio, an scili-
cet honorem istum habere te oporteat, post decer-
netur. nã quod ad Thersandri mores attinet, nemo
est qui nesciat quàm modestè ac temperanter à
teneris usq; unguiculis uitam egerit: qui cum pri-
mum per ætatem licuit, uxorem secundam leges du-
xit: quamuis in faciendo de ea iudicio se ipse fefel-
lerit: aliam enim atq; putarat, generi & fortunis
credens, inuenit. uerisimile quippe est illam antea
quoq; cum alijs consueuisse: quos optimum uirum
celauerit. tandem uerò pudicitiam in propatulo
habuit, atq; in omni libidine sese effudit: uiro enim
peregrè profecto, tempus illud ad cupiditates suas
explendas opportunum rata, impudicum istum a-
dolescentem ad eam rem misera cepit (quæ enim
miseria maior esse potest, quàm eum habere ama-

torem, qui inter fœminas uiri, inter uiros fœminæ munus obeat?) quem non sat habuit in aliena ciuitate in stuprum illexisse, nisi tanto maris spacio peragrato huc perduxisset, unâ cum illo interim semper cubans, atq; in nauî cernentibus cunctis uoluptatem capiens. Ô libidinem terræ, mariq; communem. Ô adulterium Aegyptum Ioniamq; occupans, adulterium quidem sunt quæ committant, sed semel tantum: quod si eandem in turpitudinem rursus delabantur, certè factum huiusmodi mortales omnes celant. mulier autem ista non modò tuba, uerum etiam præcone adhibito, obscenè se oblectauit. adulterum Ephesij omnes cognouerunt, nec tamen eam uel tantulum quidem puduit unquam. hæc ornamenta formosum scilicet adulterum istum, ne sine corollario à peregrina terra domum reuerteretur, egregia sibi mulier comparauit, ac tanquam preciosas aliquas merces secum aduexit. At qui uirum, inquiet illa, perisse putabam. rectè id quidem: nam si ille obiit, cui dubiū sit quin absolui debeat. uiro enim è uiuis sublato, adulterij nomen tolli necesse est, cum labefactari matrimonium nequeat, nisi superstitute marito pudicitiam uxor inhonestè habeat: quæ alioqui, uiro defuncto adulterij argui non potest, sicut uiuo potest. Tum uerò Thersander Sopatri sermone interrupto, At qui quod a meâ proposueram, quæstionibus, inquit, amplius opus non est. ego, quod ad Meliten

atinet,

attinet, atq; eam quæ peregrini huiusce sacrorum auctoris filia perhibetur, uerè autem serua mea est, has conditiones fero. RECITA CONDI-
TIONES. Thersander de Melite ac Leucippe (sic enim prostitutam hanc uocari aiunt) conditio-
nes hæscæ proponit, ut illa, quandoquidem nullam sibi, me absente, cum peregrino isto stupri consuetu-
dinem fuisse ait, id iureiurando affirmet, atq; in sa-
cræ Stygis fontem descendat: indeq; si peierasse non comperiat, absoluta dimittatur: altera uerò hæc, si mulier facta est, hero suo seruitutē seruiat: neq; enim mulierib. nisi si quæ seruæ sint, Dianæ templū ingredi fas est: sin uirginem sese affirmat, in fistulæ antrum concludatur. Tum nos conditio-
nem statim accepimus: nō enim dubitabamus, quin Leucippe uirgo adhuc esset. Melite quoq; confisa nihil id temporis, quo Thersander absuit, sibi me-
cum, exceptis colloctionibus, commune fuisse, At qui ego quoq; inquit, conditionem non respuo: il-
ludq; etiam, quod maximū est, addo, neminē pror-
sus aut ciuem, aut peregrinum fuisse, qui cum eius modi mihi cōsuetudo fuerit, cuiusmodi ipse ais. ue-
rū nisi meū falso detulisse nomen deprehendaris, quas de te pœnas sumemus? Quas iudices, inquit Thersander, censuerint. ijs peractis cōcio dimissa, decretumq; factum est, ut postridie de conditioni-
bus experiremur. Porrò autē de Stygis fonte res ita feruē se habet. Virgo fuit olim formosa, Rho-
do

dopis nomine, uenatu gaudens, pedum uelocitate,
iaculandiq; peritia insignis admodum, & cingulum,
& mitram ueste genu tenus succincta, capilloq;
detonso gestare consueta. eam cum uidisset,
probassetq; Diana, uocatam uenatum secum duxit:
prædaq; ut plurimum inter eas communis erat:
quam ob rem illa uirginitatem seruare, uiro-
rumq; consuetudinem usquequaq; uitare, ac Veneris
contumelias nunquam perpeti iurauit. quod simulatq;
Venus persensit, ira commota puella statuit
superbiã ulcisci. Fortè accidit, ut adolescens esset
Ephesius inter uiros æquè formosus, atq; inter
uirgines Rhodopis: quem Euthynicum appellabant.
is & uenandi studio, quem ad modum Rhodopis,
tenebatur, & à Veneris pariter illecebris abhorrebat.
Igitur cum uenatum ambo existissent, eò se clam
Venus conculit, ferasq; ab eis agatas aliũ atq;
aliũ cursum tenentes in unũ compulit: mox
Diana absente filiũ cõueniens mater, Nonne hos,
inquit, fili arcanorum nostrorũ expertes, nobisq;
inimicos uides? quid, quòd puella etiam conceptis
uerbis audacissimum sanè contra me iusiurandum
iurauit. tu nunc illos ceruam sequentes cernis: qua
propter uenari tu quoq; incipe, atq; ab audaci puella
uindictæ initium fac. telũ tuum certius omnino
fuerit. ita tunc ambo, in ceruam uirgo, in uirginẽ
Cupido, arcus intenderunt. nec uani fuere ictus:
nam uenatrix etiam ipsa præda fuit, ac cerua quidam

dem in armo, puella uerò in corde uulnus accepit, cuius ea uis fuit, ut Euthynici amore statim flagra-
ret, qui non ita multo pòst pari et ipse uulnere per-
cussus est: ac tum quidem mutuò sese contueri, atq;
alter in alterum obtutus defigere cœperunt, atq;
ad cò ut neuter in diuersum aciem uellet inclinare.
Cæterum utriusq; uulnera paulo pòst cicatricem
obdlexerunt, amorq; illos in anurum, ubi nunc fons
est, deduxit, ubi iurisiurandi fides abrogata est. Po-
stea cum ridentem Diana Venerē conspicata, rem
cognouisset, puellā in fontem illic, ubi pudorē ami-
serat, cōmutauit. Hinc factū est, ut cum uiolata ali-
qua pudicitiae arguitur, eum in fontē descendere
cōpellatur, cuius unda uix medias tibias attingit. Iu-
diciū autē fieri hoc pacto consueuit. quæ delata
est, falso se insimulari iurat: iusiurandūq; in tabel-
la descriptum collo suo alligatum sustinens, in fontē
descendit. ac si uerum iusiurandum iurauerit, aqua
omnino immota manet: sin minus, intumescit, atque
ad collum usq; se attollens, tabellam comegit. hæc
dum loqueremur, tempusq; ad uesperam inclina-
ret, seorsum dormiturus quisq; discessit. Postridie
multitudo uniuersa conuenit: cui uultu hilari Ther-
sander præibat, nosq; identidē intuebatur. At Leu-
cippe sacram, atq; ad pedes usq; demissam, ac te-
nuissimis filis intextam, zonāq; succinctam stolam
induta, et purpureis uittis redimita, nudis pedib.
perq; decenter speluncā ingressa est. quæ dum ip-

se spectarē, tremore correptus sum: mecūq; solus:
 Mihi quidem certē, inquam, dubium non est, quin
 uirgo adhuc sis Leucippe. sed tamen cum mente
 agito qui sit Deus iste, timere cogor, ne uidelicet fi
 stula etiā tu illic fias. illa quidē Panem per aperta
 loca insequentē faciliē effugit: nos uerò te, quasi ob
 fidem, hasce intra ualuas inclusimus, ut ne si sequa
 tur, fugiendi tibi sit potestas. Verūm tu ò here Pan
 propitius nobis sis, neq; loci leges, quas nos quoq;
 obseruauimus, transgrediaris: quin nimo inta
 ctam nobis Leucippen reddas: eiusmodi enim cum
 Diana tibi fœdera ista sunt: neque uirginem fal
 las. Hæc dum mecum loquerer, suauis exaudiri
 sonus coeptus est. Ac fuerunt qui dicerent, sua
 uiorem nunquam auditum fuisse. Antri quoque
 ualuae sponte sua statim patuerunt: ita Leucippe
 prodijt: multitudoq; uniuersa præ uoluptate ac
 clamare, ac Thersandrum conuicijs consecrari cœ
 pit. ego uerò quantum leticiæ animo concepe
 rim, nulla unquā oratione satis explicare possem.
 Hac una, & ea quidem præclarissima uictoria no
 bis parta, inde digressi ad Stygis fontem perueni
 mus, ut conditionis alterius periculum faceremus.
 Populus ad uidendum iam se comparauerat, re
 liquaq; omnia in promptu erāt. itaq; tabellam col
 lo Melite alligauit, intrepidoq; uultu in fontem
 descendit: Vnda, ut erat, humilis remansit, nec tan
 tulum quidem consuetum excessit modum. Quam

ob rem, ubi tempus manendi in fonte præterijt. Præses mulierem dextra prehensam ex aqua eluxit, duobus iam certaminibus deuictò Thersandro: qui cum tertio quoque se uictum iri animaduerteteret, cursu domum se recepit, ueritus ne à populo lapidibus obrueretur. nam cum iam Sosthenem adducerent adolescentes duo Melites cognati, duo item famuli, ad illum quærendum ab eamissi, atque id Thersander procul agnouisset, factum indicatum iri uidens, si de Sosthene quaestio haberetur, arrepta fuga urbe noctu excessit. Interea Sosthenē in custodiam dari Archontes iusserunt. nos modis omnibus excussi magna cum omnium commendatione absoluti fuimus. Postridie Sosthenes ab ijs qui ei rei præerant, ad Archontes ductus, simulatq; parata sibi esse tormenta intellexit, continuo & quæ Thersander aggressus fuerat, & quæ ipse illi suggessisset, unà etiam cum ijs omnibus quæ ante Leucippes ostium priuatim, de illa secum ambo differuerant, palàm confessus est: ideòque pœnas daturus in carcerem denudò coniectus. Thersander autem (iam enim absens erat) exilio mulctatus fuit. Nos ab Antistite, ut antea quoque, accepti, quæ priore in cœna dicenda superfuerant, & præsertim si quid ærumrarum nostrarum prætermiseramus, recensere perreximus. Leucippe quoq; patrem non amplius uerita, utpote quæ uerè uirgo inuenta fuisset, ca-

sus nō sine uoluptate suos cōmemorabat Cui ego,
 posteaquam ad Pharam & Pratas uentum est,
 Quin tu igitur inquam, Phariorum prædonum cō-
 mentum, abscissisq; illic capitis ænigma nobis ex-
 plicæ, ut id etiam patri tuo innotescat? hoc unum
 enim ad rem omnem intelligendam desideratur.
 Tum illa, Mulierem, inquit, ex ijs quæ precio pro-
 stant cum allexissent, nautarum uni eam in uxo-
 rem daturus se esse pollicentes, in nauī posue-
 runt, quam ob rem quidem adesset, uerè nescien-
 tent; sed piratarum uni, qui eius amator esse fere-
 batur, occultè adiunctam. Postea uerò cum me ra-
 pissent, remisq; ac uelis fugæ incumbentes nauē
 insequentem uiderent, detracto miseræ illi uestitu
 omni, eo me adornauerunt, meoq; deinceps ornata
 indutam illam summa in puppi collocarunt ita, ut
 à persequentibus cerni posset, ac capite priuarum:
 caduereq; ut uidisti, in mari proiecto, caput ali-
 quantisper intra nauim, uti ceciderat, tum retinu-
 erunt. quod non ita multo post cum iam qui se se-
 querentur, nullos amplius haberent, pariter est
 deiectum. mihi uerò incertum est, eāne de causa,
 an potius ut quod de me postea factum est, uenun-
 daretur, mulier culam illam comparassent. illud
 certè constat, eam mei loco, ut insequentes elude-
 rent, iugulatam, existimantibus illis maius ex mei
 quàm illius uenditione lucrum se facturos. atq; hinc
 etiam factum est, ut Chæream, qui eius necandæ
 abij.

abijciendæq; suasor & auctor fuerat, meritas dan-
tem pœnas uiderim. Nam cum reliqua piratarum
multitudo ei me soli dimittere negaret, propterea
quòd paulo antea mulierem aliam, quæ uendita
magno eis lucro futura erat, habuisset, meq; mor-
tuæ loco uendi, ac pecuniam in commune conferri
oportere diceret, ille autem causam suam de-
fendendo repugnaret, pactum que se cum ijs
esse affirmaret, ut non publicæ omnium utili-
tatis, sed priuæ sui ipsius gratia meraperent,
alijs etiam grauioribus additis, confidenter ad-
modum asseueraret, eorum unus qui fortè post
eum constiterat, meritò quidem caput illi abscidit,
atque ita non iniustas rapinæ ipse quoque pœnas
luens, in mare deiectus fuit. Piratæ biduo post ne-
scio quò delati, mercatori cuidam, familiari suo,
mercator Sostrheni accepta pecunia me concessit.
Tum Sostratus: Posteaquam uestros, inquit, filij ca-
sus cõmemorastis, agite dũ quæ de Calligone Clito-
phontis sorore domi acta sint, ex me quoq; audite,
ne solus ipse narrandi omnino immunis abeam. e-
go uerò sororis nomine audito attentior factus, Ut
lubet, inquam, pater, siquidem de uiuente dicturus
es. Tum ille, quæ antea ipse narraui, omnia recen-
suit, Callisthenem scilicet, oraculum, sacrificium,
nauiculam, raptum: illud etiam addens, Callisthe-
nem cum inter nauigandũ rescuisset Calligonem
filiam suam non esse, tametsi rem contrã, quàm pu-
tarat,

tarat, euenisse cognouisset, nunquam tamen amare illam destitisse, sed ad genua eius prostratum, huiusmodi ferè locutum esse: Ne me ô heræ prædonem, flagitiosum uel aliquem esse putes: qui nobili loco natus Byzantium, nemini genere cedam. has insidias tibi me latronum more parare amor coegit. Verum tuum me posthac mancipium puta: tibi enim memet in primis, deinde fortunas, quantas nunquam tibi pater dedisset, uolens lubensque trado: quin etiam à uirginitate tua uiolanda quândiu uoles, abstinebo. his ille atque alijs etiam ad persuadendum aptioribus (erat enim cum aspectu decorus, tum in dicendo et argutus et uehemens nimio plus) puellam suam in sententiam pertraxit. ac posteaquam Byzantium reuersus est, dote ingenti pacta, multisque alijs, ueste scilicet, auro, cæterisque rebus ad beatarum mulierum ornatum spectantibus magnificè præparatis, puellam sanè quæ splendidissime adornauit, qualemque illam rapuit, uirginem, uti antea promiserat, manere passus est. Ipse uerò plerisque in rebus tractandis elegantem, moderatumque ac mansuetum se præstitit. adolescentisque noua quedam mutatio repente facta est: nam et senioribus assurgebat, et obuijs quibusque salutem prius reddere studebat, quam accepisset. cum que antea immodicè sui profusus esset, priore luxuria in prudentia mutata liberalitate, demceps erga eos qui egerent, uti coepit, ut mirarentur omnes

nes tam subito ex tam prauo tam frugi euasisse. Me uerò præ cæteris obseruabat : ipse que contra illum deamabam, & priorem luxum admirabilem quandam nature largitatem potius, quàm intemperantiam fuisse animaduerti. ac mihi tum uenit in mentem illud quod de Themistocle olim dictatum fuit : qui cum in adolescentia perquàm dissolutus esset, omnes tamen deinceps Athenienses prudentia & fortitudine superauit. Me itaque poenitebat hominem, cum filiam dari sibi peteret, repudiasse: nam & maximum mihi honorem tribuebat, & patrem appellabat, armatusq; per forum comitabatur. Sed nec à bellicis studijs animus eius abhorrebat: quippe in equestribus certaminibus perquàm strenuè se gerebat, utpote qui primæ illa etiam intemperanti ætate equis, quanquam temerè, & ad luxum paratis, gauderet. Cæterum, cum uirili eius robore aucto sensim rerū quoq; usu, præcipuum in eo studium fuit, bellicas res fortiter multifariamq; tractare. multo quin etiam ære suo priuato Rempub. iuuit, mecumq; unà militiæ ductor creatus est: unde maiorem quoq; mihi honorem habuit, obsequentem sese in omnibus præstās. Postea uerò quàm de hostibus, Dijs ipsis nobis coram astancibus, uictoriam reportaunus, Byzantium reuersi, ego huc Dianæ, ille Tyrum Herculi, ad gratias referendas missi sumus. Sed prius tamen dexteraprehendens me Callisthenes, que sibi Calligones

ligones causa facta fuissent, cōmemorauit, eorum
 inquiens, pater, quæ antea fecimus, iuuentus natu-
 ra audacior causa fuit: quæ uero post iudicio adhi-
 bito commissa fuerunt. uirginem enim puellam ha-
 etenus seruaui, belli præsertim tempore, quo nemo
 sibi oblatas perfruendarum uoluptatum occasio-
 nes abire pati uult. nunc eam Tyrū ad patrem du-
 cere, & ab eo sicuti leges iubent, in uxorem acci-
 pere, omnino constitui. quod si impetrauero, id o-
 ptimè: sin autem difficilis ille atq; morosus spon-
 dere negauerit, uirginem etiam filiam suam sibi ha-
 beat: quam tamen ego Hercule non contemnenda
 dote confecta in uxorem lubens duxerim. Tabel-
 las uerò etiam quas antequam ad bellum exirem,
 puellam Callistheni nubere optans conscripseram,
 tibi recitabo: in ijs enim genus illius, dignitatem,
 rei militaris usum recensui. quæ autem inter nos
 pacti eramus, hæc sunt. * Mihi uerò, si etiam post
 Thersandri prouocationem secundum nos iudica-
 tum fuerit, Byzantium primùm, deinde Tyrum
 nauigare in animo est. Hic cum ille dicendi finem
 fecisset, cubitum se quisq; nostrum ubi pridie quo-
 que somnium ceperat, cōtulit. Post die reuersus ad
 nos Clinia, Thersandrum noctu solum uertisse, ab
 eoq; nō quòd se quicquam affecuturum speraret,
 prouocatum fuisse: sed id cause sumptum, ut iudi-
 cio eorum quæ ausus fuerat, faciendo moram in-
 iiceret, narrauit. Nos triduum adhuc morati,

(ad

(ad tantum enim temporis uadimonium durabat)
 Præsidem rursus conuenimus: recitatisq; legi-
 bus, ex quibus nullam Thersandro nos accusan-
 di causam fuisse apparebat, nauis conscensa, le-
 uissimo que flante uento, Byzantium, ubi pero-
 ptatas consecimus nuptias, deinde Tyrum nauigi-
 gauimus. Quo in loco, cum biduo post illuc ad-
 uentasset Callisthenes, patrem ob sororis nuptias
 postera die sacra facturum comperimus. Assuimus
 itaq; ut unâ operaremur: Deosq; ut nostras om-
 nium nuptias felices fortunatasq; esse uellent,
 precaremur eo consilio, ut hieme il-
 lic acta, Byzantium re-
 diremus.

FINIS.

Ob. 6. II. 3348

